

Inspectie SZW
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Met 18 jaar ben je (niet) volwassen

**Samenwerken voor continuïteit
van de ondersteuning voor
18-plussers en de rol van Werk
en Inkomen daarin.**

Colofon

Programma	Armoede en uitsluiting
Projectnaam	Ondersteuning vanuit de Participatiewet voor jongeren afkomstig uit de jeugdhulp
Nummer	R 17/01

Voorwoord

Veel jongeren die uit de (gedwongen) jeugdhulp komen, hebben ook na hun 18^e verjaardag nog ondersteuning nodig. Om verschillende redenen komt deze ondersteuning niet altijd van de grond. Sommige jongeren willen geen hulp. Ze zijn zorgmoe en denken dat ze het zelf en zonder hulp kunnen. In andere gevallen ontbreekt een goede overdracht van de jeugdhulp naar de volwassenhulp. Dit is een al lang bestaand probleem.

Wel is er één en ander veranderd in de verdeling van de verantwoordelijkheden op dit terrein. Met ingang van 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de ondersteuning op het gebied van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en arbeidsparticipatie. Doordat deze verantwoordelijkheden in één hand liggen, hebben gemeenten de mogelijkheid om de jongeren integraliteit en continuïteit van zorg en ondersteuning te bieden. Er zijn echter signalen dat gemeenten er onvoldoende in slagen om de afdelingen werk en inkomen ook bij de integrale aanpak te betrekken.

Inspectie SZW onderzoekt daarom in hoeverre gemeentelijke afdelingen werk en inkomen betrokken zijn bij de integrale ondersteuning van de jongeren. Voorliggend rapport beschrijft de resultaten van fase 1 van het onderzoek. Het betreft kwantitatief onderzoek dat ingaat op de vraag in hoeverre gemeentelijke afdelingen werk en inkomen en de jeugdhulp samenwerken ten behoeve van de continuïteit van de zorg en ondersteuning voor jongeren afkomstig uit de jeugdhulp. De Inspectie concludeert dat veel afdelingen werk en inkomen nog niet de verantwoordelijkheid nemen voor het bewerkstelligen van continuïteit van ondersteuning voor 18-plussers uit de jeugdhulp. Dit blijkt in het bijzonder uit het feit dat er voor dit onderwerp weinig of geen aandacht is in beleidsplannen en werkinstructies van gemeenten. Er blijkt daarnaast in de praktijk wel te worden samengewerkt tussen werk en inkomen en andere gemeentelijke afdelingen en instellingen die betrokken zijn bij de zorg en ondersteuning voor jongeren, maar door een deel van de gemeentelijke afdelingen ook niet. Inspectie SZW realiseert zich dat de decentralisaties nog vers zijn. Gemeenten zijn bezig met het opstellen van beleidsplannen en werkinstructies en werken aan het doen ontstaan van samenwerkingsverbanden. Het rapport moet daarom gezien worden als een aanmoediging richting gemeenten om de overgangsproblematiek op te pakken of daarmee door te gaan.

In fase 2 van het onderzoek bekijkt de Inspectie of beleidsplannen en samenwerking ook leiden tot continuïteit van ondersteuning en zorg. Ook is er oog voor werkzame mechanismen en belemmeringen in de samenwerking. Na het afronden van fase 2 volgt een integrale eindrapportage. Naar verwachting is deze rapportage gereed in de zomer van 2017.

Tot slot wil Inspectie SZW op deze plaats TSD/STJ, NJi, LCR, Divosa en VNG, het ministerie van SZW, het ministerie van VWS, het ministerie van OCW en de Stichting Zwerfjongeren Nederland bedanken voor hun inbreng en reflectie op het onderzoeksvoorstel en eerdere versies van dit rapport. Ook is een woord van dank op zijn plaats voor alle klantmanagers en beleidsmedewerkers die de enquêtes hebben ingevuld.

mr. M.J. Kuipers
Inspecteur-generaal
Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Inhoud

Colofon—2

Voorwoord—3

Inhoud—5

Samenvatting en conclusies—7

1 Inleiding—11

- 1.1 Achtergrond—11
- 1.2 Fasen in het onderzoek—13
- 1.3 Doelstelling en onderzoeksvragen van de enquêtes—13
- 1.4 Opzet van de enquêtes—14
- 1.5 Leeswijzer—15

2 Jongeren—17

- 2.1 Vormen van jeugdhulp—17
- 2.2 Overgangsproblematiek—18

3 Beleidsplannen en werkinstructies—21

- 3.1 Beleidsplannen en werkinstructies—22
- 3.2 Inhoud van het beleidsplan en werkinstructies—24
- 3.3 Pilot gericht op de overgang 18-/18+—27

4 Samenwerken—31

- 4.1 Samenwerking op beleidsniveau—32
- 4.2 Samenwerking op uitvoeringsniveau—34
- 4.3 Samenhang tussen samenwerking op de verschillende niveaus—37
- 4.4 Is er voldoende samenwerking—37
- 4.5 Samenwerkingsvormen—38

5 Kwaliteit, opbrengst en verbeterpunten van de samenwerking—41

- 5.1 Kwaliteit van de samenwerking op beleidsniveau—42
- 5.2 De kwaliteit van de samenwerking op uitvoeringsniveau—44
- 5.3 Kwaliteit dienstverlening—46
- 5.4 Opbrengsten van de samenwerking op beleidsniveau—47
- 5.5 Knelpunten van de samenwerking op beleidsniveau—49
- 5.6 Knelpunten van de samenwerking op uitvoeringsniveau—50
- 5.7 Knelpunten binnen W&I—53

6 Bestuurlijke reacties en naschriften Inspectie—57

- 6.1 Samenvatting reactie Divosa—57
- 6.2 Samenvatting reactie LCR—58
- 6.3 Samenvatting reactie VNG—59

Bijlage 1 Bestuurlijke reacties—61

Bijlage 2 Referentiekader—75

Bijlage 3 Methodologische verantwoording—87

Bijlage 4 Enquête beleidsmedewerkers—89

Bijlage 5 Enquête klantmanagers—97

Bijlage 6 Afkortingenlijst—107

Samenvatting en conclusies

Politiek en maatschappelijk is er veel zorg over hoe de overgang van jeugdhulp naar ondersteuning vanuit de gemeente voor jongeren na het 18^e jaar verloopt. Jongeren die in een instelling of pleeggezin verblijven en die te maken hebben met meervoudige problematiek komen vaak niet goed terecht. Op hun 18^e jaar zijn jongeren voor de wet volwassen en mogen ze zelf beslissen over een vervolgbehandeling. Alleen zijn veel van deze 18-jarigen nog niet in staat om deze beslissing te maken. Jongeren zijn zorgmoe en willen zelf en zonder hulp een nieuwe start maken. Eenmaal uit de jeugdhulp blijkt de overstap naar een zelfstandig bestaan voor deze jongeren groot.

Sinds de decentralisaties, op 1 januari 2015, zijn gemeenten verantwoordelijk voor de ondersteuning op het gebied van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en arbeidsparticipatie. De decentralisaties bieden gemeenten de mogelijkheid om de problemen van jongeren levenslang en levensbreed aan te pakken. Met voorliggend onderzoek kijkt Inspectie SZW of gemeenten hierin slagen. In het bijzonder kijkt de Inspectie naar de rol die de gemeentelijke afdelingen werk en inkomen (W&I) innemen. De afdelingen W&I zouden namelijk onvoldoende betrokken zijn bij de integrale ondersteuning die gemeenten bieden. Doel van het onderzoek is om te laten zien in hoeverre er continuïteit in de ondersteuning is en welke factoren ervoor zorgen dat samenwerking tussen gemeentelijke afdelingen W&I en de jeugdhulp goed loopt.

Het onderzoek is opgebouwd uit twee fasen. Het onderhavige onderzoeksrapport geeft de bevindingen weer van de eerste fase. In de eerste fase van het onderzoek is aan de hand van enquêtes onder beleidsmedewerkers (n=99) en klantmanagers (n=88) gekeken of de continuering van zorg is vastgelegd in beleid en werkinstructies, of en hoe afdelingen W&I samenwerken met andere relevante partijen om de continuering van zorg te waarborgen en hoe zij die samenwerking beoordelen.

De inzichten uit de eerste fase bieden de basis voor de tweede fase waarin middels casestudies rondom 15 jongeren gekeken wordt of de samenwerking leidt tot integrale dienstverlening die gericht is op het bevorderen van de zelfredzaamheid en participatie zodat de jongere uiteindelijk zelfstandig een inkomen kan verwerven. In de tweede fase van het onderzoek wordt dieper ingegaan op de werkzame mechanismen en belemmeringen ten aanzien van het bevorderen van de zelfredzaamheid, participatie en inkomen binnen de samenwerking. De casestudies bestaan uit interviews met de jongeren en alle betrokkenen rondom hen heen.

De centrale onderzoeksvraag voor het gehele onderzoek luidt:

In hoeverre werken W&I en de jeugdhulp samen, gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en inkomen van jongeren die de overgang maken van jeugdhulp naar ondersteuning vanuit de Participatiewet, en welke factoren bepalen of de samenwerking goed loopt?

Wettelijk kader

Gemeentelijke afdelingen W&I zijn vanuit de Wet SUWI verplicht om samen te werken met de ketenpartners en partijen actief op aanpalende domeinen als onderwijs, inburgering, (jeugd)hulp en maatschappelijke ondersteuning met het oog op een doeltreffende uitoefening van de opgedragen taken. Ook zijn gemeenten verplicht

om jongeren daar waar nodig integrale dienstverlening te bieden. Deze samenwerking en integrale dienstverlening zijn voor jongeren uit de jeugdhulp belangrijk omdat zij vaak te maken hebben met problemen die raken aan de verschillende levensdomeinen. W&I heeft hier, net als de andere betrokken partijen, een belangrijke rol te vervullen. In de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is opgenomen dat gemeenten in een beleidsplan dienen op te nemen op welke wijze zij de continuïteit van ondersteuning aan de jongeren waarborgen.¹

Conclusie en samenvatting

De Inspectie constateert dat er veel gemeenten zijn waar de gemeentelijke afdelingen W&I samenwerken met andere (gemeentelijke) partijen om de continuïteit van ondersteuning aan 18-plussers te realiseren. Tegelijkertijd ziet Inspectie SZW dat een deel van de gemeentelijke afdelingen W&I er nog onvoldoende van doordrongen is dat zij samen met andere partijen een belangrijke rol spelen bij het bewerkstelligen van continuïteit van de zorg en ondersteuning voor 18-plussers. Dit blijkt uit het geringe aantal beleidsmedewerkers en klantmanagers dat aangeeft dat er beleidsplannen en werkinstructies in hun gemeenten zijn. Alsook uit het ontbreken van samenwerking bij een deel van de gemeenten, tussen W&I en andere (gemeentelijke) partijen die betrokken zijn bij de zorg en ondersteuning voor jongeren.

Inspectie SZW realiseert zich dat de decentralisaties nog vers zijn. Het rapport geeft inzicht in de wijze waarop gemeenten op dit moment hun wettelijke verplichtingen nakomen.

De Inspectie onderbouwt haar conclusie op basis van de volgende hoofdbevindingen:

- In het merendeel van de gemeenten is volgens de beleidsmedewerkers en klantmanagers geen aandacht voor de samenwerking en continuïteit van de ondersteuning in beleidsplannen of werkinstructies, respectievelijk 68% en 80%, of deze beleidsplannen en werkinstructies zijn niet bekend bij de geënquêteerden.
- Ongeveer een kwart van de beleidsmedewerkers en klantmanagers W&I geeft aan dat er in hun gemeente in de praktijk geen samenwerking is met andere gemeentelijke afdelingen zoals jeugdhulp, Wmo, onderwijs of schuldhelpverlening.
- Beleidsmedewerkers en klantmanagers zijn over het algemeen positief over hun samenwerkingspartners. Zij zijn daarbij het minst positief over de samenwerking met de gemeentelijke afdeling jeugd(hulp) en jeugdhulpinstelling.
- Gebrek aan tijd en bepalingen rondom privacywetgeving worden ervaren als belangrijke belemmeringen voor de samenwerking met de gemeentelijke afdeling jeugd(hulp) en de jeugdhulpinstellingen.

Hieronder volgt een uitgebreide samenvatting van de enquêteresultaten op basis waarvan de Inspectie haar conclusies baseert.

Beleidsplan en werkinstructie

Een aanzienlijk deel van de beleidsmedewerkers W&I geeft aan dat zij de continuïteit van ondersteuning aan 18-plussers niet als een (gedeelde) verantwoordelijkheid

¹ Wmo 2015 Artikel 2.1.2. vierde lid, onderdeel e.

van W&I zien. Zij geven aan dat de afdelingen Wmo en jeugd(hulp) verantwoordelijk zijn voor de ondersteuning.

Uit de enquêtes blijkt verder dat een derde van de beleidsmedewerkers aangeeft dat er een beleidsplan is waarin aandacht is voor de continuïteit van de zorg voor jongeren vanuit de jeugdhulp na hun 18e jaar.

Een vijfde van de klantmanagers zegt dat ze werkinstructies hebben waarin aandacht is voor de continuïteit van ondersteuning. Onderwerpen zoals het opstellen van een toekomstplan (19%), 'er is één regisseur vanuit de verschillende domeinen' (24%), en 'er is contact met jeugdhulpinstellingen over jongeren die binnenkort 18 jaar worden' (31%) maken volgens relatief weinig klantmanagers onderdeel uit van de gemeentelijke werkwijze.

Samenwerking op beleidsniveau

Circa driekwart van de beleidsmedewerkers W&I geeft aan dat er overleg is met andere gemeentelijke afdelingen² om een integraal beleid tot stand te brengen waarin aandacht is voor de continuïteit van ondersteuning van de jongeren. Dit impliceert dat een kwart van de beleidsmedewerkers aangeeft dat er in hun gemeente geen overleg is met collega's van andere afdelingen. Opvallend daarbij is dat bijna een derde van de beleidsmedewerkers W&I nooit overleg heeft met de gemeentelijke afdeling jeugdhulp.

De beleidsmedewerkers W&I beoordelen de kwaliteit van de samenwerking met andere gemeentelijke afdelingen over het algemeen als goed (het percentage verschilt per afdeling en ligt tussen de 61% en 73%). De belangrijkste opbrengst van de samenwerking met gemeentelijke afdelingen jeugdhulp is volgens beleidsmedewerkers W&I 'inzicht in de problematiek van de jongere' (74%). De meest genoemde knelpunten in de samenwerking met gemeentelijke afdelingen jeugdhulp zijn extra tijdsinvestering door coördinatie en afstemming (83%) en de niet altijd duidelijk belegde regiefunctie (80%).

Wat betreft de samenwerking met externe jeugdhulpinstellingen, geeft ongeveer de helft van de beleidsmedewerkers W&I aan dat er in hun gemeente sprake is van samenwerking. In de meeste gevallen (40%) loopt de samenwerking via een andere gemeentelijke afdeling. De beleidsmedewerkers kunnen de kwaliteit van de samenwerking met jeugdhulpinstellingen in die gevallen niet goed kunnen beoordelen.

Samenwerking op uitvoeringsniveau

Op uitvoerend niveau is er volgens een ruime meerderheid van de klantmanagers W&I overleg tussen W&I en collega's van andere gemeentelijke uitvoerende afdelingen voor jongeren (het percentage verschilt per afdeling en ligt tussen de 67% en 92%). Bijna alle klantmanagers geven aan dat er overleg is met andere gemeentelijke uitvoerende afdelingen wanneer de problematiek van de jongere daarom vraagt. De meest genoemde vormen van samenwerking met andere gemeentelijke afdelingen is doorverwijzing. Dit is de minst intensieve vorm van samenwerken opgenomen in de enquête. Andere vormen van samenwerking (warme overdracht, terugkoppeling, afstemming over trajecten en afstemming over participatie doelen) worden eveneens veel genoemd. De kwaliteit van de samenwerking met professionals van de gemeentelijke afdeling jeugd(hulp) wordt door 60% van de klantmana-

² In de enquêtes zijn de volgende gemeentelijke afdelingen opgenomen: jeugdhulp, Wmo, onderwijs, schuldhulpverlening en RMC.

gers W&I als goed beoordeeld. Als belangrijkste knelpunten in de samenwerking met de gemeentelijke afdeling jeugdhulp noemen klantmanagers W&I 'de belemmering van de informatie uitwisseling door bepalingen rond privacy' (83%), 'de extra tijdsinvestering door coördinatie en afstemming' (81%) en een toename van de bureaucratie (81%).

Klantmanagers W&I werken vaker dan beleidsmedewerkers samen met externe instanties (het percentage verschilt per afdeling en ligt tussen de 57% en 93%).³ De klantmanagers W&I geven bijna allemaal aan dat er sprake is van samenwerking met jeugdhulpinstellingen wanneer dat, gezien de problematiek van de jongeren, nodig is (94%). In de samenwerking tussen klantmanagers en externe instanties is doorverwijzing de meest genoemde overlegvorm. De klantmanagers W&I beoordelen de kwaliteit van die samenwerking in de meeste gevallen als goed of redelijk. Zij zijn het minst positief over de samenwerking met jeugdhulpinstellingen: 43% van de klantmanagers W&I beoordeelt de samenwerking met jeugdhulpinstellingen als goed en 44% als redelijk. De klantmanagers W&I noemen 'belemmering van de informatie uitwisseling door bepalingen rond privacy' (84%) vaak als knelpunt in de samenwerking met jeugdhulpinstellingen.

Aanknopingspunten voor de tweede fase

De bevindingen uit deze eerste fase van het onderzoek bevestigen de noodzaak om dieper in te gaan op de knelpunten in de samenwerking (zoals tijdgebrek en privacybepalingen) en de mogelijkheden deze te overkomen, bijvoorbeeld aan de hand van good practices. Dit kan gemeenten, die hier nog invulling aan moeten geven of mee worstelen, verder helpen. In de tweede fase van het onderzoek, de kwalitatieve fase, gaat de Inspectie hier verder op in.

³ In de enquête klantmanagers zijn de volgende niet-gemeentelijke partijen opgenomen: instellingen voor jeugdhulp, zorginstellingen, onderwijsinstellingen, RMC, UWV, daklozenopvang, instellingen voor beschermd en begeleid wonen en woningbouwcorporaties.

1 Inleiding

Politiek en maatschappelijk is er veel onrust over de overgang van jeugdhulp naar ondersteuning door de gemeenten na het 18^e jaar. Uit verschillende kamerbrieven, onderzoeken, moties, amendementen en brandbrieven komt naar voren dat de overgang voor jongeren die voor het 18^e jaar in een instelling of pleeggezin verblijven en die te maken hebben met meervoudige problematiek niet goed verloopt.⁴

Tegelijkertijd hebben gemeenten met de omvangrijke stelselwijzigingen van 2015, de zogenaamde decentralisaties van zorg, werk en jeugdhulp, de mogelijkheid gekregen om de overgang voor jongeren zodanig te organiseren dat een knip in zorg en ondersteuning voorkomen kan worden. Ook kan door de decentralisaties een integrale aanpak gerealiseerd worden. Dit biedt de mogelijkheid om de ondersteuning aan kinderen, jongeren en hun ouders te verbeteren, te vereenvoudigen en meer in samenhang aan te bieden.

In dit onderzoek ligt de focus op de samenwerking tussen de gemeentelijke afdeling W&I en andere partijen. W&I is binnen de integrale aanpak verantwoordelijk voor ondersteuning gericht op het vinden van werk of richting school en indien nodig ook voor inkomensondersteuning. Jongeren ervaren veel problemen op het gebied van werk en inkomen. Ze hebben niet altijd een financieel besef en hebben vaak moeite om (voldoende) inkomen te genereren uit arbeid. Dit werkt door op alle andere leefdoelgebieden: zonder inkomen is het niet mogelijk om huisvesting of zorg te betalen waardoor problemen verergeren. Met dit onderzoek wil Inspectie SZW bijdragen aan het bereiken van continuïteit van zorg en ondersteuning voor jongeren uit de jeugdhulp.

1.1 Achtergrond

Jongeren die in een instelling of pleeggezin verblijven en die te maken hebben met meervoudige problematiek komen vaak niet goed terecht. Op hun 18^e jaar zijn jongeren voor de wet volwassen en mogen ze zelf beslissen over een vervolgbehandeling. Alleen zijn veel van deze 18-jarigen nog niet in staat om deze beslissing te maken. Jongeren zijn zorgmoe en willen zelf en zonder hulp een nieuwe start maken. Eenmaal uit de jeugdhulp blijkt de overstap naar een zelfstandig bestaan voor deze jongeren groot. Door de afwezigheid van een sociaal netwerk en een ondersteunende thuissituatie ontbreekt het hen aan steun en aansturing op de weg naar zelfstandigheid. Gevolg is dat jongeren het risico lopen tussen wal en schip te belanden en/of pas op latere leeftijd met zwaardere problematiek bij de gemeente terecht komen.⁵

Uit analyses van het CPB blijkt dat jongeren met een achtergrond in de jeugdhulp veel vaker gebruik maken van een uitkering dan jongeren die geen jeugdhulp kregen. Van de gebruikers van Wajong heeft circa 80% gebruik gemaakt van jeugdzorg. Voor bijstand is dit 40%. Deze cijfers onderstrepen dat jongeren met een achtergrond in jeugdzorg vaak te maken hebben met problemen op meerdere terreinen en dat de recente decentralisaties synergievoordelen kunnen bieden. Het CPB con-

4 Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, Kamerbrief over voortgang gedecentraliseerd jeugdinstel, Kenmerk 865690-143593-J; Tweede Kamer, vergaderjaar 2013-2014, Amendement 33 841, nr.82; Tweede Kamer, vergaderjaar 2015-2016, Motie 34300 XVI, nr. 110; Brandbrief gericht aan alle jeugdwethouders in Nederland. Zet jongeren niet klem tussen loketten. Ieder(in), het Jeugdwelzijnsberaad, het Landelijk Platform GGz en LOC Zeggenschap in Zorg. Verband jeugdzorg en bijstand staat vast, CPB, 14 juni 2016.

5 (Jeugd)zorg houdt niet op bij 18 jaar (2009). Verwey-Jonker Instituut.

stateert verder dat de kans op langdurige werkloosheid voor de jongeren uit de jeugdhulp groot is. Dit maakt dat actief arbeidsmarktbeleid, zoals scholing, training en subsidie, voor deze groep lonend is. Vroegsignalering vanuit de jeugdhulp kan bijdragen aan het tijdig inzetten van de benodigde ondersteuning, aldus het CPB.⁶

1.1.1 *Wettelijk kader*

Wettelijk gezien is de continuïteit van ondersteuning aan jongeren die dat nodig hebben geregeld. De Jeugdwet hanteert in beginsel een leeftijdsgrens van 18 jaar.⁷ Na het 18^e jaar vindt ondersteuning, indien nodig, plaats vanuit een ander wettelijk kader: Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), Zorgverzekeringswet (Zvw) of Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ) en/of de Participatiewet.

In de Jeugdwet staat dat het van belang is dat er een goede overdracht plaatsvindt wanneer een jongere na zijn 18^e levensjaar in een ander wettelijk kader terecht komt. Ook is er de mogelijkheid om de jeugdhulp te laten doorlopen tot maximaal het 23ste levensjaar mits de zorg is aangevangen voor het 18^e jaar en binnen een half jaar na beëindiging van de jeugdhulp wordt hervat.⁸ Verder is in de Wmo opgenomen dat gemeenten in een beleidsplan dienen op te nemen op welke wijze zij de continuïteit van ondersteuning waarborgen.⁹

In de praktijk worden de wettelijke grondslagen lang niet altijd gevolgd en benut. Uit onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut blijkt dat slechts een klein deel van de jongeren die in aanmerking komt voor verlengde jeugdhulp ook gebruik maakt van verlengde jeugdhulp.¹⁰

1.1.2 *Knelpunten op het terrein van W&I*

De Inspectie signaleert dat onderstaande knelpunten op het terrein van W&I mogelijk een rol spelen bij het uitblijven van continuïteit van ondersteuning voor jongeren afkomstig uit de jeugdhulp:

- Onvoldoende betrokkenheid van W&I bij vormen van integrale ondersteuning.¹¹ Een integrale aanpak biedt de mogelijkheid om de ondersteuning aan kinderen, jongeren en hun ouders te verbeteren, te vereenvoudigen en meer in samenhang aan te bieden. Wanneer er onvoldoende sprake is van continuïteit in de ondersteuning tussen jeugdinstanties en W&I dan kan dit tot gevolg hebben dat een bepaalde groep jongeren te maken krijgt met schulden, verslaving, huisuitzetting of prostitutie.¹²
- Klantmanagers bij gemeenten hebben onvoldoende kennis en expertise van de doelgroep.¹³ De jongeren afkomstig uit de jeugdhulp behoren vaak tot de groep Wajongers met arbeidsvermogen. Deze groep werd voor de invoering van de Participatiewet (1 januari 2015) begeleid door UWV. Gemeenten zijn nog niet goed bekend met deze doelgroep en er bestaan zorgen over de kennis en deskundigheid van gemeenten ten aanzien van deze doelgroep.¹⁴ Met name kennis van het begeleiden van jongeren met een licht verstandelijk be-

6 Op eigen benen (2016). CPB.

7 Voor jeugdreclassering en jeugdhulp die voortvloeien uit een strafrechtelijke beslissing geldt geen leeftijdsgrens.

8 Jeugdwet, artikel 1.1

9 Wmo 2015 Artikel 2.1.2. vierde lid, onderdeel e.

10 (Jeugd)zorg houdt niet op bij 18 jaar (2009). Verwey-Jonker Instituut.

11 Vierde rapportage STD: Eén sociaal domein (2016). Transitiecommissie Sociaal Domein.

12 Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, Kamerbrief over voortgang gedecentraliseerd jeugdstelsel, Kenmerk 865690-143593-J

13 Ondersteuning van jongeren met een LVB (2013). Regioplan.

http://www.uwv.nl/overuwv/Images/Ondersteuning_van_jongeren_met_een_LVB.pdf

14 Op weg naar extra banen (2016). Inspectie SZW.

perking is belangrijk voor het bieden van de juiste ondersteuning aan deze jongeren.

- Uit de gesprekken met stakeholders leidt de Inspectie af dat gemeenten waarschijnlijk geen beleid ontwikkeld hebben gericht op de continuïteit van ondersteuning van de jongere die na zijn 18^e levensjaar in een ander wettelijk kader terecht komt. Artikel 2.1.2, vierde lid onderdeel e van de Wmo 2015 verplicht gemeenten om dit op te nemen in een beleidsplan. Deze wetgeving is relatief nieuw.

1.2 Fasen in het onderzoek

Het onderzoek is opgebouwd uit twee fasen:

- In de eerste fase van het onderzoek wordt gekeken of de continuïteit van zorg is vastgelegd in beleid en werkinstructies, of en hoe afdelingen W&I samenwerken met andere relevante partijen om de continuïteit van zorg te waarborgen en hoe zij die samenwerking beoordelen. Hiertoe is een enquête uitgezet onder beleidsmedewerkers W&I en klantmanagers W&I bij honderd gemeenten.
- De inzichten uit de eerste fase bieden de basis voor de tweede fase waarin onderzocht wordt of de samenwerking leidt tot integrale dienstverlening die gericht is op het bevorderen van de zelfredzaamheid en participatie zodat de jongere uiteindelijk zelfstandig een inkomen kan verwerven. De samenwerking moet er voor zorgen dat er sprake is van continuïteit in ondersteuning zodat de jongeren geen knip ervaren in de zorg. In de tweede fase van het onderzoek wordt ook gekeken naar de werkzame mechanismen en belemmeringen binnen de samenwerking. De tweede fase van het onderzoek is kwalitatief van aard, en bestaat uit casestudies uitgevoerd rondom vijftien jongeren (verdeeld over drie gemeenten) die de overgang naar ondersteuning na 18 jaar net hebben doorgemaakt.

Afhankelijk van de bevindingen uit fase 1 en 2 wordt het onderzoek afgesloten met een vervolgonderzoek waarbij jongeren uit de jeugdhulp die nog 18 jaar moeten worden gedurende langere periode worden gevolgd.

In voorliggend onderzoeksrapport komen de resultaten van de eerste fase van het onderzoek aan de orde.

1.3 Doelstelling en onderzoeksvragen van de enquêtes

1.3.1 Doelstelling

Met de enquêtes wil de Inspectie SZW een landelijk beeld geven van de mate waarin en de manier waarop W&I samenwerkt met jeugdhulp voor jongeren die in de jeugdhulp hebben gezeten en 18 jaar worden.

1.3.2 Onderzoeksvragen

De centrale vraag van het onderzoek 'Ondersteuning vanuit de Participatiewet voor jongeren afkomstig uit de jeugdhulp' luidt:

In hoeverre werken W&I en de jeugdhulp samen, gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en inkomen van jongeren die de overgang maken van

jeugdhulp naar ondersteuning vanuit de Participatiewet, en welke factoren bepalen of de samenwerking goed loopt?

De centrale vraag wordt voor een deel in onderhavig onderzoeksrapport beantwoord. Volledige beantwoording van de centrale vraag is pas mogelijk na het afronden van fase 2 van het onderzoek. De deelvragen die de Inspectie in dit onderzoeksrapport beantwoord zijn afgeleid van de deelvragen die voor het onderzoek als geheel zijn geformuleerd. Het gaat om de volgende deelvragen:

1. Hebben gemeenten in beleid en werkinstructies vastgelegd op welke wijze vorm wordt gegeven aan de dienstverlening aan jongeren afkomstig uit de jeugdhulp, die 18 worden, en zo ja, welke onderwerpen bevatten dit beleid en deze werkinstructies?
2. In welke mate en op welke wijze werkt de afdeling W&I samen met andere gemeentelijke afdelingen en andere organisaties bij de dienstverlening aan deze jongeren?
3. Wat is de kwaliteit van de samenwerking en welke opbrengsten en knelpunten zien gemeentelijke beleidsmedewerkers en klantmanagers in de samenwerking met anderen en binnen de eigen W&I organisatie met betrekking tot de dienstverlening aan deze jongeren?

Met de enquêtes kijkt de Inspectie naar beleidsplannen, werkinstructies en de samenwerking tussen professionals in het sociaal domein. De veronderstelling van de Inspectie is dat het hebben van beleidsplannen, werkinstructies en een goede samenwerking de dienstverlening gericht aan de jongeren verbeteren.

In de enquêtes is als maat voor samenwerking het aantal overlegmomenten genomen. Daarnaast is in de klantmanagers enquête ook gevraagd naar de samenwerkingsvorm. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen: doorverwijzen, warme overdracht aan het begin van de dienstverlening, regelmatige terugkoppeling of overleg, afstemming over in te zetten trajecten en afstemming over participatiedoelen.

1.4 Opzet van de enquêtes

De enquêtes zijn uitgezet onder de beleidsmedewerkers W&I en klantmanagers W&I van honderd gemeenten. Dit leverde 99 bruikbare cases op voor de beleidsmedewerkers enquête en 88 voor de klantmanagers enquête. Met deze aantallen is het mogelijk om een landelijk beeld te schetsen van de mate waarin en de manier waarop W&I samenwerkt met de jeugdhulp en eventueel andere relevante partijen voor jongeren die in de jeugdhulp hebben gezeten en 18 jaar worden. Aanneمة daarbij is dat de aangeschreven beleidsmedewerkers en klantmanagers W&I binnen een gemeente dezelfde antwoorden geven als een andere beleidsmedewerker of klantmanager binnen die gemeente. Voor beleidsmedewerkers is dit aannemelijker dan voor klantmanagers. De vragen die aan beleidsmedewerkers worden gesteld hebben namelijk betrekking op beleid (dit ligt vast) en beleidsmedewerkers opereren vaker als team. Om die reden is enige voorzichtigheid geboden bij het interpreteren van de resultaten van met name de enquête onder klantmanagers.

Een methodologische verantwoording is opgenomen in de bijlage.

1.5 Leeswijzer

Het onderzoeksrapport bestaat uit 4 hoofdstukken. Hoofdstuk 2 bestaat uit een nadere beschouwing van de problematiek die met betrekking tot deze jongeren speelt. De hoofdstukken die daarop volgen, de hoofdstukken 3 tot en met 5, bevatten de resultaten van de enquêtes. De hoofdstukindeling van deze laatste drie hoofdstukken sluit aan bij de deelvragen genoemd in paragraaf 1.3.

Als bijlage zijn toegevoegd een overzicht van de reacties van de stakeholders, het referentiekader - geldig voor het volledige onderzoek -, de methodologische verantwoording, de vragenlijsten gericht aan de beleidsmedewerkers en klantmanagers en een afkortingenlijst.

2 Jongeren

De jongeren waar dit onderzoek betrekking op heeft, hebben te maken (gehad) met jeugdhulp. De problematiek van deze jongeren en de ondersteuning die zij vanuit de jeugdhulp kregen kan sterk verschillen. Met name de jongeren die voor hun 18^e jaar in een instelling of pleeggezin verblijven en die te maken hebben met meervoudige problematiek komen niet goed terecht. Dit hoofdstuk tracht de lezer zo goed mogelijk te informeren over welk type jongeren we het hebben. In het hoofdstuk is beschreven welke vormen van jeugdhulp er zijn en met welke problematiek de jongeren te maken hebben.

2.1 Vormen van jeugdhulp

In dit onderzoeksrapport worden vier vormen van jeugdhulp onderscheiden¹⁵: jeugdhulp zonder verblijf, jeugdhulp met verblijf, JeugdzorgPlus en Justitiële jeugdinstellingen. In deze paragraaf zijn deze vormen van jeugdhulp omschreven en geïllustreerd aan de hand van de beschrijving van een case.¹⁶

2.1.1 Jeugdhulp zonder verblijf

Jeugdhulp zonder verblijf betreft ambulante hulp en wordt gegeven wanneer er problemen zijn met de jongere of in het gezin, bijvoorbeeld als er ruzie is tussen de jongere en zijn ouders. Of als de jongere spijbelt of licht depressief is. Deze jongeren ervaren doorgaans geen grote problemen na hun 18e jaar. Vaak beperkt het probleem van deze jongeren zich tot één domein en de jongeren krijgen vaak voldoende steun uit hun sociale omgeving.

Voorbeeld jeugdhulp zonder verblijf

Sandra is 4 jaar wanneer haar ouders scheiden. Sandra en haar moeder worden dakloos en trekken in bij een broer van haar moeder. Haar moeder raakt haar tijdelijke baan als postbezorger kwijt en ze krijgt schulden. De hele situatie maakt dat de moeder steeds meer moeite krijgt met het opvoeden van haar dochter. Sandra wordt bij het ouder worden steeds lastiger: ze luistert slecht, is brutaal en gaat haar eigen gang. Thuis is dat te merken maar ook op school. Haar moeder vermoedt dat Sandra last heeft van de scheiding. Als Sandra 16 jaar is neemt haar moeder contact op met het centrum voor Jeugd en Gezin. Daar krijgt ze ambulante hulp. Twee keer per week komt een hulpverlener bij hen thuis.¹⁷

2.1.2 Jeugdhulp met verblijf

Bij jeugdhulp met verblijf, verblijven jeugdigen op vrijwillige basis, (tijdelijk) in een jeugdinstelling. Het gaat om jeugdigen met uiteenlopende problemen.

Voorbeeld jeugdhulp met verblijf

'Is Robin uit logeren? Oh, gelukkig denkt Arthur. Dan krijg ik wat meer aandacht van mijn ouders.' Robin is autistisch en verstandelijk beperkt. Hij verblijft regelmatig in een logeerhuis

¹⁵ Er zijn ook andere indelingen mogelijk. De indeling die hier wordt gehanteerd sluit aan bij de uitvraag in de enquêtes.

¹⁶ De voorbeelden zijn ontleend aan de website jeugdzorgnederland.nl

¹⁷ <https://www.voordejeugd.nl/stelselwijziging/jeugdhulp/soorten-jeugdhulp/ambulante-jeugdhulp>

voor kinderen met een verstandelijke beperking. Robin heeft namelijk ontzettend veel zorg nodig. Het logeershuis is een plek waar mensen met een verstandelijke beperking ondersteuning krijgen. De organisatie heeft een groot aantal woonplekken waar deze kinderen gedurende kortere of langere tijd kunnen wonen.¹⁸

2.1.3 JeugdzorgPlus

JeugdzorgPlus is hulp voor jongeren met ernstige (gedrags)problemen. De jongeren vormen daardoor een gevaar voor zichzelf of voor anderen. De jongeren in de JeugdzorgPlus hebben vaak te maken met trauma, agressie of hechtingsproblematiek. Meestal zijn er problemen op meerdere levensgebieden. Voor verblijf in een JeugdzorgPlus instelling is een 'machtiging gesloten jeugdhulp' nodig van de kinderrechter.¹⁹ Deze jongeren ervaren vaak problemen na hun 18^e jaar en ontvangen niet altijd voldoende ondersteuning om die problemen te boven te komen.

Voorbeeld JeugdzorgPlus

Rachel is 16 als ze wordt opgenomen in een JeugdzorgPlus instelling. Ze heeft dan een lange geschiedenis in de hulpverlening. Ze verblijft sinds haar 12e jaar in verschillende instellingen. Rachel is haar emoties vaak niet de baas, ze verwondt zichzelf en doet meerdere pogingen tot zelfmoord. Rachel kan overspoeld raken door angsten en spanningen. Ze reageert zich dan af op haar omgeving. Ze scheldt, bedreigt, spuugt, is agressief en vernielt haar omgeving.

2.1.4 Justitiële jeugdinrichtingen

In de Justitiële Jeugdinrichtingen (JJI's) verblijven strafrechtelijke jongeren van 12 tot 23 jaar voor kort en lang verblijf. Deze jongeren zijn door hun gedrag in aanraking met justitie gekomen en door de (kinder)rechter in een JJI geplaatst. Voor jongeren in JJI is een nazorgtraject in de vorm van reclassering georganiseerd.

Voorbeeld Justitiële jeugdinrichting

Vanaf het moment dat haar moeder bij haar stiefvader intrekt gaat het mis. Ruzies, huiselijk geweld en interventies van hulpverleners volgen elkaar op. Regina (15) wordt opstandig, loopt weg en zwerft op straat. Om te kunnen overleven raakt ze verstrikt in het criminele circuit. Uiteindelijk komt ze in aanraking met jeugdreclassering omdat ze een strafbaar feit heeft gepleegd.

2.2 Overgangsproblematiek

Met 18 jaar is de jongere voor de wet volwassen en stopt de (gedwongen) jeugdhulp.²⁰ Ineens staat de jongere er alleen voor, terwijl er veel op hem of haar afkomt. De jongere wordt verantwoordelijk voor het organiseren van zijn of haar (financiële) huishouding. Ook voor 'normale jongeren' is dit een proces van vallen en opstaan. Maar, met hulp van ouders, verzorgers en een sociaal netwerk krijgen zij hun (financiële) huishouding meestal wel georganiseerd. Jongeren die tot hun 18^e jaar in een jeugdhulpinstelling of pleeggezin verbleven, ontbreekt het vaak aan de ondersteuning van ouders of verzorgers, of aan een sociaal netwerk. Zij ondervinden vaak problemen op diverse levensdomeinen: leren, werk, inkomen, schulden, huisvesting en zorg. In deze paragraaf is per levensdomein beschreven welke problemen mogelijk kunnen spelen. De beschrijvingen zijn voornamelijk afgeleid uit de

¹⁸ <https://www.voordejeugd.nl/stelselwijziging/jeugdhulp/soorten-jeugdhulp/jeugd-met-een-beperking>

¹⁹ <http://jeugdzorgplus.jeugdzorgnederland.nl/nl/jeugdzorg-plus>

²⁰ Het is mogelijk om de jeugdhulp te laten doorlopen tot 23 jaar maar in de praktijk gebeurt dit weinig.

open antwoorden van klantmanagers in de enquête en dienen enkel om een idee te geven van de problemen waar de jongeren mee te maken hebben. Het betreft geen volledig overzicht.

2.2.1 *Inkomen*

Vanaf 18 jaar is iedereen zelf verantwoordelijk voor zijn inkomen. Jongeren hebben drie opties om inkomen te genereren: werk, studiefinanciering of een uitkering. Aan alle drie de opties zitten haken en ogen. Werk is lastig voor deze jongeren omdat zij vaak niet over een startkwalificatie beschikken. Zonder extra ondersteuning lukt het de jongeren daarom in veel gevallen niet om werk te vinden. Studiefinanciering kan een goede oplossing zijn indien de jongere in staat is tot het volgen van een opleiding. Is dit niet het geval dan loopt de jongere het risico een studieschuld op te lopen.²¹ Jongeren hebben zelden recht op een WW-uitkering omdat zij niet voldoen aan de wekeneis. Een bijstandsuitkering is vaak niet toereikend, gezien het lage bedrag waarop een jongere tussen de 18 en 20 jaar recht heeft.²² Er geldt bovendien een vier weken wachttijd voor het aanvragen van een bijstandsuitkering. In die weken zijn er wel kosten maar geen inkomsten. Inkomen is dus vaak problematisch voor de jongeren die voor het 18^e jaar gebruik maakten van jeugdhulp.

2.2.2 *Schulden*

Vanaf 18 jaar krijgt de jongere te maken met nieuwe verantwoordelijkheden op financieel gebied: de jongeren moeten zelf een zorgverzekering, huur en schoolkosten betalen. Jongeren hebben niet altijd het financieel inzicht, de juiste vaardigheden en gepast financieel gedrag om goed om te gaan met deze nieuw verworven verantwoordelijkheden. Sommige jongeren raken in de problemen. Vanwege hun geringe verdien capaciteit is het voor hen vaak moeilijk om in aanmerking te komen voor een schuldhulpverleningstraject of budgetbeheer.²³

2.2.3 *Leren en Werk*

Jongeren zijn leerplichtig tot 16 jaar en tot hun 18^e jaar kwalificatieplichtig. Leerplicht volgt de jongeren tot 18 jaar. De Regionale Meld en Coördinatie punten (RMC) houden jongeren die geen start kwalificatie hebben in beeld van hun 18^e tot hun 23^e verjaardag. Leerlingen uit het Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO), Praktijkonderwijs (PrO) zijn niet kwalificatieplichtig.

Jongeren die te maken hebben met jeugdhulp zitten veelal op het VSO, PrO of mbo1. Ook op hun 18^e verjaardag beschikken de jongeren vaak niet over een startkwalificatie waardoor het lastig is om werk te vinden. VSO schoolverlaters worden sinds kort automatisch ingeschreven in het doelgroepregister. Voor praktijkscholen wordt deze procedure ook ingevoerd.²⁴

²¹ Volgt de jongere een opleiding op mbo niveau 1 of 2, dan zijn de basisbeurs, studentenreisproduct en eventuele aanvullende beurs altijd een gift. Volgt de jongere een opleiding op mbo niveau 3 of 4 dan worden de basisbeurs, studentenreisproduct en de eventuele aanvullende beurs pas een gift indien de jongere zijn diploma binnen 10 jaar behaalt. Is de jongere student aan het hbo of de universiteit dan is de basisbeurs een lening die de jongere na zijn studie moet terugbetalen. Het studentenreisproduct en de eventuele aanvullende beurs kunnen een gift worden indien de jongere binnen 10 jaar zijn diploma haalt.

²² De hoogte van een bijstandsuitkering van een alleenstaande van 18, 19 of 20 jaar is €237,16.

²³ Panteia (2015) 'Voor mijn gevoel had ik veel geld', jongvolwassenen en schulden (2015).

²⁴ Brief aan de voorzitter van de Tweede Kamer van 27 november 2015, referentie 2015-0000299407

2.2.4 *Huisvesting*

Jongeren die in een jeugdhulpinstelling verblijven op het moment dat zij 18 jaar worden moeten op zoek naar andere huisvesting. Terug naar huis is gezien de gezinssituatie lang niet altijd haalbaar. De kostendelersnorm kan er voor zorgen dat de jongeren, of een ander die op hetzelfde adres woont, gekort wordt op zijn uitkering. Dat maakt het nog moeilijker voor deze jongeren om een eigen woonplek te vinden. De jongeren beschikken daarnaast vaak niet over de juiste (sociale en cognitieve) vaardigheden om zelfstandig een woning te vinden. Particuliere huur is duur en de wachttijden van woningbouwcorporaties zijn lang. Voor beschermd- of begeleid wonen zijn vaak wachtlijsten. Jongeren die geen ondersteuning krijgen lopen dus het gevaar dak- of thuisloos te worden.

2.2.5 *Zorg*

Indien de jeugdhulp en de zorg na de 18^e verjaardag niet bij dezelfde aanbieder ingekocht zijn moet de jongere overstappen naar een andere hulpverlener. Een andere organisatie, locatie of nieuwe gezichten kan voor de jongere reden zijn om af te haken. Daarbij komt dat jongeren de overgang naar volwassenheid ook ervaren als een nieuw verworven vrijheid en zelfstandigheid. De jongeren willen het graag zelf proberen en mogen dat nu ook. Dit motivatieprobleem speelt met name bij jongeren met een licht verstandelijke beperking (LVB). Deze jongeren hebben vaak een beperkt zelfinzicht en zijn daardoor onvoldoende overtuigd van de noodzaak van een gecontinueerde zorg of begeleiding. Gevolg is dat de jongeren niet de zorg krijgen die zij nodig hebben.

2.2.6 *Multiproblematiek*

Zoals gezegd ervaren de jongeren die vanwege het bereiken van een bepaalde leeftijd de jeugdhulp verlaten problemen op verschillende levensdomeinen. Complicerende factor is dat de jongeren niet te maken hebben met één probleem op één leefgebied maar dat deze problemen vaak tegelijkertijd spelen. Ook is er sprake van een wisselwerking tussen problemen. Wanneer een jongere dakloos is duurt het vaak niet lang voor hij ook problemen heeft op school. Wanneer de jongere uitvalt op school betekent dit vaak dat er een studieschuld ontstaat. De problemen op de verschillende levensdomeinen staan dus niet op zichzelf. Kortom: er is vaak sprake van multiproblematiek. De beschrijvingen van de jongeren die de klantmanagers in het kader van de enquête hebben gemaakt illustreren dit.

Voorbeelden multiproblematiek

Jeremy is een zogenaamde LVB jongere. Dit maakt dat hij gauw beïnvloedbaar is en moeilijk de consequenties van zijn gedrag kan overzien. Volgens de reclassering is het dus van groot belang dat deze jongere een dagbesteding krijgt zodat de kans op terugval naar crimineel gedrag wordt verkleind. Ook woont Jeremy nog bij zijn oma die grote invloed op hem heeft. Dit belemmert hem om meer zelfredzaam te worden, bijvoorbeeld op het gebied van wonen.

Rob heeft een verstandelijke beperking en is sociaal en communicatief zeer zwak. Hij is fysiek en psychisch mishandeld door zijn ouders. Door deze bedreigde thuissituatie is de school in het gedrang gekomen. Omdat hij zelfstandig is gaan wonen met onvoldoende eigen inkomsten is zijn financiële positie problematisch.

Johan heeft geen afgeronde opleiding. Er is sprake van financiële problemen. Zijn ouders dreigen hem uit huis te zetten. Johan heeft geen zinvolle dagbesteding en heeft in de omgeving veel conflictsituaties, ook hijzelf is betrokken bij conflicten.

3 **Beleidsplannen en werkinstructies**

Belangrijkste bevindingen

In dit hoofdstuk wordt de volgende onderzoeksvraag beantwoord:

Hebben gemeenten in beleid en werkinstructies vastgelegd op welke wijze vorm wordt gegeven aan de dienstverlening aan jongeren afkomstig uit de jeugdhulp, die 18 worden, en zo ja, welke onderwerpen bevatten dit beleid en deze werkinstructies?

Hieronder zijn de belangrijkste bevindingen puntsgewijs opgenomen:

Beleidsplannen

- Een derde van de beleidsmedewerkers geeft aan dat er in hun gemeente een beleidsplan is waarin aandacht is voor de overgang van jeugdhulp naar ondersteuning nadat de jongere 18 jaar is geworden. De andere beleidsmedewerkers geven aan dat er in hun gemeenten geen beleidsplan is (32%) of dat zij niet weten of er een beleidsplan is (36%). Dit terwijl het voor gemeenten verplicht is om een dergelijk plan te hebben. Een aantal gemeenten zonder beleidsplan hebben een pilot op dit thema lopen (15%).
- Onderwerpen die volgens de beleidsmedewerkers veel in de beleidsplannen voorkomen zijn: het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie (97%), oog voor de problematiek van gezinsleden (78%) en ondersteuning voor jongeren van 16/17 jaar (75%).
- Onderwerpen die volgens de beleidsmedewerkers minder in de beleidsplannen voorkomen: er is één regisseur vanuit de verschillende domeinen (38%), er wordt een toekomstplan opgesteld (50%) en er is contact met jeugdhulpinstellingen over jongeren die binnenkort 18 jaar worden (53%).
- Een aanzienlijk deel van de beleidsmedewerkers geeft aan dat zij het onderwerp 18-plussers niet bij W&I vinden passen. Het onderwerp zou eerder horen bij de afdelingen Wmo en jeugd(hulp).

Werkinstructies/werkwijze

- Eén vijfde van de klantmanagers geeft aan dat er werkinstructies zijn waarin aandacht is voor de continuïteit van zorg. De andere klantmanagers geven aan dat er geen werkinstructies zijn (68%) of dat ze niet weten of er werkinstructies zijn (12%).
- Onderwerpen die volgens veel klantmanagers onderdeel uitmaken van de werkwijze in hun gemeente: het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie (94%), het toekennen van bijstand vanaf het ontstaan van het recht (94%) en ondersteuning tijdens de vier weken zoektermijn (82%).
- Onderwerpen die volgens relatief weinig klantmanagers onderdeel uitmaken van de werkwijze in hun gemeenten: er wordt een toekomstplan opgesteld (19%), er is één regisseur vanuit de verschillende domeinen (24%), en er is contact met jeugdhulpinstellingen over jongeren die binnenkort 18 jaar worden (31%).

3.1 **Beleidsplannen en werkinstructies**

Gemeenten zijn op grond van artikel 2.1.2 vierde lid onderdeel e van de Wmo verplicht om in een plan vast te leggen op welke wijze zij zorg dragen voor de continuïteit van zorg voor jongeren, die op grond van het bereiken van de leeftijd van 18 jaar (of, in bepaalde gevallen, 23 jaar) niet langer in aanmerking komen voor zorg op basis van de Jeugdwet, maar deze zorg wel nodig hebben. De wetgever acht dit noodzakelijk omdat voor veel kwetsbare jongeren de stap naar een zelfstandig bestaan in de praktijk groot is. Het is volgens de wetgever niet reëel om van deze jongeren te verwachten dat zij op hun 18^e jaar van de ene op de andere dag zelfstandig kunnen functioneren.²⁵

Om een indruk te krijgen in hoeverre gemeenten aan deze verplichting voldoen, heeft de Inspectie beleidsmedewerkers W&I gevraagd naar het bestaan van dit beleidsplan waarin aandacht is voor de continuïteit van zorg. De Inspectie heeft daarnaast klantmanagers W&I gevraagd naar het bestaan van werkinstructies en de mate waarin zij in hun werkwijze aandacht hebben voor de continuïteit van ondersteuning. Dit laatste is geen verplichting vanuit een wet. Wel kan het een indicatie zijn om te bepalen of er in de uitvoeringspraktijk ook aandacht is voor de continuïteit van ondersteuning voor jongeren die vanwege hun leeftijd niet langer in aanmerking komen voor zorg op basis van de Jeugdwet.

3.1.1 *Beleidsplannen*

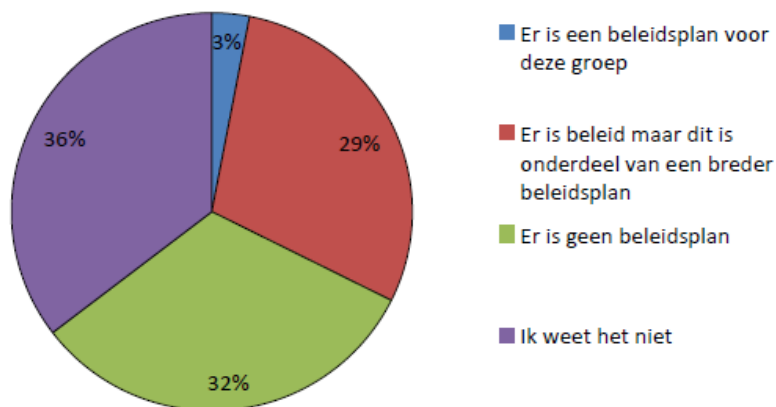
Van de geënquêteerde beleidsmedewerkers geeft een derde (32%) aan dat er in hun gemeente een beleidsplan is waarin aandacht is voor de continuïteit van zorg. De andere beleidsmedewerkers geven aan dat er geen beleidsplan is (32%) of dat zij niet weten of er een beleidsplan is (36%) terwijl zij wel verplicht zijn om een dergelijk plan te hebben. Verklaring voor het grote percentage beleidsmedewerkers die niet weet of er een beleidsplan is, is dat het beleidsplan zijn grondslag heeft in de Wmo. Idealiter zijn beleidsmedewerkers W&I bekend met beleidsplannen op aanpalende beleidsterreinen, maar de praktijk leert dat dit vaak niet het geval is.

Bovendien geeft een aanzienlijk deel van de beleidsmedewerkers W&I aan dat zij de continuïteit van ondersteuning aan 18-plussers niet als een (gedeelte) verantwoordelijkheid van W&I zien. Zij geven aan dat de afdelingen Wmo en jeugd(hulp) verantwoordelijk zijn voor die ondersteuning. De Inspectie constateert op basis hiervan dat er weinig gemeentelijke afdelingen W&I zijn waar is doorgedrongen dat ook W&I een belangrijke rol heeft bij het bewerkstelligen van continuïteit van ondersteuning voor 18-plussers.

Tien gemeenten hebben hun beleidsplannen in het kader van de enquêtes aan de Inspectie beschikbaar gesteld. Uit nadere bestudering van deze documenten blijkt dat de continuïteit van ondersteuning in zes van de beleidsplannen daadwerkelijk wordt benoemd. Dit betekent dat het percentage gemeenten met een beleidsplan in werkelijkheid waarschijnlijk lager ligt.

²⁵ Art. 1.1. Jeugdwet en art. 2.1.2 lid 4 WMO n.a.v. het amendement 33841, nr. 50 mw. V. Bergkamp (D'66) d.d. 1 april 2014

Figuur 1 Percentage van gemeenten met een beleidsplan waarin aandacht is voor de overgang van jeugdhulp naar ondersteuning nadat de jongere 18 jaar is geworden (n=99, enquête beleidsmedewerkers)

Beleidsmedewerkers die aangeven dat hun gemeente geen beleidsplan heeft, geven als verklaring dat zij momenteel bezig zijn met het ontwikkelen van dit beleid of dat er weliswaar geen plan is maar dat er in de praktijk wel aandacht is voor de continuïteit van zorg. Onderstaande voorbeelden van reacties van beleidsmedewerkers illustreren bovenstaande.

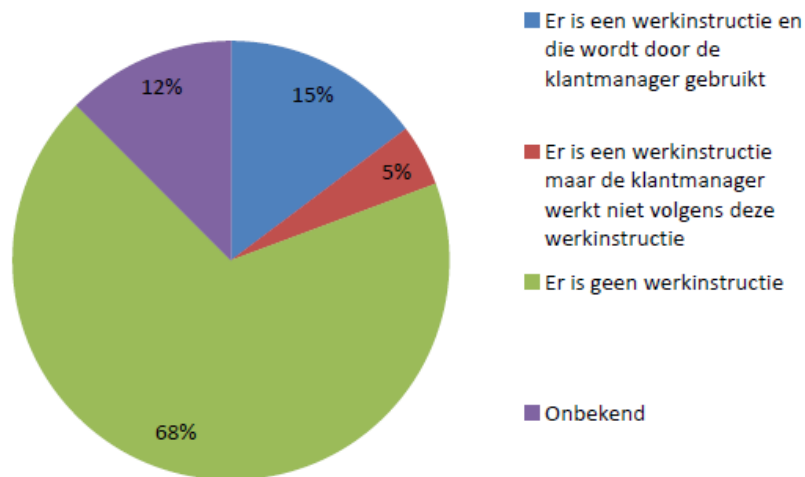
"Alle aandacht is tot op heden gericht geweest op het vormgeven en inbedden van de jeugdhulp. Het belang van genoemd beleid wordt breed erkend. In dat kader zijn er ook gesprekken gevoerd tussen sociaal team, centrum voor jeugd en gezin en de verschillende beleidsterreinen. Dit heeft alleen nog niet geresulteerd in een beleidsdocument."

"Er is een praktische afstemming tussen Wmo en jeugd, dit is wel vastgesteld in een notitie maar niet in een beleidsplan."

3.1.2 Werkinstructies

Van de klantmanagers geeft 20% aan dat er in hun gemeente een werkinstructie is waarin is opgenomen welke dienstverlening wordt geboden aan jongeren die vanwege hun leeftijd geen recht meer hebben op jeugdhulp. Driekwart van hen gebruikt de werkinstructies en een kwart niet. Ruim twee derde van de klantmanagers (68%) geeft aan dat er in hun gemeenten geen werkinstructie gericht op de continuïteit van zorg is. Daarnaast geeft 12% van de klantmanagers aan dat zij niet weten of er een dergelijke werkinstructie is.

Figuur 2 Percentage gemeenten met een werkinstructie waarin is opgenomen welke dienstverlening geboden wordt aan jongeren die vanwege hun leeftijd geen recht meer hebben op jeugdhulp maar die nog wel ondersteuning nodig hebben (n=88, klantmanagers enquête)

De klantmanagers die aangeven dat er in hun gemeente een werkinstructie is maar die niet volgens de werkinstructie werken geven aan dat zij dit niet doen omdat het gaat om maatwerk. Een enkele keer geeft men aan dat er nog geen werkinstructies zijn omdat er sprake is van een nieuwe organisatie waarvan de werkvelden nog niet definitief zijn ingericht.

3.1.3 Samenhang tussen het hebben van een beleidsplan en werkinstructies

De Inspectie heeft onderzocht of gemeenten waarvan de beleidsmedewerkers aangeven dat er geen beleidsplan is dezelfde gemeenten zijn waarvan de klantmanagers aangeven dat er geen werkinstructies zijn. Van een klein deel van de gemeenten (7%) geven de beleidsmedewerkers en de klantmanagers aan dat er een beleidsplan en werkinstructies zijn. Voor een derde van de gemeenten (34%) geldt dat er volgens de beleidsmedewerkers en klantmanagers of een beleidsplan of werkinstructies zijn. Van bijna tweederde van de gemeenten (59%) geven de beleidsmedewerkers en klantmanagers aan dat er geen beleidsplan en werkinstructies zijn of dat zij niet weten of deze er zijn.

3.2 Inhoud van het beleidsplan en werkinstructies

In de Wmo staat dat gemeenten in een plan moeten opnemen hoe zij zorg dragen voor de continuïteit van zorg voor jongeren afkomstig uit de jeugdhulp. In de wet is niet gedefinieerd wat continuïteit van zorg inhoudt en wat dus precies moet worden opgenomen in het plan. Desalniettemin vindt de Inspectie het zinnig om in kaart te brengen hoe gemeenten deze verplichting invullen. De Inspectie kijkt daarbij niet alleen naar de (continuïteit van) ondersteuning op het gebied van zorg, maar ook naar de (continuïteit van) ondersteuning op het gebied van werk, opleiding, huisvesting en inkomen.

Aan de beleidsmedewerkers van de gemeenten die een beleidsplan hebben en alle klantmanagers is gevraagd of onderstaande onderwerpen zijn opgenomen in het beleidsplan en/of onderdeel zijn van de werkwijze in hun gemeente.

- De ondersteuning is gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie.²⁶
- Er is niet alleen oog voor de problemen van het individu, maar ook voor de problemen van andere gezinsleden.
- Er is één regisseur vanuit de verschillende domeinen (W&I, jeugd, Wmo, onderwijs, etc.).²⁷
- Nadat is vastgesteld dat het recht op bijstand bestaat, wordt de bijstand toegekend vanaf de dag waarop dit recht is ontstaan (voor zover deze dag niet ligt voor de dag waarop de jongere zich heeft gemeld).
- Kwetsbare jongeren krijgen tijdens de vier weken zoektermijn ondersteuning bij hun zoektocht naar werk of opleiding.²⁸
- Kwetsbare jongeren kunnen zich reeds voor hun 18^e jaar melden voor een uitkering zodat de uitkering verstrekt kan worden zodra de jongere 18 jaar is en recht op bijstand heeft.
- Jongeren van 16 en 17 jaar die een leerwerktraject volgen en dreigen uit te vallen van het onderwijs krijgen ondersteuning vanuit W&I.²⁹
- Samen met de jongeren wordt een plan opgesteld waarin de warme overdracht van jeugdhulp naar ondersteuning na 18 jaar is geregeld (toekomstplan).
- Er is contact met de jeugdhulpinstellingen zodat duidelijk is welke jongeren binnenkort 18 jaar worden.

3.2.1 *Onderwerpen in de beleidsplannen en werkinstructies*

Uit de antwoorden van de beleidsmedewerkers en klantmanagers blijkt dat bovengenoemde onderwerpen in veel beleidsplannen en werkwijzen zijn opgenomen, zie figuur 3.

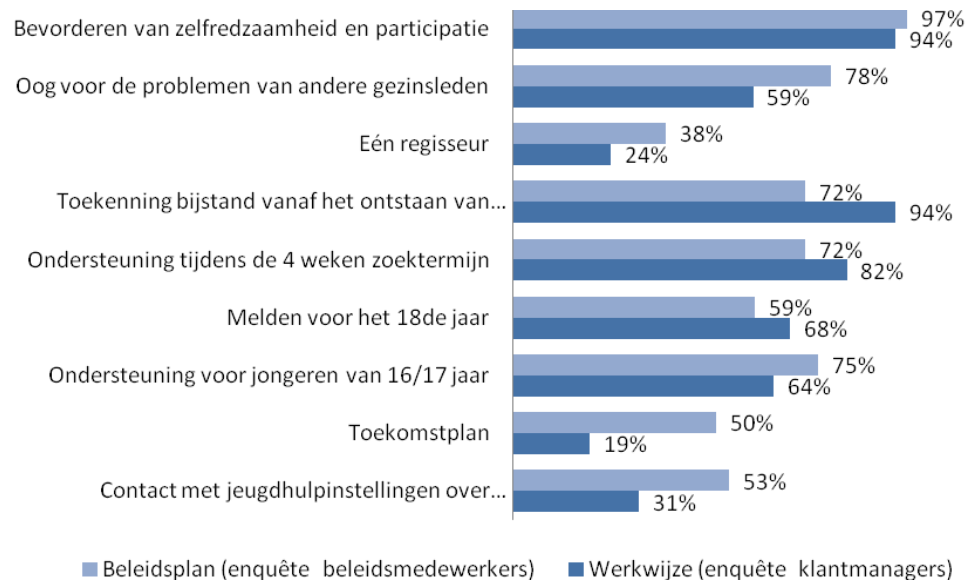
²⁶ Kamerstukken II, vergaderjaar 2010-2011, 29 544, nr. 297; Decentralisatiebrief van 19 februari 20013. Tweede Kamer, vergaderjaar 2013-2014, 33 841, nr. 3; Memorie van Toelichting WMO 2015, Tweede Kamer, vergaderjaar 2002-2003, 28 870.

²⁷ Decentralisatiebrief, Tweede Kamer, vergaderjaar 2012-2013, 33 400 VII, nr. 59

²⁸ Tweede Kamer, 27 februari 2015, 30 545, nr. 152

²⁹ Participatiewet, artikel 10, sub f

Figuur 3 Mate waarin de in het figuur genoemde onderwerpen onderdeel uitmaken van de ondersteuning die (volgens het beleidsplan) aan de jongeren geboden wordt (n= 32, enquête beleidsmedewerkers; n=88, enquête klantmanagers)

Onderwerpen die volgens de beleidsmedewerkers veel voorkomen in de beleidsplannen zijn: het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie (97%), oog voor de problematiek van andere gezinsleden (78%) en ondersteuning voor jongeren van 16/17 jaar (75%). De onderwerpen die vragen om samenwerking, worden relatief het minst genoemd: contact met jeugdhulpinstellingen over jongeren die binnenkort 18 jaar worden (53%), samen met de jongere een toekomstplan opstellen (50%) en één regisseur vanuit de verschillende domeinen (38%).

Onderwerpen die volgens de klantmanagers vaak onderdeel uitmaken van de werkwijze in hun gemeente zijn: het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie komt volgens de klantmanagers veel voor (94%) evenals toekennen van bijstand vanaf het ontstaan van het recht op bijstand (94%) en het ondersteunen tijdens de vier weken zoektijd (82%). De onderwerpen die betrekking hebben op samenwerking worden volgens de klantmanagers ook in de praktijk het minst toegepast.

3.2.2 Voorbeelden uit de beleidsplannen

Inspectie SZW heeft de beleidsplannen opgevraagd bij de gemeenten in de steekproef die aangeven dat er in hun gemeente een beleidsplan is gericht op de continuïteit van ondersteuning van deze jongeren. Tien gemeenten hebben gehoor gegeven aan deze oproep. In zes plannen wordt de continuïteit van zorg voor jongeren die vanwege het bereiken van een bepaalde leeftijd niet langer in aanmerking komen voor jeugdhulp daadwerkelijk benoemd. In drie plannen is daarbij ook aandacht voor de rol van W&I. Hieronder volgt een tweetal voorbeelden uit de beleidsplannen waarin aandacht is voor de rol van W&I.

"Er is intensieve begeleiding en nazorg van jongeren tussen 12-23 jaar die niet meer naar school gaan, geen werk hebben en met politie en justitie in aanraking zijn gekomen. De 18-trajecten zijn ingekocht via RIGG, vanaf 2016 kunnen de trajecten voor 18+ doorlopen gefinancierd worden vanuit het jeugdbeleid. Hiermee spelen we in op de 18-/18+ problematiek waar jongeren voorheen tegen aan liepen: de ondersteuning en zorg die zij nodig hebben kan beter gecontinueerd worden op het moment dat zij de leeftijdsgrens van 18 jaar berei-

ken. Ook gaan we met en voor de jongeren in jeugdhulp 'een prognose en perspectiefplan' opstellen waarmee we tijdig bepalen (bij 16 jaar) of en welke hulp een jongere na zijn 18^e (nog) nodig heeft. De komende tijd bespreken we met interne en externe partners welke acties nodig zijn op basis van zo'n prognose en perspectiefplan. We denken aan:

- *Een gemeentelijke regisseur voor de jongere in de jeugdhulp tot aan het moment dat hij zelf de regie kan nemen: De regisseur komt uit het domein waar de belangrijkste hulpvraag zit. Deze regisseur kan over gemeentegrenzen heen meebewegen en eventueel overdragen aan een andere gemeente als de jongere verhuist. Belangrijk is dat deze regisseur de weg weet binnen het gehele sociaal domein.*
- *Een hulplijn/escalatiepersoon voor de jongere: Iemand uit het eigen netwerk of uit het hulpverleningsnetwerk waar de jongere vertrouwen in heeft.*
- *Geïntegreerde plannen van aanpak: Het verplichte plan van aanpak voor kwetsbare jongeren in de bijstand, en de plannen van aanpak vanuit leerplicht worden zoveel mogelijk gekoppeld aan het prognose en perspectiefplan vanuit de hulpvraag.*
- *Jongerendeals: We willen de haalbaarheid onderzoeken om met jongeren afspraken te maken door hen tegemoet te komen met b.v. huisvesting en inkomen, en tegelijkertijd stevige afspraken maken over school, stage en werk."*

"Jongeren die te maken hebben gehad met jeugdhulp komen voor een groot deel van het Praktijkonderwijs (PrO) en het Speciaal Voortgezet Onderwijs (VSO). Voor deze groep is al een goede aanpak geformuleerd. Voor de aanpak van de 18-/18+ jongeren wordt daarom gebruik gemaakt van deze aanpak. De aanpak is als volgt: Samen met het onderwijs zorgt W&I ervoor dat W&I de leerlingen van 16-17 jaar al vroeg in beeld hebben. Op deze manier kan W&I vroegtijdig bepalen welke specifieke ondersteuning vanuit de verschillende domeinen deze leerlingen nodig hebben om uiteindelijk succesvol richting werk door te stromen. Het gaat voornamelijk om leerlingen die vanaf 2015 niet meer onder de Wajong vallen, en dus onder verantwoordelijkheid van de gemeente vallen."

3.3 Pilot gericht op de overgang 18-/18+

In voorgaande paragrafen is beschreven of en hoe de continuïteit van zorg voor jongeren, die vanwege het bereiken van een bepaalde leeftijd geen recht meer hebben op jeugdhulp, wordt geborgd door middel van een beleidsplan of een werkwijze. Gemeenten kunnen dit (in aanvulling daarop) ook doen door middel van een pilot. Een pilot geeft gemeenten de mogelijkheid om een nieuwe aanpak uit te proberen.

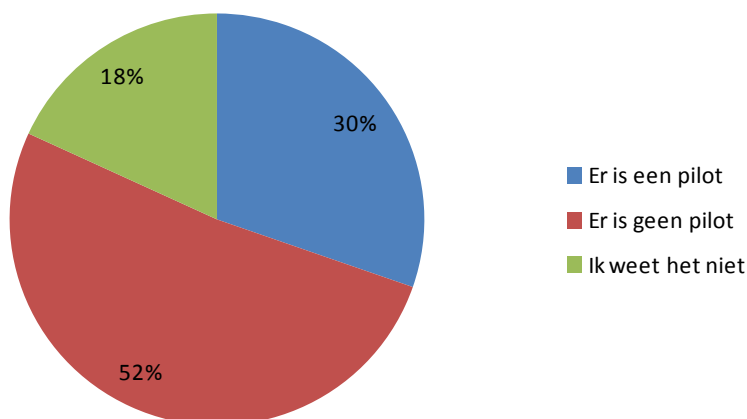
3.3.1 Pilot

Een derde van beleidsmedewerkers (30%) geeft aan dat er in hun gemeente een pilot loopt gericht op de overgang van 18- naar 18+. De helft van de beleidsmedewerkers (52%) geeft aan dat er geen pilot is. Een deel van de beleidsmedewerkers verklaart waarom zij geen pilot hebben. Zij geven aan dat er geen pilot is omdat er al een beleidsplan is of omdat er op casusniveau gezocht wordt naar oplossingen. Tot slot is er een deel van de beleidsmedewerkers (18%) die niet weet of er een pilot in hun gemeente loopt.

De Inspectie heeft onderzocht of gemeenten waarvan de beleidsmedewerkers aangeven dat er geen beleidsplan is dezelfde gemeenten zijn waarvan de beleidsmedewerkers en klantmanagers aangeven dat er geen werkinstructies en/of pilots zijn. Het blijkt dat in 5% van de gemeenten de beleidsmedewerkers en klantmanagers aangeven dat er een beleidsplan, werkinstructies en een pilot plan is. Bij 14% van de gemeenten zijn twee van de drie aanwezig en bij 35% van de gemeenten is één van de drie aanwezig. De overige gemeenten (46%) beschikken volgens de klant-

managers en beleidsmedewerkers over geen enkel plan of ze weten niet of er een plan is.

Figuur 4 Percentage gemeenten met een pilot voor de aanpak van jongeren die vanwege hun leeftijd geen recht meer hebben op jeugdhulp maar die nog wel ondersteuning nodig hebben (n=99, enquête beleidsmedewerkers).

3.3.2 Voorbeelden uit de pilot plannen

Acht gemeenten hebben in het kader van de enquêtes hun pilot plannen beschikbaar gesteld. Uit nadere bestudering van deze documenten blijkt dat in zeven van deze plannen aandacht is voor de continuïteit van ondersteuning van de jongeren die vanwege het bereiken van een bepaalde leeftijd niet langer in aanmerking komen voor jeugdhulp. In al deze plannen is aandacht voor de rol van W&I binnen het continuïteitsvraagstuk. Ter illustratie volgt een samenvatting van een drietal pilot plannen waarin aandacht is voor de rol van W&I. In de pilot plannen zijn afspraken gemaakt die moeten voorkomen dat jongeren tussen wal en schip vallen.

"Er worden onder andere afspraken gemaakt tussen Werk en Werkgeversservicepunt (WSP) over de (warme) overdracht. Daarnaast worden signalen afgegeven wanneer jongeren tussen wal en schip vallen. Verder worden maandelijkse administratieve onderzoeken uitgevoerd naar de inkomensituatie van jongeren. Hierbij worden jongeren zonder inkomen uitgenodigd voor een persoonlijk gesprek (met wie is nog niet duidelijk) en worden jongeren zonder inkomen en die niet staan ingeschreven voor een opleiding doorgeleid naar WSP of Werk."

"Het doel van de activiteit "Afstemming WMO/Jeugd/Participatie" is het zorgen voor aansluiting met onderwijs-zorgarrangementen, participatiewet, beschermd wonen en inkoop WMO. De aanpak die bij deze activiteit hoort, is het opstarten van een pilot 18-18+ en het opstellen van een landelijke werkagenda 18-18+. Hieronder een aantal maatregelen die in het plan voorkomen:

- *Het opstellen van een toekomstplan waarmee doorlopende ondersteuning kan worden verzekerd.*
- *Het aanstellen van een mentor die de jongere gedurende lange tijd bijstaat.*
- *Het maken van een selfie-intake waardoor jongeren zelf inzicht kunnen geven in hun problemen.*
- *Het aanbieden van begeleiding tijdens de vier weken zoekperiode bij een uitkering.*
- *Het creëren van één platform voor initiatieven rond risicojongeren."*

"In samenwerking met verschillende partners een gezamenlijke maatwerkaanpak ontwikkelen. Deze aanpak wordt vervolgens getest waarbij 10 tot 15 jongeren gebruik zullen maken van deze methode."

4 Samenwerken

Belangrijkste bevindingen

In dit hoofdstuk wordt de volgende onderzoeksvraag beantwoord:

In welke mate en op welke wijze werkt de afdeling W&I samen met andere gemeentelijke afdelingen en andere organisaties bij de dienstverlening aan deze jongeren?

Hieronder zijn de belangrijkste bevindingen puntsgewijs opgenomen:

Samenwerking beleidsmedewerkers W&I

Samenwerking met andere gemeentelijke beleidsafdelingen

We onderscheiden de volgende gemeentelijke beleidsafdelingen: jeugd(hulp), Wmo, onderwijs en schuldhulpverlening en Regionale Meld en Coördinatie Punten (RMC).

- Globaal driekwart van de beleidsmedewerkers W&I geeft aan dat de beleidsafdeling W&I overleggen met de andere gemeentelijke beleidsafdelingen.
- Alle beleidsafdelingen worden ongeveer in gelijke mate genoemd. Het exacte percentage verschilt per afdeling en ligt tussen de 65% tot 72%.
- Met de afdeling schuldhulpverlening is naar verhouding het meest frequent overleg, 29% overlegt wekelijks of vaker.
- Met de afdeling jeugdhulp is het minst frequent overleg, 19% overlegt wekelijks of vaker.

Samenwerking met beleidsafdelingen van jeugdhulpinstellingen

We onderscheiden de volgende instellingen voor jeugdhulp: jeugdhulp zonder verblijf, jeugdhulp met verblijf, JeugdzorgPlus, Justitiële jeugdinrichtingen.

- Een klein deel van de beleidsmedewerkers geeft aan dat er overleg is met jeugdhulpinstellingen. Het exacte percentage verschilt per partij en ligt tussen de 7% tot 15%. Daarnaast geeft een groter deel van de beleidsmedewerkers W&I aan dat er overleg is via andere beleidsafdelingen (40%).
- Geen van de beleidsmedewerkers zegt wekelijks of vaker te overleggen met jeugdhulpinstellingen.
- De beleidsmedewerkers geven aan dat zij het meest overleggen met instellingen voor jeugdhulp zonder verblijf (15%) en het minst met JeugdzorgPlus instellingen (7%).

Samenwerking klantmanagers W&I

Samenwerking met de gemeentelijke uitvoerende afdelingen

We onderscheiden de volgende gemeentelijke uitvoerende afdelingen: jeugdhulp, Wmo, onderwijs en schuldhulpverlening.

- Het percentage klantmanagers dat aangeeft dat er overleg is met een andere gemeentelijke uitvoerende afdeling verschilt per afdeling en ligt tussen de 67% en 92%.

- Klantmanagers geven het vaakst aan dat er overleg is met schuldhulpverlening (92%) en de afdeling Wmo (85%).
- Met de afdeling die gaat over jeugdhulp is volgens de klantmanagers het minst overleg (67%).
- Een klein deel van de klantmanagers geeft aan dat zij geen overleg hebben met een andere gemeentelijke uitvoerende afdeling maar dat zij dit eigenlijk wel nodig vinden. Het exacte percentage verschilt per afdeling en ligt tussen de 2% tot 9%.
- De meest genoemde vorm van samenwerking is doorverwijzing en het minst genoemd is afstemming over participatiedoelen. Doorverwijzing is de minst intensieve vorm van samenwerken en afstemming over participatiedoelen de meest intensieve vorm.

Samenwerking met de niet-gemeentelijke uitvoerende partijen

We onderscheiden de volgende niet-gemeentelijke uitvoerende partijen: woningbouwcorporaties, instellingen voor beschermd en begeleid wonen, daklozenopvang, UWV, RMC, onderwijsinstellingen, zorginstellingen, instellingen voor jeugdhulp.

- Het percentage klantmanagers dat volgens eigen opgave overleg voert met een niet-gemeentelijke uitvoeringspartij ligt tussen de 57% en 93%.
- Bijna alle klantmanagers geven aan dat er overleg is met UWV (93%), instellingen voor beschermd en begeleid wonen (88%) en het RMC (84%).
- Van de klantmanagers geeft 69% aan dat er overleg is met instellingen voor jeugdhulp.
- Een (klein) deel van de klantmanagers geeft aan dat er geen overleg is maar dit wel wenselijk is. Het percentage verschilt per partij en ligt tussen de 2% tot 30%. Met name is er behoefte aan meer overleg met de daklozenopvang (30%) en woningbouwcorporaties (25%).
- De meest genoemde vorm van samenwerking is doorverwijzing en het minst genoemd is afstemming over participatiedoelen.

4.1 Samenwerking op beleidsniveau

De Wet SUWI schrijft voor dat de ketenpartners een samenhangende dienstverlening aanbieden, waarin de werkzoekende of de werkgever de keten als geheel kan aanspreken en de keten ook als geheel zijn diensten aanbiedt.³⁰ Ook aanpalende domeinen van onderwijs, inburgering, (jeugd)hulp en maatschappelijke ondersteuning dienen nadrukkelijk betrokken te worden bij de dienstverlening.³¹ De Transitiecommissie Sociaal Domein ziet de samenwerking binnen de gemeente en met organisaties daarbuiten hierbij als noodzakelijk.³² Tegelijkertijd constateert de Transitiecommissie Sociaal Domein dat W&I nog onvoldoende betrokken is bij vormen van integrale ondersteuning.³³ De Wet SUWI bepaalt niet *hoe* er samengewerkt moet worden. Partijen dienen dit zelf te bepalen.

Inspectie SZW is middels de enquêtes nagegaan met welke afdelingen en partijen W&I op beleidsniveau overlegt ten behoeve van de continuïteit van ondersteuning van 18-plussers en hoe vaak zij overleggen. De Inspectie verwacht dat W&I op beleidsniveau overlegt met alle partijen die betrokken zijn bij de ondersteuning van jongeren die vanwege hun leeftijd niet langer gebruik maken van jeugdhulp. Dit zijn

³⁰ Wet SUWI, Memorie van toelichting.

³¹ Kamerstukken II, 31 514, nr. 3; Kamerstukken II 2010-2011, 29 544, nr. 297.

³² In de derde rapportage "Mogelijk maken wat nodig is" wijst de Transitiecommissie op de noodzaak te komen tot samenwerking tussen al de organisaties die het maatwerk moeten leveren in het sociale domein.

³³ Vierde rapportage STD: Eén sociaal domein (2016). Transitiecommissie Sociaal Domein.

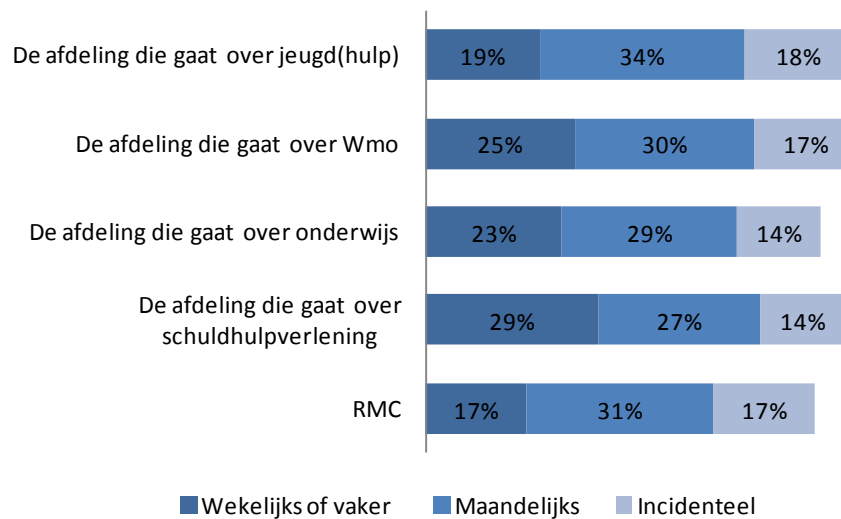
in elk geval alle partijen die genoemd worden in deze paragraaf. De Inspectie acht samenwerking op beleidsniveau noodzakelijk omdat partijen op beleidsniveau afspraken moeten maken over de invulling van de samenwerking.

4.1.1 Samenwerking met andere gemeentelijke beleidsafdelingen

Om de samenwerking tussen beleidsmedewerkers W&I en andere gemeentelijke beleidsafdelingen te onderzoeken vroeg de Inspectie aan de beleidsmedewerkers hoe vaak zij overleggen met andere gemeentelijke beleidsafdelingen ten behoeve van 18-plussers, zie figuur 5.

Globaal geeft driekwart van de beleidsmedewerkers (65% tot 72%) aan dat zij overleggen met andere beleidsafdelingen. Ongeveer een kwart van de beleidsmedewerkers geeft aan dat zij wekelijks of vaker overleggen; een derde maandelijks; en, een vijfde incidenteel. De beleidsmedewerkers geven aan dat zij het frequentst overleggen met schuldhulpverlening. Dit is in onderstaand figuur te zien aan het relatief hoge percentage beleidsmedewerkers dat aangeeft dat er wekelijks of vaker overleg is met de afdeling die gaat over schuldhulpverlening. Met de afdeling jeugdhulp en het Regionale Meld en Coördinatie Punten (RMC) is volgens de beleidsmedewerkers het minst frequent overleg. Dit blijkt uit het relatief kleine percentage beleidsmedewerkers dat aangeeft dat er wekelijks of vaker overleg is.

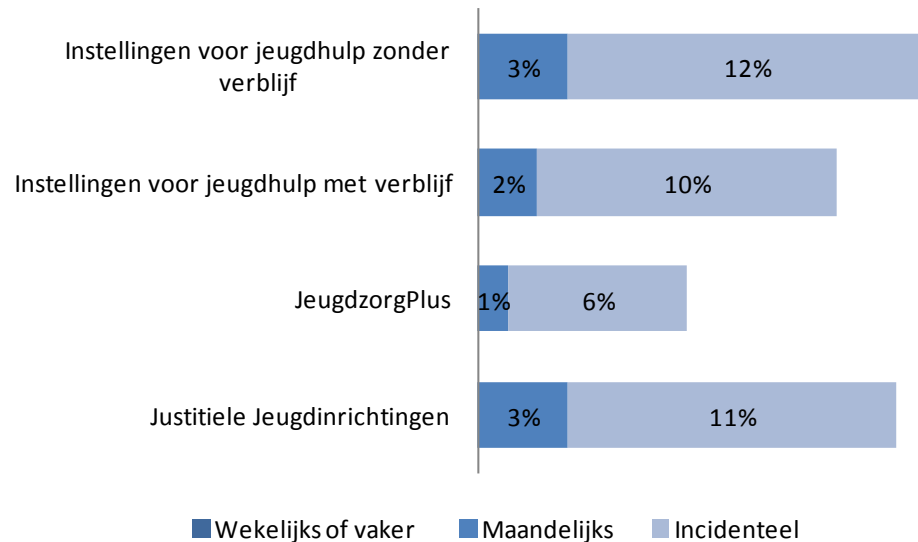
Figuur 5 Overlegmomenten tussen de beleidsmedewerkers van W&I en andere gemeentelijke afdelingen (n=99, enquête beleidsmedewerkers)

4.1.2 Samenwerking met beleidsafdelingen van jeugdhulpinstellingen

De Inspectie vroeg de beleidsmedewerkers W&I ook hoe vaak zij overleggen met jeugdhulpinstellingen ten behoeve de 18-plussers. Een klein deel van de beleidsmedewerkers geeft aan dat er overleg is met beleidsafdelingen van jeugdhulpinstellingen (7% tot 15%), zie figuur 6. Geen van de beleidsmedewerkers zegt wekelijks of vaker te overleggen met de jeugdhulpinstellingen; een paar procent overlegt maandelijks en rond de 10% overlegt incidenteel. De beleidsmedewerkers geven aan dat zij het meest overleggen met instellingen voor jeugdhulp zonder verblijf en het minst met JeugdzorgPlus instellingen.

Figuur 6 Overlegmomenten tussen de beleidsmedewerkers van W&I en beleidsafdelingen van jeugdhulpinstellingen (n=99, enquête beleidsmedewerkers)

Uit analyse van een achterliggende vraag en open antwoorden blijkt dat het vaak ontbreken van overleg tussen de beleidsafdeling W&I en de beleidsafdelingen van jeugdhulpinstellingen niet wil zeggen dat er helemaal geen samenwerking/afstemming is tussen W&I en de beleidsafdelingen van jeugdhulpinstellingen. Een flink deel van de beleidsmedewerkers (40%) geeft aan dat de samenwerking/afstemming verloopt via een andere gemeentelijke afdeling. Deze beleidsmedewerkers hebben dus geen direct overleg met de beleidsafdelingen van de jeugdhulpinstellingen. Er is hier sprake van een indirecte samenwerking.

4.2 Samenwerking op uitvoeringsniveau

Zoals benoemd in paragraaf 4.1.1 dienen de ketenpartners werk en inkomen en partijen werkzaam op aanpalende domeinen van onderwijs, inburgering, (jeugd)hulp en maatschappelijke ondersteuning samenhangende dienstverlening aan te bieden.³⁴ Dit kan niet gerealiseerd worden zonder samenwerking op uitvoeringsniveau.

Middels de enquête is Inspectie SZW nagegaan met welke afdelingen en partijen W&I op uitvoeringsniveau samenwerkt om continuïteit van ondersteuning te organiseren voor de 18-plussers en hoe vaak zij overleggen. De Inspectie verwacht niet dat klantmanagers samenwerken met alle partijen genoemd in deze paragraaf. Het is immers goed mogelijk dat de jongeren die een klantmanager begeleidt alleen op een aantal domeinen ondersteuning nodig hebben. Dit maakt overleg met partijen actief op andere domeinen overbodig.

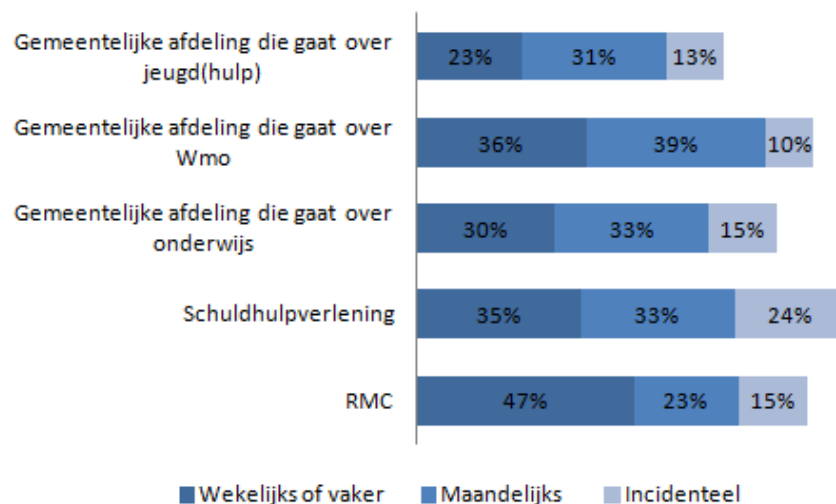
4.2.1 Samenwerking met gemeentelijke uitvoerende afdelingen

De Inspectie vroeg de klantmanagers hoe vaak zij met gemeentelijke uitvoerende afdelingen overleggen om de jongeren de ondersteuning te bieden die zij nodig hebben wanneer zij 18 jaar worden.

³⁴ Wet SUWI, Memorie van toelichting en Kamerstukken II, 31 514, nr. 3; Kamerstukken II 2010-2011, 29 544, nr. 297.

Het percentage klantmanagers dat aangeeft dat er overleg is met een gemeentelijke uitvoerende afdeling ten behoeve van de 18-plussers varieert tussen de 67% en 92%, zie figuur 7. Klantmanagers geven het vaakst aan dat er overleg is met schuldhulpverlening (92%), de afdeling Wmo (85%) en het RMC (85%). Volgens de klantmanagers ligt de frequentie waarmee overleg wordt gevoerd met het RMC het hoogst. In figuur 7 is dit te zien aan het relatief hoge percentage dat wekelijks of vaker overleg voert met het RMC. Met de afdeling die gaat over jeugdhulp is, naar opgave van de klantmanagers, het minst overleg (67%). Ook de frequentie waarmee overleg wordt gevoerd ligt volgens de klantmanagers het laagst met deze afdeling. Dit is in figuur 7 te zien aan het lage percentage klantmanagers dat aangeeft dat er wekelijks of vaker overleg is met de afdeling jeugd(hulp).

Figuur 7 Overlegmomenten tussen de klantmanagers van W&I en gemeentelijke uitvoerende afdelingen (n=88, enquête klantmanagers)

Onderstaande reacties van klantmanagers illustreren hoe de klantmanagers de problematiek van de jongere aanpakken en hoe ze hiervoor samenwerken met andere gemeentelijke afdelingen.

"Er is contact met de gemeentelijke afdeling Wmo om een tijdelijke opvangplek te creëren. Tegelijkertijd is er een aanvraag ingediend voor een begeleid wonen voorziening."

"Salim is door mij doorverwezen naar schulddienstverlening. Aan zijn begeleider van de zorginstelling is verzocht hem hierbij te begeleiden. Dit is geluk. Hij staat nu op de wachtlijst voor hulp van schulddienstverlening. Door mij is contact opgenomen met schulddienstverlening met het verzoek deze jongere met voorrang te helpen. Verder is hij (in overleg met zijn begeleider van de zorginstelling) aangemeld bij een re-integratiebureau gespecialiseerd in jongeren met een beperking en gedragsproblemen (agressie). Deze gaan hem begeleiden naar werk en mogelijk ook naar werk dat geschikt is voor het volgen van een BBL niveau 2 opleiding. De begeleiding van de zorginstelling blijft doorlopen. Daarnaast wordt aan hem een periodieke uitkering bijzondere bijstand verstrekt in verband met zijn verblijf in een zorginstelling."

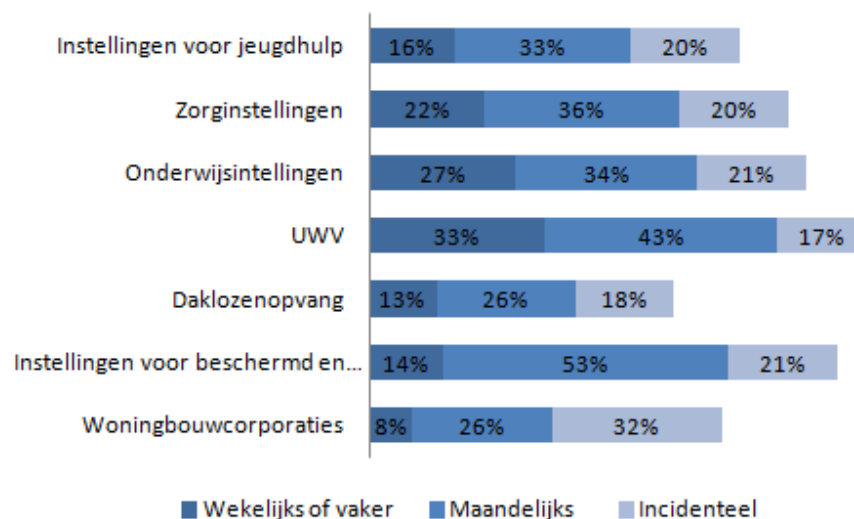
"Er is contact gelegd met alle betrokkenen die de jongere kennen. Het plan van aanpak is gemaakt in afstemming met het wijkteam. Per stap is bekeken wie met de jongere aan de slag gaat om het doel te bereiken."

4.2.2 Samenwerking met niet-gemeentelijke uitvoeringspartijen

Aan de klantmanagers vroeg de Inspectie ook met welke niet-gemeentelijke uitvoeringspartijen zij overleggen om de jongeren de ondersteuning te bieden die zij nodig hebben wanneer zij 18 jaar worden.

Het percentage klantmanagers dat volgens eigen opgave overleg voert met een niet-gemeentelijke uitvoeringspartij ten behoeve van 18-plussers varieert tussen de 57% en 93%. Bijna alle klantmanagers geven aan dat er overleg is met UWV (93%) en instellingen voor beschermd en begeleid wonen (88%). De klantmanagers geven verder aan dat zij het meest frequent overleggen met UWV. Dit is in figuur 8 te zien aan het hoge percentage klantmanagers dat aangeeft dat er wekelijks of vaker overleg is met deze afdelingen. Van de klantmanagers geeft 69% aan dat er overleg is met instellingen voor jeugdhulp, zie figuur 8. Met de daklozenopvang en de woningbouwcorporaties is volgens de klantmanagers het minst overleg.

Figuur 8 Overlegmomenten tussen dat klantmanagers van W&I en niet-gemeentelijke uitvoerende partijen (n=88 en n=62 enquête klantmanagers)

Aan de klantmanagers is gevraagd of ze naast de hiervoor genoemde instellingen nog met andere partijen samenwerken ten behoeve van 18-plussers. Ongeveer een derde van de klantmanagers zegt dit te doen. Genoemd worden vooral organisaties op het gebied van detentie en reclassering, (geestelijke) gezondheidszorg en veiligheid (vrouwenopvang, etcetera).

Onderstaande reacties van klantmanagers illustreren hoe zij de problematiek van de jongere aanpakken en hoe ze hiervoor samenwerken met niet-gemeentelijke uitvoeringspartijen.

"Er is contact met de stagebegeleider van de Praktijkschool. Die is betrokken bij de jongere sinds zijn 16de jaar. In overleg met de arbeidsdeskundige van UWV en de stagebegeleider van de praktijkschool is gekozen voor de route arbeid. Er is een aanvraag ingediend om de jongeren op te laten nemen in het doelgroepenregister. Die aanvraag is gehonoreerd. Arjan zit nu op een proefplaatsing in een winkel. Ook is er regelmatig contact met maatschappelijk werk om schulden en hulpverlening op te starten."

"School heeft een aanvraag ingediend om de jongeren te laten opnemen in het doelgroepenregister. Het Werkplein heeft zorg gedragen voor een tijdige aanvraag uitkering en in

samenwerking met school voor bemiddeling naar afspraakbanen. Ook is er afstemming met de jeugdreclassering over het te volgen traject.”

4.3 Samenhang tussen samenwerking op de verschillende niveaus

De Inspectie heeft onderzocht of er sprake is van een mogelijk verband tussen interne en externe samenwerking gericht op het bewerkstelligen van continuïteit van ondersteuning aan 18-plussers. Voor beleidsmedewerkers is er geen verband tussen interne en externe samenwerking gevonden. Er is wel een verband tussen interne en externe samenwerking van klantmanagers. Klantmanagers die aangeven dat zij overleggen met veel collega afdelingen geven ook vaak aan dat zij overleggen met veel externe partijen.

Ook is er een positief verband gevonden tussen het hebben van een beleidsplan en samenwerking met collega's van andere gemeentelijke afdelingen ten behoeve van de 18-plussers. Dit geldt zowel op beleids- als op uitvoeringsniveau. Er is geen samenhang gevonden tussen het hebben van een beleidsplan en samenwerking met externen. Het hebben van werkinstructies blijkt in het geheel niet samen te hangen met samenwerking.

4.4 Is er voldoende samenwerking

De Inspectie wil niet alleen weten met welke partijen wordt samengewerkt om continuïteit van ondersteuning voor de 18-plussers te waarborgen, maar ook of met de voor de problematiek van een jongere relevante partijen wordt samengewerkt. Op beleidsniveau betekent dit dat er samenwerking dient te zijn tussen alle afdelingen die eventueel betrokken zijn bij de ondersteuning van de jongere. Op uitvoeringsniveau ligt dit iets ingewikkelder. Op uitvoeringsniveau is samenwerking namelijk alleen nodig wanneer de problematiek van een jongere hierom vraagt. De Inspectie is daarom nagegaan of er in de optiek van de klantmanager voldoende overleg is en of het overleg dat klantmanagers voor een specifieke jongere voeren passend is bij de problematiek van een specifieke jongere.

4.4.1 Is er voldoende overleg volgens de klantmanagers

Om te beoordelen of klantmanagers zelf van mening zijn dat er voldoende overleg is vroeg de Inspectie aan de klantmanagers die niet overleggen met een bepaalde andere partij, of zij het in het belang van de ondersteuning van de jongeren wel nodig achten om met deze partij te overleggen. Het percentage klantmanagers dat aangeeft dat er geen overleg is met andere gemeentelijke uitvoeringsafdelingen maar dat dit wel nodig is, varieert tussen de 2% en 9% (n=88, enquête klantmanagers). Klantmanagers geven het vaakst aan dat er onvoldoende overleg is met de gemeentelijke afdeling Wmo (9%) en jeugd(hulp) (8%).

Het percentage klantmanagers dat aangeeft dat er geen overleg is met niet-gemeentelijke partijen maar dat dit er wel zou moeten zijn varieert tussen de 2% en 30% (n=88, enquête klantmanagers). Klantmanagers geven aan dat zij met name vaker willen overleggen met de daklozenopvang (30%) en woningbouwcorporaties (25%). Met jeugdhulpinstellingen is volgens bijna alle klantmanagers (94%) overleg wanneer de problematiek van de jongere hierom vraagt.

4.4.2 *Is het overleg passend voor de problematiek van de jongere*

Om te beoordelen of er voldoende samenwerking is om continuïteit van ondersteuning aan de 18-plussers te bewerkstelligen heeft de Inspectie ook gekeken of het overleg dat klantmanagers voor een specifieke jongere voeren passend is bij de problematiek³⁵ van die specifieke jongere. Uit deze analyse blijkt dat de klantmanagers voor de meeste jongeren samenwerken met andere partijen wanneer dit nodig is (76% tot 92%) (n=62, enquête klantmanagers). Vooral wanneer de jongeren schulden heeft (92%) of problemen met het lichamelijk functioneren (88%) weten de klantmanagers de juiste partijen te vinden. Bij problemen met het sociaal functioneren zoeken de klantmanagers de gewenste samenwerking minder vaak op, maar nog altijd werkt 76% samen met de benodigde partijen.

4.5 **Samenwerkingsvormen**

De Inspectie heeft de klantmanagers ook gevraagd op welke manier de samenwerking met andere gemeentelijke uitvoerende afdelingen en niet-gemeentelijke partijen ten behoeve van de continuïteit van ondersteuning van de 18-plussers wordt ingevuld. Er zijn vijf vormen van samenwerking uitgevraagd. De samenwerkingsvormen zijn gerangschikt van minder intensief naar meer intensief:

- Doorverwijzing³⁶
- Warme overdracht aan het begin van de dienstverlening
- Regelmatige terugkoppeling of overleg
- Afstemmen over in te zetten trajecten
- Afstemming over participatiedoelen

4.5.1 *Samenwerkingsvormen*

De klantmanagers geven in meerderheid aan dat alle genoemde manieren van samenwerking voorkomen, zie figuur 9.

³⁵ De inspectie onderscheidt in dit onderzoek naast problematiek op het gebied van: huisvesting, schulden, sociaal functioneren, psychische functioneren en lichamelijk functioneren. Problematiek op het gebied van werk en inkomen is hier buitenbeschouwing gelaten omdat klantmanagers deze problematiek zelf aanpakken en overleg met andere afdelingen/partijen derhalve niet noodzakelijk is.

³⁶ Doorverwijzen wordt niet door iedereen gezien als vorm van samenwerking. Er is namelijk geen contact voor nodig. Inspectie SZW heeft er voor gekozen om doorverwijzing wel op te nemen als vorm van samenwerking omdat partijen wel kennis van elkaars organisatie nodig is om te kunnen doorverwijzen.

Figuur 9 Manier van samenwerken tussen de klantmanagers van W&I en andere afdelingen/partijen. Om aflezen van de tabel eenvoudiger te maken is de kleur van de cellen donkerder gemaakt wanneer het percentage hoger ligt (van boven naar beneden: n=58, n=75, n=68, n=81, n=74, n=61, n=69, n=72, n=82, n=50, n=77 n=58, enquête klantmanagers)

	Doorverwijzing	Warme overdracht	Terugkoppeling	Afstemming trajecten	Afstemming participatie doelen
Gemeentelijke afdeling jeugd(hulp)	60%	53%	69%	66%	57%
Gemeentelijke afdeling Wmo	63%	61%	61%	76%	57%
Gemeentelijke afdeling onderwijs	52%	47%	47%	44%	19%
Schuldhelpverlening	75%	52%	52%	36%	28%
Instellingen voor jeugdhulp	67%	46%	54%	39%	43%
Zorginstellingen	68%	35%	51%	49%	49%
Onderwijsinstellingen	68%	68%	54%	47%	33%
UWV	78%	33%	34%	35%	26%
RMC	65%	69%	69%	58%	45%
Daklozenopvang	82%	58%	46%	36%	20%
Instellingen voor beschermd en begeleid wonen	68%	47%	48%	51%	40%
Woningbouwcorporaties	86%	26%	24%	16%	7%

De meest genoemde vorm van samenwerking ten behoeve van de 18-plussers is de doorverwijzing. Dit geldt in het bijzonder voor de samenwerking met niet-gemeentelijke uitvoeringspartijen. Doorverwijzing vindt het vaakst plaats richting woningbouwcorporaties (86%), daklozenopvang (82%) en UWV (78%). Doorverwijzing is de minst intensieve vorm van samenwerking opgenomen in de enquête. Onderstaand een voorbeeld van een 'doorverwijzing' genoemd door een klantmanager:

"Heleen is zwanger. Zij is weg bij haar vriendje en staat er nu alleen voor. Zij heeft geen huis en veel schulden. Zij wil graag weer naar school. Zij wil graag inkomensondersteuning. Heleen is ondersteund in het kiezen van een opleiding en het aanvragen van een studiefinanciering. Heleen heeft zelf een betalingsregeling getroffen voor haar schulden. Ook heeft Heleen een bijeenkomst voor alleenstaande ouders op het werkplein bijgewoond waar tips en ervaringen konden worden uitgewisseld. Haar klantmanager heeft haar op deze bijeenkomst gezien."

Het afstemmen over participatiedoelen wordt het minst genoemd, zie tabel 9. Dit geldt in het bijzonder voor de samenwerking met niet-gemeentelijke uitvoeringspartijen. Het gaat hierbij vooral om de volgende niet-gemeentelijke partijen: woningbouwcorporaties (7%), daklozenopvang (20%) en UWV (26%).

5 **Kwaliteit, opbrengst en verbeterpunten van de samenwerking**

Belangrijkste bevindingen

In dit hoofdstuk wordt de volgende onderzoeksvraag beantwoord:

Wat is de kwaliteit van de samenwerking en welke opbrengsten en knelpunten zien gemeentelijke beleidsmedewerkers en klantmanagers in de samenwerking met anderen en binnen de eigen W&I organisatie met betrekking tot de dienstverlening aan deze jongeren?

Opbrengsten en knelpunten samenwerking beleidsmedewerkers W&I:

Met gemeentelijke beleidsafdelingen

We onderscheiden de volgende gemeentelijke beleidsafdelingen: jeugd(hulp), Wmo, onderwijs en schuldhulpverlening en RMC.

- Beleidsmedewerkers W&I beoordelen de samenwerking met collega's van andere gemeentelijke afdelingen over het algemeen als goed. Het exacte percentage verschilt per afdeling en ligt tussen de 61% tot 73%.
- Als belangrijkste opbrengst van de samenwerking met de gemeentelijke beleidsafdeling jeugd(hulp) zien zij het hebben van inzicht in de problematiek die speelt rond jongeren die uit de jeugdhulp komen (74%).
- Als belangrijkste knelpunten in de samenwerking met de gemeentelijke afdeling jeugd(hulp) wijzen zij de extra tijdsinvestering door coördinatie en afstemming (83%) en de niet duidelijk belegde regiefunctie (80%), aan.

Met beleidsafdelingen van jeugdhulpinstellingen

We onderscheiden de volgende instellingen voor jeugdhulp: jeugdhulp zonder verblijf, jeugdhulp met verblijf, JeugdzorgPlus, Justitiële jeugdinrichtingen.

- Beleidsmedewerkers hebben weinig tot geen directe samenwerking met jeugdhulpinstellingen waardoor het niet mogelijk is om conclusies te trekken over opbrengsten en knelpunten van de samenwerking tussen beleidsmedewerkers W&I en jeugdhulpinstellingen.

Knelpunten samenwerking klantmanagers W&I:

Met gemeentelijke uitvoerende afdelingen

We onderscheiden de volgende gemeentelijke uitvoerende afdelingen: jeugdhulp, Wmo, onderwijs en schuldhulpverlening.

- De klantmanagers beoordelen de samenwerking met andere gemeentelijke uitvoerende afdelingen over het algemeen als goed. Het exacte percentage verschilt per afdeling en ligt tussen de 49% tot 63%.
- Als belangrijkste knelpunten in de samenwerking met de gemeentelijke afdeling jeugd(hulp) wijzen zij belemmering van de informatie uitwisseling door bepalingen rond privacy (83%), de extra tijdsinvestering door coördinatie en afstemming (81%), en een toename van de bureaucratie (81%), aan.

Met beleidsafdelingen van niet-gemeentelijke partijen

We onderscheiden de volgende niet-gemeentelijke uitvoerende partijen: woningbouwcorporaties, instellingen voor beschermd en begeleid wonen, daklozenopvang, UWV, RMC, onderwijsinstellingen, zorginstellingen, instellingen voor jeugdhulp.

- De klantmanagers zijn over het algemeen iets minder tevreden dan beleidsmedewerkers over de samenwerking met niet-gemeentelijke uitvoerende partijen. Het exacte percentage verschilt per partij en ligt tussen de 43% tot 67%.
- Verhoudingsgewijs zijn ze het minst positief over de samenwerking met jeugdhulpinstellingen (43%).
- In de samenwerking met jeugdhulpinstellingen noemen de klantmanagers belemmering van de informatie uitwisseling door bepalingen rond privacy (84%) als grootste knelpunt.

Verbeterpunt en knelpunt eigen W&I organisatie:

- Als belangrijkste verbeterpunt noemen de beleidsmedewerkers het gebrek aan budget voor de jongeren om ze goed te kunnen ondersteunen (57%).
- De klantmanagers ervaren een gebrek aan tijd als een knelpunt (88%).

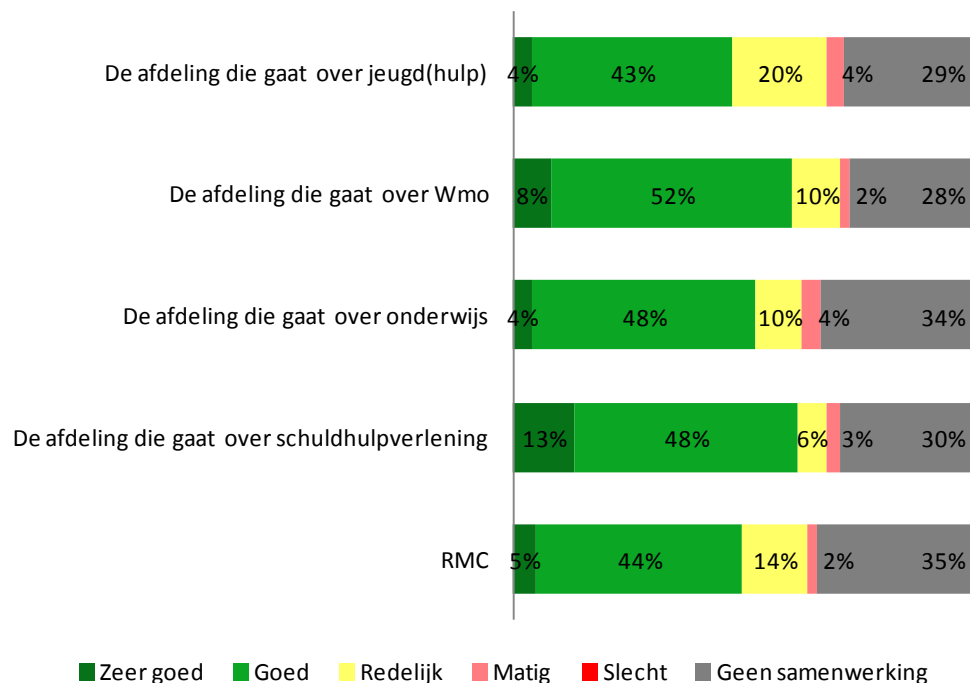
5.1 Kwaliteit van de samenwerking op beleidsniveau

Bij samenwerken ten behoeve van de continuïteit van ondersteuning gericht aan 18-plussers draait het niet enkel om de kwantiteit maar ook om de kwaliteit. De Inspectie vroeg de beleidsmedewerkers om de kwaliteit van de samenwerking met de andere gemeentelijke beleidsafdelingen en de beleidsafdelingen van jeugdhulpinstellingen te beoordelen. De beleidsmedewerkers konden kiezen uit de oordelen: zeer goed, goed, redelijk, matig en slecht.

5.1.1 Kwaliteit van de samenwerking met andere gemeentelijke beleidsafdelingen

De beleidsmedewerkers W&I die aangeven dat zij samenwerken met een bepaalde gemeentelijke afdeling ten behoeve van de continuïteit van ondersteuning gericht aan 18-plussers beoordelen de kwaliteit van de samenwerking met andere gemeentelijke beleidsafdelingen in de meeste gevallen als goed. Er zit weinig verschil in het niveau van de beoordeelde kwaliteit tussen de verschillende afdelingen.

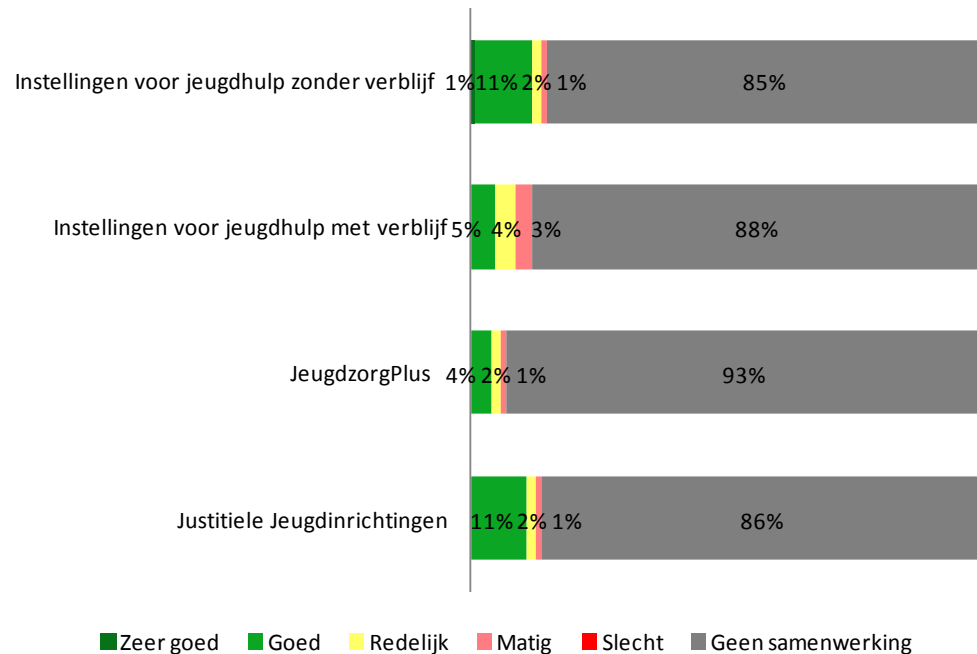
Figuur 10 De kwaliteit van de samenwerking op beleidsniveau met andere gemeentelijke afdelingen (n=99, enquête beleidsmedewerkers)

5.1.2 De kwaliteit van de samenwerking met beleidsafdelingen van jeugdhulpinstellingen

De kwaliteit van de samenwerking ten behoeve van 18-plussers met jeugdhulpinstellingen wordt wisselend beoordeeld door de beleidsmedewerkers W&I. De meeste beleidsmedewerkers beoordelen de samenwerking met de instellingen voor jeugdhulp zonder verblijf en justitiële jeugdinrichtingen als goed. De samenwerking met instellingen voor jeugdhulp met verblijf en JeugdzorgPlus worden minder vaak als goed beoordeeld en verhoudingsgewijs vaak als redelijk. Bij het lezen van bovenstaande dient men er rekening mee te houden dat een klein aantal beleidsmedewerkers deze vraag heeft beantwoord en dat het merendeel van deze beleidsmedewerkers W&I alleen indirect samenwerkt met de jeugdhulpinstellingen.

Figuur 11 De kwaliteit van de samenwerking op beleidsniveau met jeugdhulpinstellingen (n=99, enquête beleidsmedewerkers)

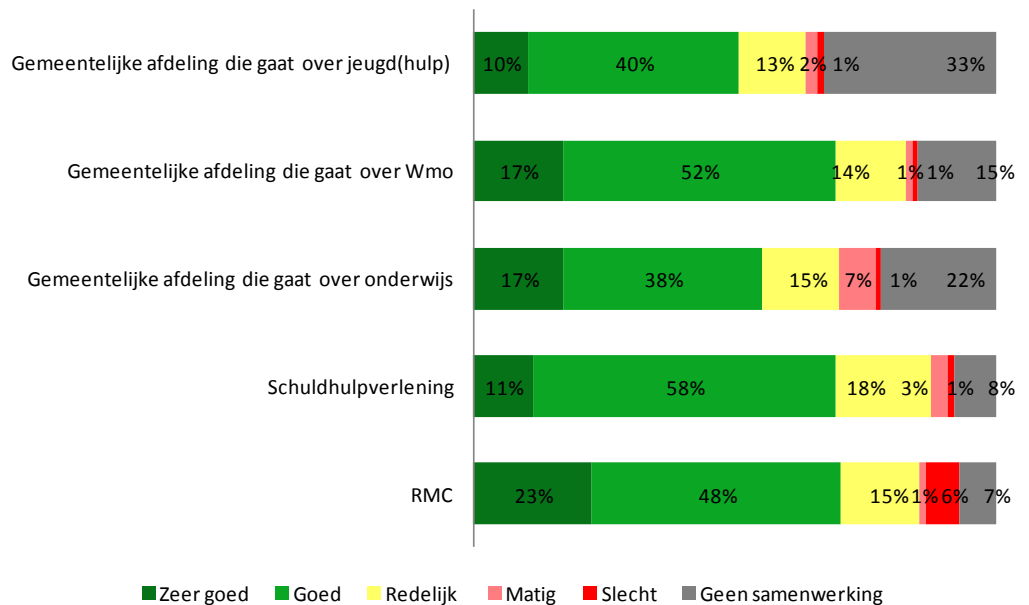
5.2 De kwaliteit van de samenwerking op uitvoeringsniveau

De Inspectie vroeg de klantmanagers ook om de kwaliteit van samenwerking te beoordelen. De klantmanagers is gevraagd naar de kwaliteit van de samenwerking ten behoeve van de continuïteit van ondersteuning gericht aan 18-plussers. Er is onderscheid gemaakt tussen samenwerking met gemeentelijke uitvoerende afdelingen en niet-gemeentelijke uitvoeringspartijen. De klantmanagers konden eveneens kiezen uit de oordelen: zeer goed, goed, redelijk, matig en slecht.

5.2.1 De kwaliteit van de samenwerking met gemeentelijke uitvoerende afdelingen

Ongeveer de helft van de klantmanagers beoordelen de kwaliteit van de samenwerking met andere gemeentelijke uitvoeringsafdelingen ten behoeve van 18-plussers als goed. Ook is er ongeveer een zesde dat de samenwerking als zeer goed beoordeelt en een zesde dat de samenwerking als redelijk beoordeelt. Er zijn weinig klantmanagers die de kwaliteit als matig of slecht beoordelen. En, er zit weinig verschil in het niveau van de beoordeelde kwaliteit tussen de verschillende afdelingen.

Figuur 12 De kwaliteit van de samenwerking op uitvoeringsniveau met andere gemeentelijke afdelingen (n=88, enquête klantmanagers)

5.2.2 De kwaliteit van de samenwerking met niet-gemeentelijke uitvoeringspartijen

De klantmanagers beoordelen de kwaliteit van de samenwerking met niet-gemeentelijke uitvoeringspartijen ten behoeve van 18-plussers het meest met goed of redelijk. De samenwerking met RMC en onderwijsinstellingen wordt verhoudingsgewijs positief beoordeeld, en de samenwerking met instellingen voor jeugdhulp verhoudingsgewijs negatief.

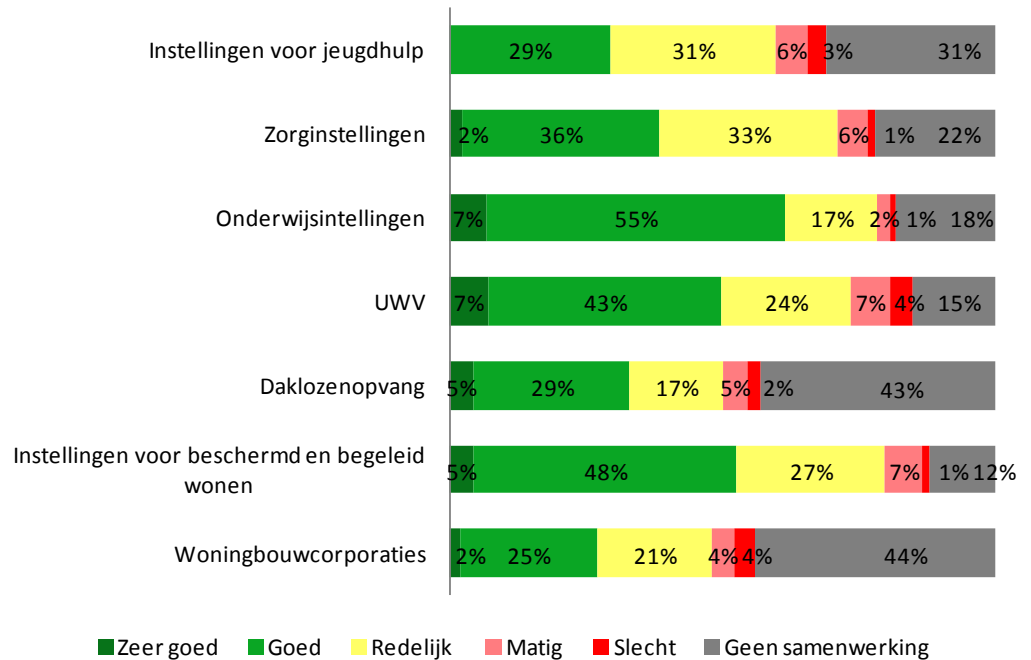
Onderstaande antwoorden van klantmanagers laten zien wat er goed kan gaan in een samenwerking of juist niet.

"De afstemming met de school ging goed. Er werd tijdig een signaal afgegeven dat de leerling aangewezen zou zijn op werk. Ook is er tijdig een indicatie voor het doelgroepregister aangevraagd en was er sprake van een warme overdracht door school. De afstemming met de reclassering was goed maar er was wel weinig contact. Tenslotte was de afstemming met Wmo ook goed maar het kostte wel veel tijd om tot een afstemming te komen."

"Goed was dat er korte lijnen zijn en we van elkaar weten wie wat doet. Niet goed was dat er meerdere hulpverleners bij het gezin thuiskomen. Dit frustrereert het gezin dat geen bemoeienis van hulpverleners wenst. Dit maakt het lastig om ze te helpen."

"Het is zoeken naar wie er 'verantwoordelijk' is voor deze jongere. Onderwijs, Wmo of W&I. Dit weer in relatie tot het beschikbare budget binnen de betreffende regeling. Wat goed is dat op de werkvloer niet aan budget maar aan oplossingen wordt gedacht."

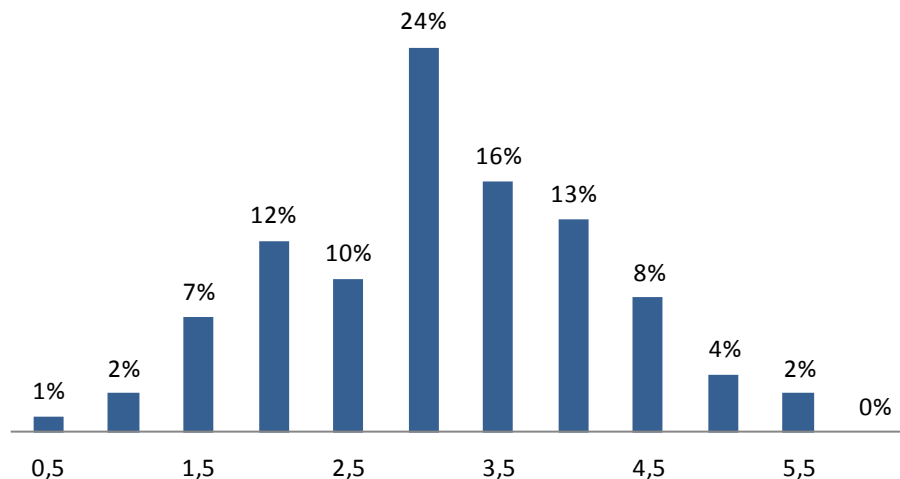
Figuur 13 De kwaliteit van de samenwerking op uitvoeringsniveau niet-gemeentelijke uitvoeringspartijen (n=88, enquête klantmanagers).

5.3 Kwaliteit dienstverlening

Om een inschatting te maken van de kwaliteit van de dienstverlening aan 18-plussers heeft de Inspectie een kwaliteitsscore bepaald per gemeente. De kwaliteitsscore is bepaald door de antwoorden van beleidsmedewerkers en klantmanagers betreffende het hebben van een beleidsplan, werkinstructies en samenwerking op beleids- en uitvoeringsniveau te combineren. De Inspectie gaat er vanuit dat wanneer gemeenten een beleidsplan en werkinstructies hebben en samenwerken op beleids- en uitvoeringsniveau dit bevorderlijk is voor de dienstverlening gericht aan de jongeren. De hoogste score die gemeenten kunnen halen is zes. Om deze score te behalen moeten gemeenten beschikken over een beleidsplan, werkinstructies en samenwerking met partijen genoemd in de enquête. Geen enkele gemeente voldoet hieraan. Er zijn weinig gemeenten die een hele hoge of juist een hele lage kwaliteitsscore halen. De meeste gemeenten scoren een drie.

Figuur 14 Percentage gemeenten met een bepaalde kwaliteitsscore (n=83, combinatie van de enquête beleidsmedewerkers en de enquête klantmanagers)

5.4 Opbrengsten van de samenwerking op beleidsniveau

De Inspectie wil de samenwerking in het kader van de ondersteuning gericht op jongeren die de overstap maken van jeugdhulp naar ondersteuning na 18 jaar bevorderen. De Inspectie wil dit onder andere doen door de voordelen van het samenwerken voor het voetlicht te brengen. In deze paragraaf zet de Inspectie de opbrengsten die beleidsmedewerkers ervaren in de samenwerking met de gemeentelijke afdeling jeugdhulp en jeugdhulpinstellingen daarom op een rij. De beleidsmedewerkers kregen onderstaande opties voorgelegd en konden ook zelf een antwoord formuleren.

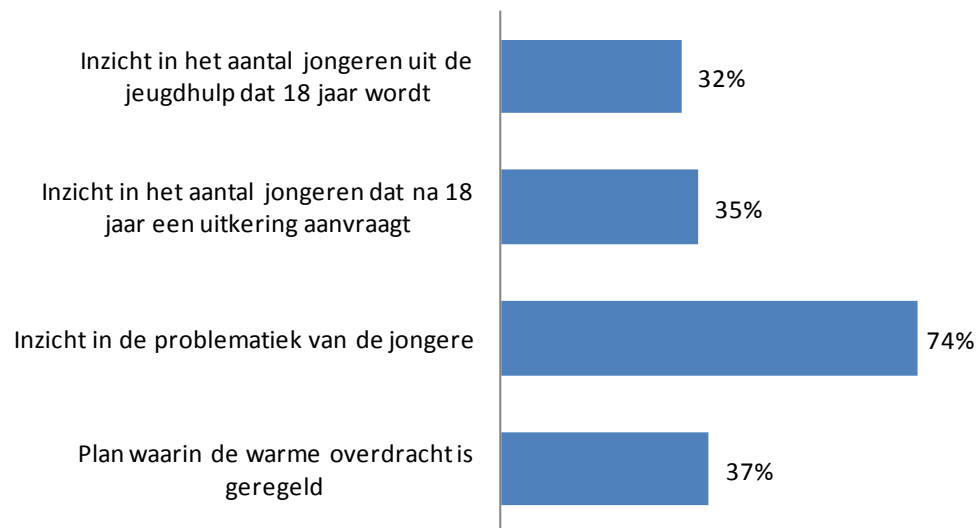
- Samen met de jongeren die bijna 18 jaar worden, wordt een plan opgesteld waarin de warme overdracht naar ondersteuning na 18 jaar is geregeld.
- Inzicht in de problematiek waar deze jongeren mee te maken hebben (instabiele thuissituatie, schulden, geen startkwalificatie, etc.).
- Inzicht in hoeveel jongeren afkomstig uit de jeugdhulp na hun 18e verjaardag een uitkering aanvragen.
- Inzicht in wanneer en hoeveel jongeren afkomstig uit de jeugdhulp 18 jaar worden.

De Inspectie heeft bovenstaande alleen uitgevraagd bij de beleidsmedewerkers W&I. Daarbij is alleen gevraagd naar de opbrengst van de samenwerking met de gemeentelijke beleidsafdelingen jeugdhulp en jeugdhulpinstellingen.

5.4.1 *Opbrengsten van de samenwerking op beleidsniveau*

Beleidsmedewerkers zien het hebben van inzicht in de problematiek waar deze jongeren mee te maken hebben als belangrijkste voordeel van de samenwerking, zie figuur 15. Driekwart van de beleidsmedewerkers geeft aan dat dit een opbrengst van de samenwerking is. De andere opties worden door ongeveer een derde van de klantmanagers genoemd. Daarnaast noemt een aantal beleidsmedewerkers ook andere opbrengsten: inzicht in interne knelpunten bij de ondersteuning van de jongere, kennis van elkaars werkveld, verder ontwikkelen van beleid voor de doelgroep dat integraal ingezet kan worden en meer aandacht voor preventie.

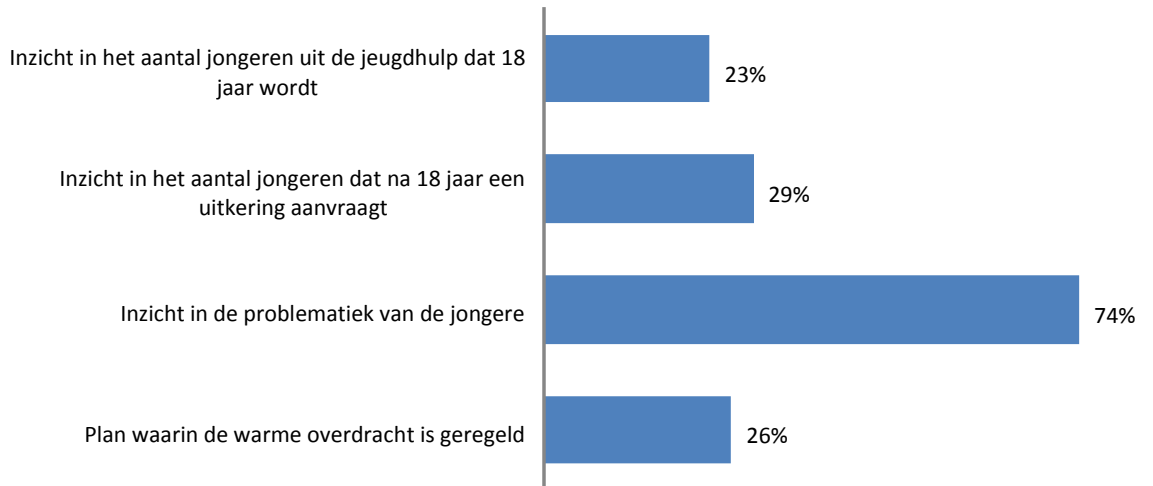
Figuur 15 Opbrengsten van de samenwerking tussen beleidsmedewerkers W&I en de gemeentelijke afdeling jeugd(hulp) (n=71, enquête beleidsmedewerkers)

Ook in de samenwerking met jeugdhulpinstellingen wordt inzicht in de problematiek van de jongeren als belangrijkste opbrengst van de samenwerking bestempeld door de beleidsmedewerkers, zie figuur 16. Driekwart van de beleidsmedewerkers geeft aan dat dit een opbrengst van de samenwerking is. De andere opties worden door een kwart van de beleidsmedewerkers als opbrengst van de samenwerking benoemd. Een deel van de beleidsmedewerkers geeft aan dat ze deze vraag moesten invullen maar dat de vraag voor hen eigenlijk niet van toepassing is. Deze beleidsmedewerkers behoren tot de groep beleidsmedewerkers die aangeven dat er geen sprake is van directe samenwerking tussen W&I en jeugdhulpinstellingen maar wel van indirecte samenwerking (een samenwerking die via een andere beleidsafdeling loopt). Indien we deze groep buiten beschouwing laten blijven de verhouding tussen de verschillende antwoorden ongeveer gelijk. Wel is het aantal beleidsmedewerkers in dat geval heel klein.

Figuur 16 Opbrengsten van de samenwerking tussen beleidsmedewerkers W&I en de jeugdhulpinstellingen (n=66, enquête beleidsmedewerkers)

5.5 Knelpunten van de samenwerking op beleidsniveau

Om de kwaliteit van de samenwerking ten behoeve van de 18-plussers te kunnen verbeteren is inzicht in de knelpunten nodig. Om dit te realiseren vroeg de Inspectie aan beleidsmedewerkers in hoeverre zij te maken hebben met onderstaande knelpunten in de samenwerking met de gemeentelijke afdeling jeugd(hulp) en jeugdhulpinstellingen. De beleidsmedewerkers konden daarbij aangeven of een knelpunt vaak, soms of nooit voorkomt:

- De verschillende (politieke) prioriteiten bij de afdelingen
- De verschillende financiële belangen
- Het ontbreken van een gevoel van urgentie
- Een toename van de bureaucratie
- Een extra tijdsinvestering door coördinatie en afstemming
- De regiefunctie is niet duidelijk belegd
- Onvoldoende informatie uitwisseling
- Belemmering van de informatie uitwisseling door bepalingen rondom privacy

De Inspectie acht de samenwerking met de gemeentelijke afdeling jeugdhulp en jeugdhulpinstellingen in het bijzonder van belang omdat deze samenwerking essentieel is voor een warme overdracht. De vragen over knelpunten zijn daarom alleen gesteld met betrekking tot de samenwerkingsverbanden met gemeentelijke afdeling jeugdhulp en jeugdhulpinstellingen.

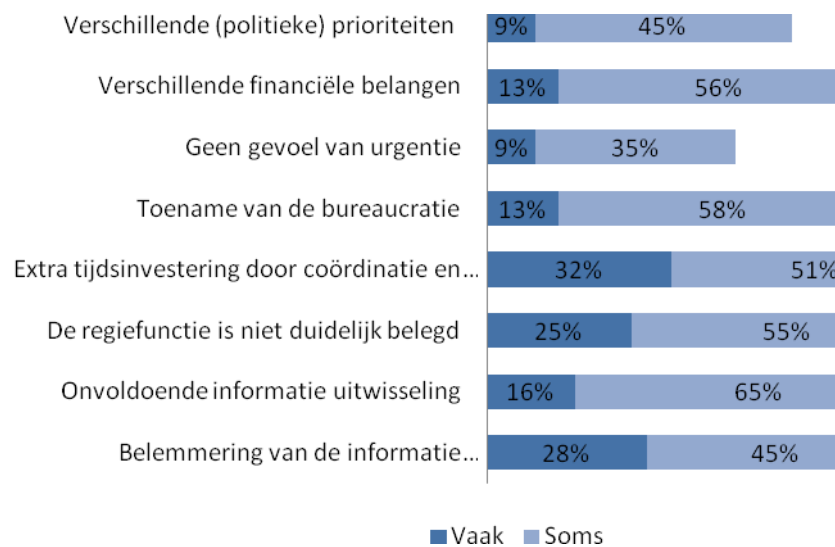
5.5.1 Knelpunten van de samenwerking met de gemeentelijke afdeling jeugdhulp

De beleidsmedewerkers geven aan dat de extra tijdsinvestering door coördinatie en afstemming en de onduidelijk belegde regiefunctie de belangrijkste knelpunten zijn in de samenwerking met de gemeentelijke afdeling jeugd(hulp), zie figuur 17. Het ontbreken van een gevoel van urgentie wordt het minst als knelpunt benoemd door de beleidsmedewerkers.

De beleidsmedewerkers die ook zelf een antwoord formuleerden geven aan dat zij de volgende knelpunten in de samenwerking met de gemeentelijke afdeling

jeugd(hulp) ervaren: onvoldoende afstemming tussen de departementen op rijksniveau, budgetten zijn onvoldoende ontschot, en, gemeenten hebben meer beleidsverantwoordelijkheid gekregen en minder financiële middelen. Deze knelpunten werden in gelijke mate en door verschillende beleidsmedewerkers genoemd. Een kwart van de beleidsmedewerkers (n=71, enquête beleidsmedewerkers) maakte gebruik van de mogelijkheid om zelf een antwoord te formuleren.

Figuur 17 Knelpunten samenwerking beleidsmedewerkers W&I en de gemeentelijke afdeling jeugd(hulp) (n=71, enquête beleidsmedewerkers)

5.5.2 Knelpunten van de samenwerking met jeugdhulpinstellingen

Zoals eerder vermeld heeft een klein deel van de beleidsmedewerkers (6%) aangegeven dat er sprake is van een directe samenwerking met jeugdhulpinstellingen ten behoeve van de continuïteit van ondersteuning voor 18-plussers. Deze groep en ook de grotere groep (40%) die heeft aangegeven dat er sprake is van indirecte samenwerking met jeugdhulpinstellingen is gevraagd naar de knelpunten die zij ervaren in de samenwerking met jeugdhulpinstellingen. Veel beleidsmedewerkers die tot deze laatste groep behoren geven aan dat zij deze vraag niet kunnen beantwoorden omdat zij geen zicht hebben op de knelpunten. Wanneer we de antwoorden van deze groep buiten beschouwing laten blijkt dat beleidsmedewerkers met name de verschillende politieke prioriteiten, de niet duidelijk belegde regiefunctie en onvoldoende informatie uitwisseling als knelpunten ervaren. Gezien het kleine aantal beleidsmedewerkers dat deze vraag, na correctie heeft beantwoord, is het niet mogelijk om conclusies aan de uitkomsten te verbinden.

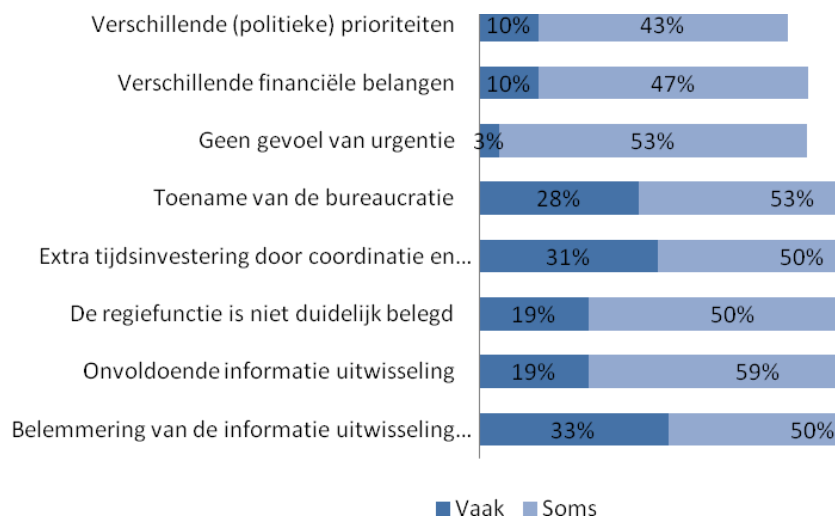
5.6 Knelpunten van de samenwerking op uitvoeringsniveau

Ook de klantmanagers konden aangeven welke knelpunten zij ervaren in de samenwerking met de gemeentelijke afdeling jeugdhulp en jeugdhulpinstellingen ten behoeve van de 18-plussers. De klantmanagers kregen dezelfde knelpunten voorgelegd als de beleidsmedewerkers en zij konden aangeven of zij vaak, soms of nooit te maken hebben met een knelpunt.

5.6.1 Knelpunten in de samenwerking met de gemeentelijke afdeling jeugd(hulp)

Klantmanagers ervaren belemmering van de informatie uitwisseling door bepalingen rond privacy, de extra tijdsinvestering door coördinatie en afstemming en een toename van de bureaucratie als belangrijkste knelpunten. Het ontbreken van een gevoel van urgentie wordt door de klantmanagers het minst benoemd als knelpunt in de samenwerking met de gemeentelijke afdeling jeugd(hulp), zie tabel 18.

Figuur 18 Knelpunten in de samenwerking tussen klantmanagers en de andere gemeentelijke afdeling jeugd(hulp) (n=58, enquête klantmanagers)

Een aantal klantmanagers geeft een toelichting op hun antwoord. Onderstaande reactie illustreert het knelpunt 'de verschillende (politieke) prioriteiten':

"Een belangrijk knelpunt is dat het jeugdteam een dienstverlenende en hulpverlenende insteek kent en W&I en Wmo een handhavende insteek vanuit de wet. De manier waarop wordt aangekeken tegen 'zwart werken' is hier een goed voorbeeld van."

Een andere reactie betreft het knelpunt 'belemmering van de informatie uitwisseling door bepalingen rondom privacy':

"De privacy verscherping bemoeilijkt de samenwerking. Het laatste jaar merk ik bij meerdere afdelingen dat dit een prioriteit is. Ook het gebruik van SUWI Inkijk is drastisch ingeperkt en slechts toegankelijk voor klantmanagers die zich met de uitvoering bezig houden en dan alleen wanneer iemand zich heeft gemeld voor bijstand. Het zou prettig zijn als alle medewerkers die zich met (kwetsbare) jongeren bezighouden samen toegang krijgen tot een applicatie, niet zozeer om details te zien, maar wel om te weten wie zich bezig houdt met de jongere (naam contactpersoon en telefoonnummer)."

Onderstaande reacties van klantmanagers laten zien wat er misgaat wanneer 'de regiefunctie niet duidelijk is belegd':

"Tijdgebrek vanwege een te hoge caseload maakt dat afstemming vaak later plaatsvindt dan eigenlijk nodig is. Ook is het onduidelijk wie de "regisseur" is en wat de

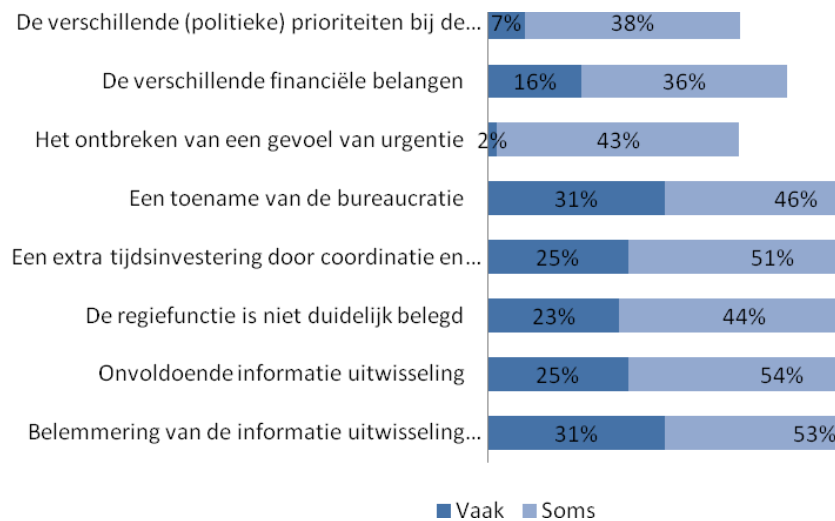
hulpvraag is. Dit kost tijd en leidt soms tot miscommunicatie of onvoldoende communicatie. Bijvoorbeeld: Wanneer er door W&I een probleem wordt gesignaleerd dat ligt op een ander leefgebied (dus niet W&I) en er is geen regisseur, dan moet W&I eerst achterhalen of er op dit andere leefgebied al een traject is ingezet. Dit kost tijd. Indien er elders nog geen traject in gang is gezet dan kost het ook weer tijd voor het wordt opgepakt. Ook daar hebben ze namelijk te maken met een hoge caseload."

"Getracht is om de partijen betrokken bij de jongere bij elkaar te brengen. Er hebben gesprekken plaats gevonden tussen zorginstellingen, school, thuis, RMC en een agressieregulatieorganisatie. Deze laatste partij zou de regie naar zich toetrekken, maar dat hebben zij niet gedaan. Een duidelijk voorbeeld van onvoldoende afstemmen. Regiefunctie was onduidelijk."

5.6.2 Knelpunten in de samenwerking met jeugdhulpinstellingen

In de samenwerking met jeugdhulpinstellingen benoemen klantmanagers belemmering van de informatie uitwisseling door bepalingen rond privacy als grootste knelpunt, gevolgd door een toename van de bureaucratie en onvoldoende informatie uitwisseling. Het ontbreken van een gevoel van urgentie, de verschillende (politieke) prioriteiten en de verschillende financiële belangen worden het minst als knelpunt benoemd door de klantmanagers.

Figuur 19 Knelpunten in de samenwerking tussen klantmanagers en jeugdhulpinstellingen (n=61, enquête klantmanagers)

Een aantal klantmanagers geeft een toelichting op hun antwoord. Onderstaande reactie van een klantmanager illustreert het knelpunt 'belemmering van informatie uitwisseling' door bepalingen rond privacy':

"Uitwisselen van informatie met behandelaar van jongeren (ambulant) in het belang van de jongere is niet mogelijk. Dat is aan de ene kant begrijpelijk aan de andere kant kan je dan niet samen optrekken rondom een jongere. Intern kan dit wel met bijvoorbeeld gezinscoaches en jongerencoaches"

Een andere illustratieve reactie van een klantmanager valt onder het knelpunt 'verschillende financiële belangen':

"Aanbieders zijn met organisatiebelangen bezig en het draait dan om geld."

5.7 Knelpunten binnen W&I

De Inspectie vroeg beleidsmedewerkers en klantmanagers welke knelpunten zij ervaren binnen hun eigen organisatie (W&I) bij het ondersteunen van jongeren die vanwege het bereiken van een bepaalde leeftijd niet langer gebruik kunnen maken van jeugdhulp maar die nog wel ondersteuning nodig hebben. De beleidsmedewerkers en klantmanagers kregen verschillende knelpunten voorgelegd die besproken worden in onderstaande paragrafen.

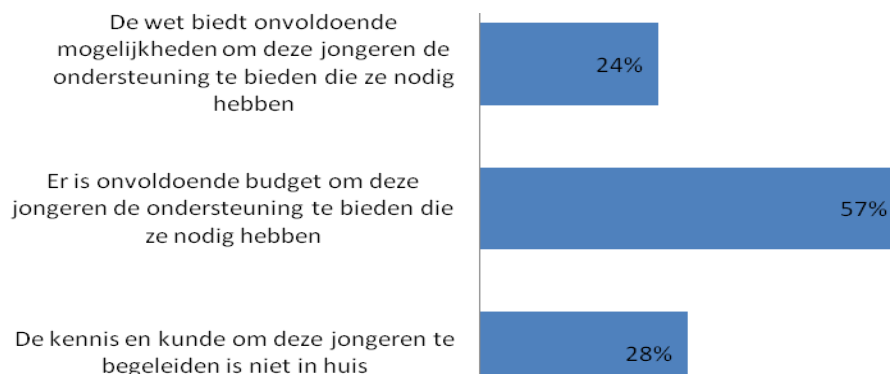
5.7.1 Verbeterpunten W&I op beleidsniveau

De Inspectie vroeg beleidsmedewerkers welke van onderstaande knelpunten zij ervaren in de eigen organisatie (W&I) bij het verlenen van ondersteuning aan deze groep jongeren:

- De wet biedt onvoldoende mogelijkheden om deze jongeren de ondersteuning te bieden die ze nodig hebben
- Er is onvoldoende budget om deze jongeren de ondersteuning te bieden die ze nodig hebben
- De kennis en kunde om deze jongeren te begeleiden is niet in huis

Ruim de helft van de beleidsmedewerkers (57%) geeft aan dat 'het gebrek aan budget om deze jongeren de ondersteuning te bieden die ze nodig hebben' een knelpunt is, zie figuur 20.

Figuur 20 Knelpunten die op beleidsniveau binnen W&I spelen (n=99, enquête beleidsmedewerkers)

Onderstaande toelichtingen van beleidsmedewerkers laat zien welke problemen beleidsmedewerkers ervaren rondom het knelpunt 'gebrek aan budget om deze jongeren de ondersteuning te bieden die ze nodig hebben':

"Er is onvoldoende budget. Er zijn teveel jongeren en ook veel jongeren zijn verdwenen nadat ze school hebben verlaten en niet direct bijstand krijgen in het kader van de 4 weken zoektermijn."

"Er zijn veel meer jongeren die ondersteuning nodig hebben dan we op dit moment kunnen bieden. En, veel jongeren zijn onzichtbaar op het moment dat ze van school verdwijnen en geen uitkering ontvangen."

Het ontbreken van kennis en kunde om de jongeren te begeleiden (28%) en de beperkte mogelijkheden van de wet (24%) worden door ongeveer een kwart van de beleidsmedewerkers als knelpunt gezien.

De beleidsmedewerkers konden ook zelf een antwoord formuleren op deze vraag. Bijna de helft van de beleidsmedewerkers (40%) heeft dit gedaan. Een groot deel van deze beleidsmedewerkers geeft aan dat ze op beleidsniveau geen knelpunten ervaren of dat zij geen zicht hebben op eventuele knelpunten. Beleidsmedewerkers die wel een ander knelpunt ervaren noemen hoofdzakelijk de moeizame positionering van W&I binnen het sociaal domein. Onderstaande antwoorden van beleidsmedewerkers illustreren dit.

"Er is onvoldoende menskracht vrijgemaakt in de organisatie om de samenwerking te zoeken met andere gemeentelijke afdelingen Wmo, jeugd, schuldhulpverlening en jeugdhulpinstellingen. Hierdoor is er geen afstemming in beleid en geen afstemming in de uitvoering. Op individueel niveau wordt wel de samenwerking gezocht, maar dat verloopt moeizaam. Werk en inkomen wordt niet als volwaardig onderdeel gezien van een integrale aanpak."

"Beleidsinhoudelijk wordt de voorkeur op dit moment gegeven aan samenwerking met Wmo en RMC. Dit is een hele opgave. We merken dat deze partijen een betere aansluiting hebben bij Jeugd (en dat deze dus in de slipstream meekomt)."

"De samenwerking van onze regionale sociale dienst met de verschillende gemeenten en de verschillende afdelingen is zeer moeizaam. Op beleidsniveau is er geen samenwerking. Op uitvoeringsniveau is er samenwerking op casusniveau. Er is geen menskracht in organisatie vrijgemaakt om op beleidsmatig niveau samenwerking te zoeken met jeugdhulpinstellingen en gemeentelijke afdelingen Wmo, jeugd en schuldhulp."

5.7.2 Verbeterpunten W&I op uitvoeringsniveau

De Inspectie vroeg ook de klantmanagers welke knelpunten zij ervaren in de eigen organisatie. De klantmanagers kregen onderstaande knelpunten voorgelegd:

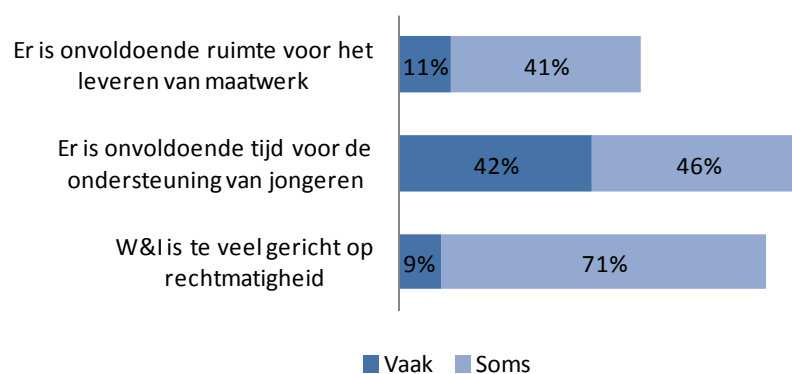
- Er is onvoldoende ruimte voor het leveren van maatwerk
- Er is onvoldoende tijd voor de ondersteuning van de jongeren door een te grote caseload per klantmanager
- W&I is gericht op het toezien op de naleving van de regels door de jongeren, dit staat de ondersteuning van de jongeren gericht op zelfredzaamheid en participatie (soms) in de weg

De klantmanagers ervaren met name het gebrek aan tijd als een knelpunt. De andere knelpunten ervaren de klantmanagers voornamelijk soms of nooit, zie figuur 21. Een klein deel van de klantmanagers (7%) geeft aan dat zij een ander knelpunt in de eigen organisatie ervaren. Zij geven aan dat klantmanagers nog niet over voldoende kennis beschikken om de doelgroep die voorheen bij UWV zat (voormalige Wajong met arbeidsvermogen) goed te begeleiden. Onderstaande reactie van een klantmanager is hier een voorbeeld van.

"De samenwerking met de consulent Jeugd was heel goed. Er waren korte lijnen omdat we op dezelfde afdeling werken. Waar ik tegenaan liep was dat ik zelf niet goed de juiste aanpak kon vinden met betrekking tot de stoornis van de jongere. Blijkbaar vraagt dit een specifieke aanpak. Ik bouw inmiddels hier ervaring voor op en volg een cursus basispsychiatrie."

Tenslotte wordt een enkele keer genoemd dat de vier weken zoektijd in die gemeente ook wordt gehanteerd voor de begeleiding. Dit levert een spanningsveld op omdat deze doelgroep niet in staat is zelf werk te vinden.

Figuur 21 Knelpunten die op uitvoeringsniveau binnen W&I spelen (n=88, enquête klantmanagers)

6 Bestuurlijke reacties en naschriften Inspectie

De conceptversie van het rapport is voor een bestuurlijke reactie voorgelegd aan Divosa, LCR en VNG. De reacties staan in deze bijlage inclusief een naschrift van de Inspectie. Daarnaast is het conceptrapport voor een collegiale reactie voorgelegd aan SZW, TSD en NJi. De Inspectie is blij met de ontvangen reacties en het conceptrapport is naar aanleiding van deze reacties aangescherpt. De reacties hebben er ook toe geleid dat de titel van het rapport is aangepast.

Het doel van goede samenwerking tussen betrokken partijen in het sociaal domein is het tot stand brengen van continuïteit van zorg voor jongeren die jeugdzorg hebben gehad, 18 jaar worden, en daarna nog ondersteuning nodig hebben. Om dit ook in de titel te verduidelijken is de titel van het onderzoek aangepast. De oorspronkelijke titel was: 'Samenwerken voor jongeren'. De nieuwe titel luidt: *'Met 18 jaar ben je (niet) volwassen. Samenwerken voor continuïteit van ondersteuning voor 18-plussers en de rol van Werk en Inkomen daarin'*. In de bestuurlijke reacties wordt de oude titel genoemd.

6.1 Samenvatting reactie Divosa

Divosa hecht groot belang aan een sterk netwerk van samenwerkende partners om de overgang van jeugd naar volwassenheid voor kwetsbare jongeren zo goed mogelijk te laten verlopen. De door Inspectie SZW verworven informatie ervaart Divosa daarom als nuttig en bruikbaar.

Divosa merkt op dat beleidsplannen niet noodzakelijkerwijs resulteren in doelgerichte interventies en concrete acties. Divosa is van mening dat de tweede fase van het onderzoek, waarin voorlopende gemeenten worden onderzocht, het onderzoek sterker maakt.

Meest opvallende bevinding vindt Divosa dat een groot deel van de gemeenten geen aandacht hebben voor de continuïteit van dienstverlening aan jongeren die overgaan van de jeugdhulp naar ondersteuning vanuit de Participatiewet in beleidsplannen en/of werkinstructies.

Divosa hoort van haar leden dat gemeenten wel open staan en geïnspireerd zijn om levensbreed en levenslang zorgbeleid voor jongeren te formuleren, maar dat de huidige organisatiestructuur hier niet op is toegerust en dat er behoefte is aan eenduidige regie. Bovendien vraagt een levensbreed en levenslang zorgbeleid om preventief investeren, duurzame plannen en bestuurlijk lef.

Uit het onderzoek komt naar voren dat gebrek aan tijd en bepalingen rondom privacywetgeving belemmeringen vormen voor de samenwerking. Volgens Divosa is dit een terechte constatering, maar er zijn mogelijkheden om deze belemmeringen te ondervangen binnen de organisatorische structuur.

Tot slot geeft Divosa aan blij te zijn met de inzichten die het onderzoek biedt.

6.1.1 Naschrift reactie Inspectie SZW

De Inspectie stelt vast dat Divosa belang hecht aan het onderwerp en het rapport. Inspectie SZW vindt de verklaringen die Divosa noemt voor het niet hebben van

beleidsplannen en/of werkinstructies interessant en wil deze graag meenemen en uitdiepen in de tweede fase van het onderzoek.

Verder is Inspectie SZW het eens met Divosa, dat beleidsplannen niet noodzakelijkerwijs resulteren in een betere dienstverlening aan de jongeren. Indien een beleidsplan niet tot uitvoering wordt gebracht, dan levert het hebben van een plan de jongeren niets op. Omgekeerd, kan het ook zo zijn dat er wel een goede uitvoering is maar dat een plan ontbreekt. In fase 2 van het onderzoek heeft de Inspectie daarom aandacht voor de uitvoeringspraktijk.

6.2 Samenvatting reactie LCR

De LCR vindt het ernstig dat het in veel gemeenten ontbreekt aan beleidsplannen en/of werkinstructies over de overgang van 18- naar 18+. En, geeft de LCR aan, als deze er wel zijn, dan is dat nog geen garantie voor goede samenwerking ten behoeve van kwetsbare jongeren.

De LCR heeft de volgende verklaringen voor de achterblijvende beleidsmatige aandacht:

- Afdelingen W&I zijn onwetend van bepalingen in de Wmo.
- Afdelingen W&I zijn zich te weinig bewust van hun verantwoordelijkheden.

De LCR realiseert zich dat integraal werken niet eenvoudig is en dat gemeenten drukdoende zijn daar handen en voeten aan te geven. Tegelijkertijd ligt de problematiek van zwerfjongeren al vele jaren grotendeels op het bordje van gemeenten en is daarom niet nieuw. Het doet de LCR daarom pijn dat slechts in 20% van de gemeenten wordt samengewerkt voor zwerfjongeren.

Verder constateert de LCR dat de verplichte zoektijd nog altijd een bottleneck is en dat de mogelijkheid om ondersteuning te bieden in die periode nog onvoldoende wordt opgepakt. Ook privacywetgeving komt uit het onderzoek naar voren als belemmering voor samenwerking. De LCR vraagt zich hierbij af of dit daadwerkelijk een belemmering is of dat het als excuus wordt gebruikt voor het ontbreken van samenwerking. Ook vraagt de LCR aandacht voor de bevinding dat W&I wordt gezien als een op handhaving gerichte organisatie. Dit kan de samenwerking in de weg staan.

Tot slot verzoekt de LCR de Inspectie om in fase 2 van het onderzoek aandacht te besteden aan: de ervaring van jongeren, de ervaring van samenwerkingspartners, de gevolgen van het verlengen van jeugdhulp voor de samenwerking, de gevolgen van het hebben van WLZ-zorg voor de vragen voor W&I, tot 21 jaar geen bijstandsuitkering bij intramurale zorg, regie, vaste teams, vragen over inkomen en participatie, verband tussen zorg en participatie.

6.2.1 *Naschrift reactie Inspectie SZW*

Inspectie SZW bedankt LCR voor de bestuurlijke reactie op het rapport. De Inspectie neemt de verklaringen van LCR voor het ontbreken van beleidsplannen mee in fase 2 van het onderzoek. Alsook de punten van aandacht die LCR meegeeft voor fase 2 van het onderzoek.

Inspectie SZW kan de vaststelling van LCR dat slechts 20% van de gemeenten samenwerken voor zwerfjongeren niet goed plaatsen. De basis van deze vaststelling ligt volgens Inspectie SZW niet in voorliggend rapport.

6.3 Samenvatting reactie VNG

De VNG herkent zich ten dele in de bevindingen van de Inspectie. De VNG is van mening dat de overgang van Jeugdhulp naar de Participatiewet lastig kan zijn, maar dat geen sprake is van grote risico's. Volgens de VNG hebben gemeenten oog voor de problematiek en zijn ze er actief mee bezig.

De enquêtevragen over beleidsplannen zijn voorgelegd aan beleidsmedewerkers van W&I. De VNG is van mening dat dit van invloed kan zijn op de uitkomsten van de enquête. De VNG geeft aan dat er binnen gemeenten veelal met gespecialiseerde medewerkers wordt gewerkt. De uitkomsten hadden daardoor een ander beeld gegeven wanneer de enquêtevragen waren voorgelegd aan beleidsmedewerkers WMO of Jeugd.

De VNG is van mening dat de hoofdconclusie van het onderzoek "...dat een groot deel van de gemeentelijke afdelingen W&I er onvoldoende van doordrongen is dat zij samen met andere partijen een belangrijke rol spelen bij het bewerkstelligen van continuïteit van de zorg en ondersteuning voor 18-plussers. Dit blijkt uit het geringe aantal beleidsmedewerkers en klantmanagers dat aangeeft dat er beleidsplannen en werkinstructies zijn. Als ook uit het ontbreken van samenwerking, tussen W&I en andere gemeentelijke afdelingen en instellingen die betrokken zijn bij de zorg en ondersteuning voor jongeren, bij een aanzienlijk deel van de gemeenten." Volgens de VNG laten de percentages die in het rapport worden genoemd zien dat er – zeker op uitvoerend niveau – juist veel wordt samengewerkt.

De VNG deelt de mening van de Inspectie dat de overgang van 18-min naar 18-plus nog extra aandacht verdient. VNG, NJi, VWS en VenJ hebben voor gemeenten een praktische handreiking opgesteld met adviezen over de procesmatige aanpak van het vraagstuk en praktijkvoorbeelden.

Ook geeft VNG aan dat gemeenten en diverse departementen overleggen om wet- en regelgeving aan te passen zodat gemeenten daadwerkelijk in staat zijn om jongeren in de overgang naar volwassenheid de ondersteuning te kunnen bieden die zij nodig hebben.

Tot slot merkt de VNG op dat het opmerkelijk is dat Inspectie SZW het gemeentelijk beleid op het terrein van de overgang van de Jeugdwet naar de Participatiewet onderzoekt. Volgens de VNG biedt het samenwerkingsartikel in de Wet SUWI, waar de Inspectie naar verwijst, niet voldoende basis. De VNG is van mening dat de Inspectie geen aangrijpingspunt binnen de wet SUWI heeft om gemeenten te bevragen op hun verplichting om samen te werken met ketenpartners op aanpalende domeinen, zoals onderwijs en jeugdhulp.

6.3.1 *Naschrift reactie Inspectie SZW*

De Inspectie is het met de VNG eens dat de overgang van Jeugdhulp naar ondersteuning vanuit de Participatiewet lastig kan zijn. Om deze ondersteuning goed vorm te geven is samenwerking tussen de betrokken partijen belangrijk. Er wordt - zoals het rapport aangeeft - al door verschillende professionals samengewerkt, maar er is ook nog zeker ruimte voor verbetering om structurele samenwerking te borgen. Het rapport moet gezien worden als een aanmoediging richting afdelingen W&I om de overgangsproblematiek op te pakken of daarmee door te gaan. De Inspectie heeft dit naar aanleiding van de opmerkingen van de VNG in het oordeel verduidelijkt.

Het formuleren van beleid gericht op de continuïteit van zorg tijdens de overgang van jeugdhulp naar ondersteuning door W&I vraagt om samenwerking tussen de gemeentelijke afdelingen in het sociaal domein. Dit impliceert dat beleidsmedewerkers van de verschillende afdelingen kennis hebben van elkaars activiteiten. Gelet op de belangrijke rol van W&I in deze is de Inspectie van mening dat beleidsmedewerkers W&I kennis moeten hebben van het geformuleerde beleid gericht op de continuïteit van zorg voor jongeren binnen de gemeente.

Inspectie SZW is bekend met de praktische handreiking en het overleg tussen gemeenten en de verschillende departementen. Inspectie SZW denkt dat dit beide belangrijke initiatieven zijn voor het bereiken van continuïteit van ondersteuning van 18-plussers.

Inspectie SZW is belast met het (stelsel) toezicht op de wijze waarop gemeenten gezamenlijk bijdragen aan het behalen van de doelen op het terrein van werk en inkomen (artikel 37 lid 3 Wet SUWI). Om deze doelen te realiseren kan het nodig zijn samen te werken met aanpalende domeinen als onderwijs, inburgering, (jeugd)hulp en maatschappelijke ondersteuning (artikel 9 lid 2 Wet SUWI). De Inspectie is belast met het toezicht op de wijze waarop gemeenten hiertoe samenwerken (artikelen 37 lid 2 Wet SUWI).

De Inspectie heeft op basis hiervan eerder toezichtonderzoek gedaan waarbij gekeken is naar de samenwerking van gemeenten met aanpalende domeinen. Voorbeelden daarvan zijn 'Samen de focus op werk': Een landelijk beeld van de samenwerking tussen professionals werk en inkomen en de gezondheidszorg (2012) en 'Als je ze loslaat ben je ze kwijt': Onderzoek naar de begeleiding van jongeren met een arbeidsbeperking door gemeenten (2016). In het onderhavige onderzoek richt de Inspectie zich op de participatieondersteuning die moet plaatsvinden binnen de sector W&I voor jongeren die 18 jaar worden en jeugdhulp hebben gehad. Voor het bieden van de juiste ondersteuning is een warme overdracht vanuit de jeugdhulp namelijk essentieel.

Bijlage 1 Bestuurlijke reacties

Koningin Wilhelminalaan 5 | 3527 LA Utrecht
Postbus 2758 | 3500 GT Utrecht

T 030 - 233 23 37 | info@divosa.nl
ING 194416 | KvK 40532318 Midden Nederland

Inspectie SZW
T.a.v. mevrouw L.M.N. Kroon
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Onze referentie: 170115
Datum: 17 maart 2017
Onderwerp: Inspectierapport Samenwerken voor Jongeren

Geachte mevrouw Kroon,

Achtergrond

In het onderzoeksrapport: "Samenwerken voor jongeren" wordt de stand van zaken rondom de samenwerking tussen de gemeentelijke afdelingen Werk & Inkomen en jeugdhulp geïnventariseerd, met als doel het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en inkomen van jongeren die de overgang maken van jeugdhulp naar ondersteuning vanuit de Participatiewet.

Tegen de achtergrond van de gemeentelijke transitie en transformatie in het sociaal domein heeft de inspectie een zeer actueel thema gekozen. Juist in de afgelopen periode zien we een concentratie aan rapporten, initiatieven en activiteiten omtrent dit thema, waaronder bijvoorbeeld het onlangs verschenen rapport "perspectief en participatie" van de samenwerkende inspecties.

Divosa hecht groot belang aan een sterk netwerk van samenwerkende partners om de overgang van jeugd naar volwassenheid voor jongeren zo goed mogelijk te laten verlopen. (Hierbij werken we nauw samen met o.a. het Nederlands Jeugdinstituut, Movisie en de VNG). De door de inspectie SZW verworven informatie ervaren we daarom als nuttig en bruikbaar bij het initiëren en afstemmen van passende ondersteuning.

Aanpak

In het onderzoek wordt door de inspectie SZW verondersteld dat de dienstverlening gericht op jongeren verbeterd wordt door hieraan aandacht te besteden in beleidsplannen, werkinstructies en concrete samenwerking (tussen de gemeentelijke afdelingen Werk & Inkomen en jeugdhulp). Hierbij rijst voor ons de vraag in hoeverre en op welke termijn het geformuleerde beleid ook daadwerkelijk resulteert in doelgerichte interventies en concrete activiteiten. Immers, beleidsplannen kunnen zeer algemeen van aard zijn en op zeer verschillende manieren ten uitvoer worden gebracht.

De afweging om aanvullend informatie in te winnen door lopende pilots in beeld te brengen, maakt de uitkomst van het onderzoek sterker. Divosa wil meewerken aan het zichtbaar maken van "koplopende" gemeenten die een voorbeeldfunctie kunnen vervullen voor andere gemeenten.

Resultaten

De meest opvallende conclusie uit het onderzoek is de constatering dat het merendeel van de gemeenten weinig aandacht heeft gereserveerd in beleidsplannen en/of werkinstructies voor samenwerking en continuïteit rondom de dienstverlening aan jongeren die overgaan van de jeugdhulp naar ondersteuning vanuit de Participatiewet. In een klein aantal gemeenten zonder beleidsplan loopt wel een pilot op dit thema (15%). Maar slechts 5% van de gemeenten heeft aangegeven dat er naast beleidsplan en werkinstructies bovendien een pilot loopt.

Commentaar

Met de overheveling van nieuwe zorgtaken hebben gemeenten ruimte, regie en middelen gekregen om een perspectiefgericht zorgbeleid voor jongeren te formuleren. Er is dan ook veel aandacht voor effectieve werkwijzen voor jongeren die ondersteuning krijgen vanuit de Jeugdwet in relatie tot WLZ, Wmo en Participatiewet. Toch komt het regelmatig voor dat jongeren tussen de mazen van het (wetten)net vallen.

Het formuleren van een perspectiefgericht zorgbeleid begint bij samenwerking tussen gemeentelijke afdelingen, tussen gemeenten onderling alsmede tussen gemeenten en uitvoerende partners in het veld. Van onze leden horen we herhaaldelijk dat gemeenten weliswaar open staan en geïnspireerd zijn om deze uitdaging in te gaan, maar dat de huidige organisatiestructuur niet hierop toegerust is en dat er behoefte is aan eenduidige regie. Bovendien gaat het om preventief investeren, duurzaam plannen en bestuurlijk lef. We weten dat iedereen gecharmeerd is van de voordelen op lange termijn maar dat de realisatie van de doelen hierdoor kan vervagen en dat bestuurders zelden "de vruchten hiervan oogsten".

In het inspectierapport worden nog twee andere factoren vermeld die door beleidsmedewerkers en klantmanagers ervaren worden als belemmeringen voor de samenwerking tussen de gemeentelijke afdeling jeugd(hulp) en de jeugdhulpinstellingen: Gebrek aan tijd en bepalingen rondom privacywetgeving.

Enerzijds zijn deze factoren gegrond en dienen terecht als argumenten voor gebrekkige samenwerking; anderzijds kan men zich ook (te) gemakkelijk hierbij neerleggen. Er zijn altijd (creatieve) alternatieven te vinden als de urgentie hoog genoeg is; bijvoorbeeld de inzet van extra personeel om "het gebrek aan tijd" te neutraliseren. Of het oprichten van een afzonderlijke afdeling sociaal domein waarbinnen geen informatie hoeft te worden overgedragen omdat dan de belangen van de burger bepalend zijn bij het organiseren van de dienstverlening en niet de verschillende wetgevingskaders. In zekere zin werken sociale wijkteams al op deze manier, maar hier hebben we vaak nog te maken met een netwerkstructuur van verschillende professionals vanuit verschillende "moederorganisaties" en gemeentelijke afdelingen. Hier is overdracht van klantinformatie inderdaad een "issue". Bovendien vervullen deelnemers aan het team niet altijd een representatieve afspiegeling van de vraagstukken die spelen. Professionals afkomstig van afdelingen Werk en Inkomen ontbreken hier vaak.

Afsluitend

Divosa is dankbaar met onderzoek dat beperkingen inzichtelijk maakt rondom de samenwerking tussen gemeentelijke afdelingen onderling en in relatie met uitvoerende partners. Enerzijds verkrijgen we hierdoor een actuele stand van zaken rondom het uitwerken van de transformatiegedachte, anderzijds helpt het ons om in gesprek te gaan over noodzaak en aanpak.

In hoeverre het vermelden van samenwerking in beleidsplannen en werkinstructies daadwerkelijk als maatstaf kan worden gehanteerd, valt te bezien. Wel is het onderzoek een "eye-opener".

Ik hoop dat onze reactie u verder helpt bij het verrichten van volgend onderzoek.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to be "E. Dannenberg".

Erik Dannenberg
Voorzitter Divosa

Den Haag, 10 februari 2017

Betreft: Bestuurlijke reactie Concept Rapportage Samenwerking voor jongeren
Referentie: LCR/ISZW/17-0026/GvdM/BH

Geachte heer Kroon,

De Landelijke Cliëntenraad (LCR) dankt de Inspectie SZW voor de gelegenheid een bestuurlijke reactie te geven op uw concept rapportage Samenwerken voor jongeren.

De LCR vindt uw bevindingen ernstig: Het ontbreekt vaak aan beleidsplannen en werkinstructie over de overgang van 18- naar 18+. Maar ook als deze er wel zijn is dat nog geen garantie dat er goed wordt samengewerkt ten behoeve van kwetsbare jongeren. Op het niveau van beleid en uitvoering ligt het gelukkig niet helemaal stil, maar de knelpunten in de uitvoering zijn groot (geen tijd, geen geld, geen gegevens, geen kennis).

Kortom, in uw bevinding wordt helaas aangetoond dat veel kwetsbare jongeren in Nederland rond hun 18^e levensjaar niet goed worden geholpen door de afdelingen Werk en Inkomen. Dit terwijl een degelijke aanpak voor deze jongeren van het allerhoogste belang is. Niet voor niets zijn hier ook een aantal wettelijke bepalingen van toepassing. Dat bij de afdelingen Werk en Inkomen zo weinig gehoor wordt gegeven aan die verplichtingen, geeft de LCR een groot gevoel van teleurstelling en zorg. Eerdere onderzoeken naar de begeleiding van deze jongeren laten zien dat gemeenten onder de maat presteren en we zien veel te weinig progressie.

De achterblijvende beleidsmatige aandacht verklaart de LCR deels door een kokerblik van deze afdelingen:

- Afdelingen Werk en Inkomen zijn onwetend van bepalingen in de Wmo die ook op hen van toepassing zijn (blijkt ook ten aanzien van de bepaling over onafhankelijke cliëntondersteuning);
- Voor een ander deel zijn deze afdelingen zich te weinig bewust van hun verantwoordelijkheid of houden zich bijvoorbeeld te strikt aan de in de wet opgelegde vier weken zoektijd.

Het rapport geeft tot op zekere hoogte inzicht in of en hoe er in de praktijk wordt samengewerkt. De meest genoemde vorm van samenwerken is doorverwijzen. Wij vragen ons af of dat samenwerken is of afschuiven. Is er echt de intentie tot afstemming van participatiedoelen? Helaas zien we dat laatste weinig gebeuren. De LCR complimenteert de klantmanagers die wel inhoud weten te geven aan samenwerking,

wat we zien aan een aantal cases. Maar we kunnen er niet van uitgaan dat alle casemanagers in staat en in de gelegenheid zijn goed samen te werken.

De LCR realiseert zich dat integraal werken niet zo eenvoudig is en dat gemeenten drukdoende zijn daar handen en voeten aan te geven. Vele jaren hebben gemeenten decentralisatie bepleit met als een van de argumenten dat zij dan ontkokert kunnen werken. Maar nu ze dat kunnen vormgeven, lukt dat onvoldoende. De problematiek van zwerfjongeren ligt al vele jaren grotendeels op het bordje van gemeenten en is daarom niet nieuw. Al meer dan 10 jaar neemt de omvang van rond de 10.000 dak- en thuisloze jongeren niet af, sterker er is sprake van een toename. Daarom doet het ons pijn dat slechts in 20% van de gemeenten wordt samengewerkt voor zwerfjongeren. Helaas wordt de veel gepredikte mogelijkheid van integraal werken nog niet opgepakt. De LCR constateert in uw rapport een aantal zaken die door de Inspectie vaker naar voren zijn gekomen en in de ogen van de LCR knelpunt zijn gebleven.

De LCR concludeert dat de verplichte zoekperiode nog immer een bottleneck is en dat de door de staatssecretaris Klijnsma aangereikte mogelijkheden om in de verplichte zoekperiode voor jongeren hulp aan te bieden onvoldoende wordt opgepakt. Hoewel de verplichte zoekperiode erg populair is geweest bij gemeenten (effectief, want minder instroom), zien we gelukkig dat klantmanagers nu ook aangeven dat de verplichte zoekperiode een hindernis is om jongeren goed te helpen. Blijkbaar biedt de door de staatssecretaris geschetste mogelijkheid om in de vier weken zoekperiode wel hulp te bieden, onvoldoende soelaas.

Wederom wordt in de uitvoering gewezen op belemmeringen in de privacywetgeving. De LCR hoort dit telkens opnieuw. De LCR vraagt zich hierbij af of er sprake is van vluchtgedrag. De LCR vindt het daarom van belang dat u hier in de tweede fase verder op inzoomt:

- Wat zijn de vragen van de klantmanagers?
- Zijn de antwoorden op deze vragen noodzakelijk om hun werk te kunnen doen?
- kunnen de antwoorden niet worden gegeven vanwege privacy?
- Indien dat laatste het geval is, is de vraag aan de orde hoe dit kan worden opgelost, binnen bestaande privacywetgeving.

De LCR wil graag aandacht vragen voor de volgende bevinding. De afdeling Werk en Inkomen wordt door samenwerkingspartners gezien als een op handhaving gerichte organisatie bij de toegang tot inkomen en ondersteuning. Onze waarneming is dat er voor een deel van de jongeren een inkomen nodig is om hen op de rit te krijgen. De hulpverlenende organisaties schermen daardoor de jongeren ook weleens af en staan daarom niet volledig open voor samenwerking. Dit zou de minder goede samenwerking van afdelingen Werk en Inkomen met externe samenwerkingspartners mogelijk kunnen verklaren.

De LCR vindt het belangrijk dat de Inspectie verder onderzoek uitvoert naar de samenwerking voor jongeren. De LCR spreekt daarbij de wens uit dat u in de tweede fase aandacht besteedt aan:

- Hoe ervaren en beoordelen jongeren (en eventueel hun ouders) de bijdrage van de afdelingen Werk en Inkomen?
- Hoe ervaren en beoordelen de samenwerkingspartners (gemeentelijk en externe) de samenwerking met de afdelingen Werk en Inkomen?
- Verloopt de samenwerking anders wanneer de jeugdzorg stopt?
- Zijn de vragen voor Werk en Inkomen anders als de zorg blijft (intramuraal of ambulantly)?
- Als jongeren verlenging van ondersteuning krijgen d.m.v. intramurale zorg dan komen zij tot 21 jaar niet in aanmerking voor een uitkering (Participatiewet artikel 13 lid 2 onder a). Ervaren de samenwerkingspartners dit als een hindernis?
- Gaat de samenwerking 'beter' wanneer de afdeling Werk en Inkomen samenwerking zoekt voor een jongere of wanneer er een beroep op de afdeling Werk en Inkomen wordt gedaan om samen te werken?
- In hoeverre verloopt samenwerking beter wanneer de gemeente 'vaste teams' heeft, bijvoorbeeld voor zwerfjongeren, zodat de samenwerking hechter kan worden?
- Wat betekent deze samenwerking bij vragen rond inkomen of ondersteuning naar participatie?
- Wat draagt de zorg voor jongeren specifiek bij aan de werktoekomst van jongeren? Is de gemeente daarmee bekend? En maken gemeenten daar (on)bewust gebruik van.

De LCR wenst u succes toe bij de uitvoering van fase 2 van uw onderzoek en is graag bereid ook daarover een bestuurlijke reactie te geven.

Met vriendelijke groet,

Gerrit van der Meer
Voorzitter

Samenstelling Landelijke Cliëntenraad

- **Landelijke cliëntenorganisaties:** Vakcentrale voor Professionals/ Christelijk Nationaal Vakverbond (VCP/CNV), Ieder(in) (vertegenwoordiger mensen met lichamelijke beperkingen), Ieder(in) (vertegenwoordiger mensen met verstandelijke beperkingen), Centrale Samenwerkende Ouderenorganisaties (CSO), Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV, publieke sector), Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV, private sector), Vertegenwoordiger organisaties van Minderheden (SMN, IOT), Landelijk Platform GGz/LOC,
- **Vertegenwoordigers van cliëntenraden:** cliëntenraden SVB en UWV.
- **Vertegenwoordigers van de gemeentelijke cliëntenparticipatie:** Mobility, cliëntenraden G4, vertegenwoordiger Dak- en Thuislozen.

Inspectie SZW
Dhr. L.M.N. Kroon
Postbus 90801
2509 LV 'S-GRAVENHAGE

Datum
14 maart 2017
Ons kenmerk
ECSD/U201700205
Uw kenmerk
2017-0000015280
Telefoon
(070) 373 8393

Onderwerp: Concept rapportage Samenwerken
Participatiewet voor jongeren afkomstig uit de
jeugdhulp

Geachte heer Kroon,

Beeld Inspectie veel te negatief

We herkennen het beeld dat de Inspectie schetst maar ten dele. Op basis van onze eigen waarneming en ook op basis van het concept rapport van de Inspectie concluderen wij dat de overgang van Jeugdhulp naar Participatiewet lastig kan zijn voor de betrokken jongeren, maar dat geen sprake is van grote risico's dat deze groep in grote getalen tussen wal en schip dreigt te vallen.

We hebben daarbij de volgende onderbouwing:

1. Wij zien dat veel gemeenten zeer begaan zijn met het lot van kinderen in de jeugdzorg en daar vanaf 2015 veel tijd en energie in hebben gestoken. Dat is onder andere terug te zien in de handreiking die bij punt 4 staat.
2. Wmo artikel 2.1.2., vierde lid, onderdeel e kent dat zegt dat gemeenten periodiek beleid moeten ontwikkelen met specifieke aandacht voor jongeren die uit de Jeugdhulp lopen. Inspectie SZW heeft aan beleidsmedewerkers van Werk en Inkomen gevraagd of er een dergelijk beleidsplan in de gemeente is. Wellicht is dat niet de beste plek om deze vraag te stellen. Dat gemeenten nu verantwoordelijk zijn voor Wmo, Jeugdwet en Participatiewet betekent nog niet dat er binnen de gemeenten geen gespecialiseerde medewerkers zijn. In onze ogen zouden de antwoorden er anders uit kunnen zien als deze vraag aan een beleidsmedewerker Wmo of Jeugd gesteld zouden zijn. De groep jongeren die ondersteuning krijgen vanuit Jeugdzorg is weliswaar substantieel (287.000 in 2016), maar het aandeel jongeren in de bijstand is relatief bescheiden (omvang Bijstand 463.000 medio 2016, waarvan ongeveer de helft ouder dan 45 (!) jaar).
3. Bovendien wordt de hoofdconclusie "... dat een groot deel van de gemeentelijke afdelingen W&I er onvoldoende van doordrongen is dat zij samen met andere partijen een belangrijke rol spelen bij het bewerkstelligen van continuïteit van de zorg en ondersteuning voor 18-

plussers. Dit blijkt uit het geringe aantal beleidsmedewerkers en klantmanagers dat aangeeft dat er beleidsplannen en werkinstructies in hun gemeenten zijn. Als ook uit het ontbreken van samenwerking, tussen W&I en andere gemeentelijke afdelingen en instellingen die betrokken zijn bij de zorg en ondersteuning voor jongeren, bij een aanzienlijk deel van de gemeenten." niet gestaafd door de eigen bevindingen van de Inspectie. In 75% van de gevallen heeft de sociale dienst op beleidsniveau contact met andere gemeentelijke afdelingen. In 50% van de gevallen is er ook contact met externe aanbieders. Zeker als één alinea verder in het rapport staat dat op uitvoerend niveau (het niveau waar het echt moet gebeuren) de klantmanagers veelvuldig contact hebben met instanties over de kwetsbare jongeren zelf. Dat percentage ligt tussen de 57% en 93%. Maar liefst 94% van de klantmanagers geeft aan dat – als de problematiek van de jongeren daarom vraagt – er contact is met jeugdhulpinstellingen. Dan is het glas niet halfvol/leeg, maar eigenlijk wel bijna vol!

4. Desalniettemin zien wij ook dat de overgang van 18-min naar 18-plus op een aantal punten nog extra aandacht verdient. VNG, NJi, VWS en VenJ hebben dan ook de handen ineen geslagen en voor gemeenten een praktische handreiking opgesteld voor gemeenten bij de overgang van jeugd naar volwassenheid. Niet alleen staan daar adviezen in over de procesmatige aanpak van het vraagstuk (een 11-stappen plan voor gemeenten), ook krijgen gemeenten inzicht in praktijkvoorbeelden, inclusief gegevens van de gemeentelijke contactpersonen. Zie hiervoor:
https://vng.nl/files/vng/publicaties/2016/20160613_handreiking_van_18_min_naar_18_plus_definitief.pdf.
5. Tot slot zal de komende tijd er nog overleg nodig zijn tussen gemeenten en de diverse departementen om op een aantal onderdelen de wet- en regelgeving zo aan te passen dat gemeenten ook daadwerkelijk in staat zijn om jongeren in de overgang naar volwassenheid de ondersteuning te kunnen bieden die zij nodig hebben.

Wij zien het als dé grote uitdaging om de komende jaren in gezamenlijkheid (gemeenten, aanbieders en rijk) toe te werken naar een aanpak die meer uitgaat van de leefwereld van de jongeren zelf. Het is dan zaak om de systeemwereld (geheel van wetten en regels) zodanig op te bouwen, dat de verschillende organisaties om de jongere heen beter in staat zijn om probleemoplossend bezig te zijn. Wat bijvoorbeeld positief is, is de beweging die Jeugdzorg Nederland maakt richting de aanbieders van jeugdzorg om in de ondersteuning van jongeren onder de 18 jaar veel meer nadruk te leggen op het bereiken van (financiële) zelfstandigheid. Op deze manier groeien de twee werelden veel meer naar elkaar en wordt de overgang voor de jongeren minder scherp en problematisch.

Rol van de Inspectie SZW bij onderzoek gemeentelijk beleid

Tot slot een opmerking over de rol van de Inspectie SZW. In het toezichtkader van de samenwerkende inspecties in het sociaal domein staat dat gemeenten geen object van toezicht zijn. In onze ogen is het dan ook opmerkelijk dat de Inspectie SZW toch een reden ziet om gemeentelijk beleid op het terrein van de overgang van de Jeugdwet naar de Participatiewet intensief te onderzoeken. In de ogen van de Inspectie biedt het samenwerkingsartikel van de wet Suwi het betreffende kader. Wij vinden dat vergezocht. In de Wet SUWI is geregeld hoe de structuur met betrekking tot de uitvoering van taken inzake de arbeidsvoorziening en de sociale verzekeringswetten is vormgegeven. De wet bepaalt onder andere hoe de verschillende uitvoeringsorganen, het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV), de Sociale verzekeringsbank (SVB) en de Gemeenten samenwerken. Daar waar de Inspectie in de wet leest "dat gemeentelijke afdelingen W&I vanuit de Wet SUWI verplicht zijn om samen te werken met de ketenpartners en aanpalende domeinen als onderwijs, inburgering, (jeugd)hulp en maatschappelijke ondersteuning met het oog op een doeltreffende uitoefening van de opgedragen

taken” gaat de wettekst niet verder dan een verplichting van gemeenten om met UWV en SVB samen te werken rondom de Participatiewet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening met. In de memorie van toelichting staat naar aanleiding van de *regionale platforms* dat “Ook andere partijen kunnen (structureel of ad hoc) participeren, waarbij gedacht kan worden aan reïntegratiebedrijven, uitzendbureaus, ROC’s, scholen voor praktijkonderwijs, Wiv-organisaties en Wsw-bedrijven”. Wij zien dan ook geen aangrijpingspunt binnen de wet SUWI om gemeenten te bevragen op hun verplichting om samen te werken met ketenpartners op aanpalende domeinen, zoals onderwijs en jeugdhulp. Dat neemt overigens niet weg dat gemeenten dat in de praktijk wél doen, zoals ook uit de bevindingen van de Inspectie zelf blijkt.

Daarmee wekt de Inspectie SZW de indruk om de eigen bevoegdheid op te rekken en via een achterdeur gemeenten tóch tot object van toezicht te maken. Wij hebben al eerder gesprekken gevoerd met de Inspectie SZW over het door elkaar halen van toezicht (taak van de Inspectie) en het doen van beleidsonderzoek (geen taak van de Inspectie). Wij vinden het onwenselijk als de Samenwerkende Inspecties de aanpak en stijl van de Inspectie SZW overnemen en daarmee een manier zoeken om het toezichtskader te omzeilen.

Graag treden wij met zowel de Inspectie SZW als de samenwerkende inspecties in overleg hierover.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Algemeen Directeur

Bijlage 2 Referentiekader

Normen uit wet- en regelgeving en toelichting

Normen gericht op de gemeente:	Bronnen: wetgeving / nadere regels	Toelichting	Type uitspraken in het onderzoek	Deelvragen uit onderzoek
<p><i>1.Samenwerking:</i></p> <p>De samenwerking in het onderzoek heeft betrekking op de overgang van jeugdhulp naar ondersteuning vanuit de Participatiewet en is gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en inkomen.</p>	<p><i>Samenwerking</i> Wet SUWI: Artikel 9, lid 1 lid 1 (samenwerking met partijen binnen de keten van W&I) en lid 2 (samenwerking met partijen buiten de keten van W&I); <i>Regionale samenwerking bij dienstverlening</i> artikel 10, lid 1 (samenwerking in de regio bij dienstverlening aan werkgevers en taken m.b.t. de regionale arbeidsmarkt).</p>	<p>De Wet SUWI geeft voorschriften ten aanzien van de samenwerking ten aanzien van het realiseren van doelstellingen op het gebied van werk & inkomen. Uit de MvT: ' De ketenpartners dienen een samenhangende dienstverlening aan te bieden, waarin de werkzoekende of de werkgever de keten als geheel kan aanspreken en de keten ook als geheel zijn diensten aanbiedt' En: 'De verdere ontwikkeling van de keten werk en inkomen maakt het mogelijk de aanpalende domeinen van onderwijs, inburgering, (jeugd)zorg en maatschappelijke ondersteuning nadrukkelijker te betrekken bij de dienstverlening.³⁷ Naar aanleiding van de resultaten van de evaluatie van de wet SUWi, stelt het kabi-</p>	<p>ISZW geeft oordelende uitspraken over de mate van en de wijze waarop er sprake is van samenwerking tussen (professionals) W&I en jeugdhulp en zo nodig met andere sectoren. ISZW geeft inzicht in de werkzame factoren en belemmeringen in de samenwerking. De Inspectie ontwikkelt indicatoren aan de hand waarvan dit oordeel wordt gevormd.</p>	<p>In hoeverre werkt W&I samen met de jeugdhulp, en zo nodig met andere sectoren, voor jongeren die de jeugdhulp verlaten? Wat levert de samenwerking op en wat zijn werkzame factoren en belemmeringen volgens de betrokkenen (waaronder de jongeren)?</p>

³⁷ Kamerstukken II, 31 514, nr. 3, p.1-4. Kamerstukken II 2010-2011, 29544 nr. 297

		<p>net dat de Participatiebevordering alleen goed mogelijk is als alle relevante partijen samenwerken en als deze samenwerking gestalte krijgt op een bestuurlijk en uitvoerend niveau dat dicht bij de praktijk staat (...). Alleen zo kan worden geanticipeerd op de soms grote lokale en regionale verschillen in de samenstelling van het arbeidsaanbod en het economisch potentieel van een regio.³⁸</p> <p>Van een praktijk is ook sprake bij de toegang (overgang) tot de voorzieningen van het sociale domein. De 'Transitiecommissie Sociaal Domein' heeft gemeenten in het kader daarvan, opgeroepen om maatwerk en integraliteit in het sociale domein te bevorderen, belemmeringen in lokale regelgeving en beleid of in de organisatorische en administratieve sfeer weg te nemen.³⁹</p> <p>In het kader van het sociaal domein wordt voorts de samenwerking binnen de gemeente en met organisaties daarbuiten, als noodzakelijk gezien. In de derde rapportage Transitiecommissie Sociaal Domein "Mogelijk maken wat nodig is" wordt gewezen op de noodzaak te komen tot samenwerking tussen al de organisaties die het maatwerk moeten leveren in het sociale domein (blz. 2).</p>		
<p><i>2.Samenwerking is integraal en gericht op zelfredzaamheid</i></p> <p>De samenwerking bij de dienstverlening aan de jongere in het ka-</p>	<p><i>Zelfredzaamheid: Beleidsplan WMO: Wmo: art. 2.1.2. lid 4 a: De WMO schrijft voor dat de gemeente in een beleidsplan bijzondere aandacht het plan (be-</i></p>	<p>De WMO geeft in artikel 2.1.2. lid 4 a een opdracht aan de gemeente om in het beleidsplan aandacht te geven aan een zo integraal mogelijke dienstverlening op het sociale domein. In de Memorie van toelichting op de WMO 2015, wordt aangegeven dat: 'Van gemeenten wordt verwacht dat zij zorg dragen voor het beleid op het</p>	<p>ISZW geeft oordelende uitspraken over de mate van samenwerking en geeft inzicht over de bijdrage daarvan aan het bevorderen van de zelfredzaamheid. De Inspectie ontwikkelt indicatoren aan de hand waarvan dit inzicht wordt gevormd.</p>	<p>Is er voldoende aandacht binnen de samenwerking voor het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie en inkomen en hoe krijgt dit vorm?</p>

³⁸ Kabinetsreactie op de Evaluatie Wet SUWI, brief van 16 december 2015, blz. 14

³⁹ Derde rapportage Transitiecommissie Sociaal Domein "Mogelijk maken wat nodig is", blz. 4

<p>der van de overgang van jeugdzorg naar participatie, is integraal en gericht op zelfredzaamheid.</p>	<p>treffende de maatschappelijke ondersteuning) voorziet in een 'zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, publieke gezondheid, preventie, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen'</p>	<p>gebied van maatschappelijke ondersteuning en mensen die daarvoor in aanmerking komen, passende ondersteuning bieden ten behoeve van hun zelfredzaamheid en participatie (..) ⁴⁰</p> <p>Er zijn geen bepalingen opgenomen in de Participatiewet omtrent (het ontwikkelen van) de zelfredzaamheid. In de aanloop naar de Participatiewet (parlementaria WWNV) geeft het kabinet wel aan dat zelfredzaamheid moet worden bevorderd: 'Het kabinet wil daarmee – meer dan nu het geval is – de zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid van mensen aanmoedigen en bevorderen. ⁴¹</p> <p>In de brief aan de kamer betreffende de decentralisatie op het sociale domein van 19 februari 2013 stelt het Kabinet het volgende ten aanzien van de zelfredzaamheid: 'Goede ondersteuning en - nog belangrijker - goede gezondheid en actieve deelname aan de maatschappij zijn namelijk niet alleen een zaak van de overheid. Burgers zijn samen met hun netwerk in de eerste plaats zelf verantwoordelijk. Desalniettemin moeten mensen die het echt nodig hebben, kunnen blijven rekenen op de ondersteuning door de overheid. Ondersteuning die aansluit bij de behoefte van burgers en aansluit bij hun mogelijkheden. Gemeenten kunnen op deze manier beter inspelen op de behoefte van burgers.' ⁴²</p>		
<p><i>3. Samenwerking is gericht op participatie en inkomen.</i></p>	<p>Wet SUWI: Artikel 9 lid 1 en 2 Artikel 10 (zie ook hierboven bij samenwer-</p>	<p>De verplichtingen van de participatiewet betreffen o.m. het naar algemeen vermogen participeren en verwerven van een inkomen.</p>	<p>ISZW geeft inzicht over de bijdrage van samenwerking aan het bevorderen van participatie en inkomen. De Inspectie ontwikkelt indicatoren</p>	<p>Is er voldoende aandacht binnen de samenwerking voor het bevorderen van zelfred-</p>

⁴⁰ Tweede Kamer, vergaderjaar 2013–2014, 33 841, nr. 3

⁴¹ Kamerstukken II 2010-2011, 29544 nr. 297

⁴² Decentralisatiebrief van 19 februari 2013. Tweede Kamer, vergaderjaar 2013–2014, 33 841, nr. 3MVT Wet maatschappelijke ontwikkeling 2015 , TK 2002-2003, 28870

<p>De samenwerking bij de dienstverlening op basis van de Participatiewet (PW) is gericht op participatie en inkomen.</p>	<p>king)</p> <p>Participatiewet (PW) : Artikelen 9 lid 1 en artikel 10; Om aanspraak te maken op een voorziening uit de Participatiewet, is de jongere van 18 jaar en ouder verplicht naar vermogen algemeen geaccepteerde arbeid te aanvaarden; gebruik te maken van door gemeente aangeboden voorziening gericht op arbeidsinschakeling, (waaronder begrepen sociale activering) en opgedragen onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden te verrichten’.</p>	<p>In de Participatiewet (PW) zijn een aantal verplichtingen opgenomen die (uitgaande van de eigen verantwoordelijkheid van de jongere) waaraan de jongere die een beroep op een uitkering moet voldoen.⁴³ Een jongere die zich meldt voor een uitkering, kan dat in beginsel niet doen voor het 18^e jaar.⁴⁴</p> <p>De jongere is verplicht zich te melden en in te schrijven als werkzoekende bij het UWV. Voor de toekenning van een voorziening krachtens de Participatiewet, geldt voor personen van 18 jaar tot 27 jaar een zoektijd alvorens de jongere in aanmerking komt voor zon voorziening. Tijdens deze zoekperiode zijn lichte vormen van ondersteuning mogelijk.⁴⁵ Gemeenten kunnen daarbij het beste zelf bepalen welke ondersteuning het meest effectief is.⁴⁶ Als de situatie van de jongere daarom vraagt, kan de gemeente maatwerk leveren.⁴⁷</p> <p>De dienstverlening Participatiewet is onderdeel van de integraliteit in het sociale domein en sluit daarbij aan op die van de Jeugdhulp en zo nodig op andere sectoren.⁴⁸</p> <p>Uit onderzoek van de Inspectie SZW naar dienstverlening aan jongeren blijkt dat de kansen van jongeren op de arbeidsmarkt verbeteren indien sociale diensten sa-</p>	<p>aan de hand waarvan dit inzicht wordt gevormd.</p>	<p>zaamheid, participatie en inkomen en hoe krijgt dit vorm?</p>
---	---	--	---	--

⁴³ Artikelen 7.1.a en b; 44.4; en 44a

⁴⁴ In de Pw is verder geregeld dat ondersteuning ook mogelijk is voor het bereiken van het 18e jaar in geval van leer- werktrajecten waarbij het ook kan gaan om 16-en 17 jarigen (art. 10f Pw). De jongere die dit aangaat, is al bekend bij de sector W&I.

⁴⁵ Kamerstuk 30 545,nr. 152, 27 februari 2015. Er is ruimte om lichte vormen van ondersteuning te bieden, als jongeren daardoor beter in staat zijn om zelfstandig hun weg te vervolgen.

⁴⁶ Zie de vierde nota van wijziging (33161 nr 107, 6 december 2013) van de Invoeringswet Participatie wet (Kamerstuk 33161)

⁴⁷ Brief TK van 29 april 2016 inzake o.m. relevantie van het leveren van ' maatwerk'.

⁴⁸ Zie de vierde nota van wijziging (33161 nr 107, 6 december 2013) van de Invoeringswet Participatie wet (Kamerstuk 33161) over integrale dienstverlening.. In de toelichting op de invoeringswet van de Participatiewet wordt o.m. gerefereerd aan de mogelijkheden voor gemeenten om te komen tot 'een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, publieke gezondheid, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen en werk en inkomen.

		menwerken met onderwijs, welzijn- en zorginstellingen. ⁴⁹		
<p>4.</p> <p><i>De dienstverlening vanuit de PW aan de jongere sluit aan op de integrale vormen van dienstverlening die vanuit de jeugdhulp en zo nodig andere sectoren worden geboden.</i></p>	<p>Suwi: Artikel 9 lid 2: er is samenwerking met partijen buiten de keten van W&I. WMO: Zie het artikel genoemd bij onderdeel 2.</p>	<p>Er zijn geen specifieke bepalingen opgenomen in de Participatiewet omtrent integrale vormen van dienstverlening. In de toelichting op de invoeringswet van de Participatiewet is er iets over te vinden. Daarin wordt o.m. gerefereerd aan de mogelijkheden voor gemeenten om te komen tot 'een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, publieke gezondheid, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen en werk en inkomen.'⁵⁰ De 'Transitiecommissie Sociaal Domein' heeft gemeenten opgeroepen om maatwerk en integraliteit in het sociale domein te bevorderen, belemmeringen in lokale regelgeving en beleid of in de organisatorische en administratieve sfeer weg te nemen.⁵¹ Het Kabinet geeft in een reactie op de vierde voortgangsrapportage van de Transitiecommissie Sociaal Domein (TSD) aan dat integraliteit nodig is, en dan vooral als middel om samenhang in de ondersteuning te organiseren voor groepen kwetsbare burgers.⁵² Voor dienstverlening gericht op de overgang van Jeugdzorg naar participatie biedt de WMO een basis in het beleidsplan dat een gemeente moet ontwikkelen. In dit beleidsplan is aandacht voor een zo integraal mogelijke dienstverlening, o.m. ten</p>	<p>ISZW geeft inzicht over de wijze waarop de samenwerking aansluit op de integrale vormen van dienstverlening vanuit de jeugdhulp.</p> <p>De Inspectie ontwikkelt indicatoren aan de hand waarvan dit inzicht wordt gevormd.</p>	<p>In hoeverre is er aansluiting van W&I bij integrale vormen van dienstverlening die worden geboden aan jongeren die de jeugdhulp verlaten?</p>

⁴⁹ Inspectie SZW (2015). Buitenspel, de uitvoering voor jongeren in de WW of bijstand, blz. 13

⁵⁰ Zie de vierde nota van wijziging (33161 nr 107, 6 december 2013) van de Invoeringswet Participatie wet (Kamerstuk 33161) over integrale dienstverlening. In de toelichting op de invoeringswet van de Participatiewet wordt o.m. gerefereerd aan de mogelijkheden voor gemeenten om te komen tot 'een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, publieke gezondheid, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen en werk en inkomen.

⁵¹ Derde rapportage Transitiecommissie Sociaal Domein "Mogelijk maken wat nodig is", blz. 4

⁵² Kabinetsreactie op vierde voortgangsrapportage TSD, 21 maart 2016

		<p>aanzien van W&I.</p> <p>De dienstverlening Participatiewet is onderdeel van de integraliteit in het sociale domein en sluit daarbij aan op die van de Jeugdhulp en zo nodig op andere sectoren.⁵³ Uit onderzoek van de Inspectie SZW naar dienstverlening aan jongeren blijkt dat de kansen van jongeren op de arbeidsmarkt verbeteren indien sociale diensten samenwerken met onderwijs, welzijn en zorginstellingen.⁵⁴</p>		
<p>5. <i>Er is continuïteit in de dienstverlening van de gemeente.</i></p>	<p>WMO: art. 2.1.2. lid 4 sub e</p> <p>De WMO schrijft voor dat de gemeente in een beleidsplan bijzondere aandacht heeft voor de 'wijze waarop de continuïteit van hulp wordt gewaarborgd, in het bijzonder ten aanzien van de persoon die door het bereiken van een bepaalde leeftijd geen jeugdhulp als bedoeld in de Jeugdwet meer kan ontvangen'</p>	<p>Samenhang tussen de voorzieningen is nodig. Het kabinet geeft aan dat de 'Inzet moet zijn dat er één persoon is die hen namens de gemeente ondersteunt en begeleidt op basis van een integraal plan'.⁵⁵ Dit is van belang ook voor de continuïteit van dienstverlening van de samenhangende terreinen jeugd en participatie. In eerder onderzoek is onderzocht in hoeverre is sprake is van een klantmanager/regisseur die de zorg en dienstverlening op elkaar afstemt. Die regisseur is zichtbaar.⁵⁶</p> <p>In de WMO stelt een expliciete eis ten aanzien van de continuïteit in de dienstverlening: de gemeente neemt in een beleidsplan op welke wijze zij de continuïteit van ondersteuning waarborgen.</p>	<p>ISZW geeft inzicht over de wijze waarop de continuïteit van dienstverlening aan de jongere is gewaarborgd.</p> <p>De Inspectie ontwikkelt indicatoren aan de hand waarvan dit inzicht wordt gevormd.</p>	<p>In hoeverre werkt W&I samen met de jeugdhulp, en zo nodig met andere sectoren, voor jongeren die de jeugdhulp verlaten?</p>

Verdere definiëring en operationalisering van begrippen

Integrale dienstverlening

In het onderzoeksplan is opgenomen dat wij de begrippen integrale dienstverlening en samenwerken definiëren en operationaliseren. Bij aanvang van het definiëring- en operationaliseringproces hebben wij onderscheid gemaakt tussen deze begrippen. Het bleek echter logischer om samenwerken te scharen onder integrale

⁵³ Zie de vierde nota van wijziging (33161 nr 107, 6 december 2013) van de Invoeringswet Participatie wet (Kamerstuk 33161) over integrale dienstverlening.. In de toelichting op de invoeringswet van de Participatiewet wordt o.m. gerefereerd aan de mogelijkheden voor gemeenten om te komen tot 'een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, publieke gezondheid, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen en werk en inkomen.

⁵⁴ Inspectie SZW (2015). Buitenspel, de uitvoering voor jongeren in de WW of bijstand, blz. 13]

⁵⁵ TK 2012–2013, 33 400 VII, nr. 59,(decentralisatiebrief)

⁵⁶ Inspectie SZW (2012). Samen de focus op werk. Een landelijk beeld van de samenwerking werk en inkomen en de gezondheidszorg. Den Haag: Inspectie SZW, blz. 48

dienstverlening. Zonder samenwerken kan er namelijk geen sprake zijn van integrale dienstverlening. Samenwerken maakt dus onderdeel uit van de definitie van integrale dienstverlening.

Bij het definiëren en operationaliseren van het begrip integrale dienstverlening hebben wij gebruik gemaakt van het onderzoeksvoorstel en het plan van aanpak van het onderzoek naar Integrale dienstverlening als ook het Toezichtskader Stelseltoezicht Volwassenen in het Sociaal Domein van STJ/TSD. Deze bronnen zijn bepalend geweest voor de opzet/structuur en de invulling van het referentiekader.

In aanvulling op bovengenoemde bronnen hebben we voor de invulling van het referentiekader gebruik gemaakt van onderstaande bronnen:

- Twynstra en Gudde, Het organiseren van de samenwerking
- Movisie, Samenwerken tussen zorg en welzijn: nu is de tijd
- Regioplan, Kwetsbare jongeren van onderwijs naar werk: hoe betrek je de werkgever daarbij?
- Basisprincipes voor integrale dienstverlening opgenomen in de Participatiewet, de Wet SUWI, de Jeugdwet en de Wmo. De artikelen zijn genoemd in de paragraaf 'normen uit wet- en regelgeving'

Thema – Wie en hoe			
Hoofdcriteria <i>Wanneer is het goed?</i>	Subcriteria	Indicatoren <i>Waarvoor kun je dat zien?</i>	Verbijzondering
1. Gemeenten werken samen met andere diensten, instellingen en bestuursorganen bij de uitvoering van taken op het gebied van werk en inkomen (samenwerken)	a) Alle benodigde partijen zijn betrokken (samenwerken, wie)	<ul style="list-style-type: none"> • De klant krijgt ondersteuning op de levensdomeinen die nodig zijn om participatie en zelfredzaamheid (op de lange termijn) te verbeteren 	Levensdomeinen van de Zelfredzaamheidsmatrix: <ul style="list-style-type: none"> • huisvesting • ouders en opvoeding • lichamelijke gezondheid • sociaal netwerk • huiselijke relaties • maatschappelijke participatie • geestelijke/lichamelijke gezondheid • dagbesteding. • verslating • justitie.
	b) Er is sprake van een gezamenlijk doel voor de klant (samenwerken, hoe)	<ul style="list-style-type: none"> • Gezamenlijk doel • Het werken vanuit de behoefte van de klant • Zicht op meerwaarde van de samenwerking voor de klant 	
	c) Er is overleg tussen professionals (op overgangsmomenten) (samenwerken, hoe)	<ul style="list-style-type: none"> • Er is sprake van overleg om tot realisatie van het doel te komen 	<ul style="list-style-type: none"> • Medewerkers hebben elkaar gezien/gesproken • De klant en de betrokken professionals weten wie verantwoordelijk zijn voor welke geboden zorg en ondersteuning • De zorg en ondersteuning zijn op elkaar afgestemd, zonnodig via een regisseur. • Informatie die nodig is om goede en samenhangende zorg en ondersteuning te bieden wordt gedeeld.
		<ul style="list-style-type: none"> • Als de klant op meerdere leefgebie- 	

		den zelf geen regie kan voeren, worden afspraken gemaakt over de regie en wordt een regisseur benoemd	
		<ul style="list-style-type: none"> • Er is sprake van warme overdracht wanneer de jongere met 18 jaar de jeugdhulp verlaat 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een beleidsplan waarin aandacht is voor de continuïteit van zorg en ondersteuning⁵⁷ • Er is, in samenspraak met de jongere, een plan opgesteld om de continuïteit van de geboden ondersteuning te waarborgen wanneer de jongere de overstap maakt van jeugdhulp naar ondersteuning vanuit de sociale zekerheid. • Bij de dossieroverdracht is er een mondelinge toelichting op het dossier.
	d) Organisaties faciliteren en stimuleren samenwerking (samenwerken, hoe)	<ul style="list-style-type: none"> • Organisaties faciliteren dat professionals het lokale stelsel van zorg en ondersteuning kennen 	<ul style="list-style-type: none"> • Medewerkers krijgen de ruimte om elkaar te zien/spreken • Medewerkers kennen elkaars deskundigheid en manier van werken • Werkcultuur waarin medewerkers zich voortdurend zichtbaar maken voor andere collega's • Er is voldoende tijd voor (informeel) overleg casuïstiek bespreken; netwerkdagen; teamdagen; trainingen
		<ul style="list-style-type: none"> • Om samenhangende zorg en ondersteuning te bieden gaan organisaties samenwerkingsrelaties aan 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is draagvlak voor de samenwerking op het niveau van management en bestuur voor doelen en manier van werken • De projectleiders/managers moeten de focus bij de samenwerking houden
		<ul style="list-style-type: none"> • Binnen de samenwerking hebben organisaties afspraken over het uitwisselen van relevante informatie 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een heldere taakverdeling
		<ul style="list-style-type: none"> • Organisaties evalueren (gezamenlijk) de samenhang en de in samenwerking behaalde resultaten en verbeteren die waar nodig 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een systematische terugkoppeling van de ontwikkelingen van de klant • Delen van successen
2. De gemeente ontwikkelt een zo goed mogelijk op de problematiek van de klant afgestemde dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, publieke gezondheid, zorg,	a) De jongere is betrokken bij het vaststellen van de hulpvraag (samenwerken, hoe)	<ul style="list-style-type: none"> • In samenspraak met de klant wordt de ondersteuningsbehoefte integraal in kaart gebracht • Samen met de klant zijn de doelen van de zorg en ondersteuning geprioriteerd 	

⁵⁷ Wmo 2015 Artikel 2.1.2. vierde lid, onderdeel e.

jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen en werk en inkomen. '			
	b) Problemen in samenhang oppakken (samenwerken, hoe)	<ul style="list-style-type: none"> • Er is een analyse van de problemen en de mate waarin ze elkaar beïnvloeden 	<ul style="list-style-type: none"> • De bij de dienstverlening betrokken professionals hebben oog voor de problematiek als geheel
		<ul style="list-style-type: none"> • Er is een aanpak geformuleerd waarbij rekening wordt gehouden met de samenhang tussen problemen 	<ul style="list-style-type: none"> • De professional gaat na welke partijen nodig zijn voor een optimale dienstverlening en werkt samen met deze partijen. De Inspectie maakt hierbij onderscheid naar verschillende vormen van samenwerking⁵⁸: <ul style="list-style-type: none"> • Doorverwijzen • Warme overdracht • Regelmatige terugkoppeling of overleg • Afstemming over inzet trajecten • Afstemming over participatiedoelen
		<ul style="list-style-type: none"> • Er wordt niet alleen rekening gehouden met problemen van het individu, maar ook van andere gezinsleden 	
3. Eenduidigheid in de boodschap aan de klant		<ul style="list-style-type: none"> • Hulpverleners benoemen richting de klant hetzelfde doel/aanpak van de dienstverlening. 	
		<ul style="list-style-type: none"> • Handelingen richting de klant mogen niet in strijd met elkaar zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> • Toelichting: de zorgprofessional geeft aan dat de klant zich vooral moet richten op bijvoorbeeld dagritme krijgen via allerlei sportactiviteiten terwijl de W&I consultant zegt dat de klant moet solliciteren.

Zelfredzaamheid

Zelfredzaamheid gaat uit van de eigen kracht. Zelf verantwoordelijkheid nemen. Jongeren in hun eigen kracht zetten betekent ze niet afhankelijk houden, maar ernaar streven en hen leren dat ze hun eigen weg vinden naar zelfstandigheid.

Voor de invulling van het referentiekader hebben we gebruik gemaakt van onderstaande bronnen:

- Zelfredzaamheidsmatrix
- Verwey-Jonker Instituut: een conceptuele studie naar het begrip Eigen kracht
- Toezichtkader Stelseltoezicht volwassenen in het Sociaal Domein STJ/TSD

Thema: Bevorderen Zelfredzaamheid				
Hoofdcriteria	Indicatoren	Verbijzondering	Verbijzondering	Verbijzondering

⁵⁸ Inspectie SZW (2012). Samen de focus op werk. Een landelijk beeld van de samenwerking werk en inkomen en de gezondheidszorg. Den Haag: Inspectie SZW

<i>Wanneer is het goed?</i>	<i>Waaraan kun je dat zien?</i>			
1. De mate van zelfredzaamheid van de jongere bepalen (o-meting).	Er wordt een inschatting gemaakt door de professional van de mate van zelfredzaamheid van de jongere en er wordt daarbij een instrument gebruikt?	Een instrument kan zijn de Zelfredzaamheids-matrix, maar ook andere instrumenten zijn mogelijk. Verwey-Jonker heeft een conceptueel model ontwikkeld. Vraag dus concreet welk instrument wordt gebruikt. En als ze geen instrument gebruiken, hoe doen ze het dan.	Onderdelen waar naar gevraagd kan worden om de zelfredzaamheid te bepalen zijn: <ul style="list-style-type: none"> • huisvesting • ouders en opvoeding • lichamelijke gezondheid • sociaal netwerk • huiselijke relaties • maatschappelijke participatie • geestelijke/lichamelijke gezondheid • dagbesteding. • Maar ook verslaving, justitie (Leefdomeinen van de zelfredzaamheidsmatrix) 	Om de zelfredzaamheid te beoordelen kan ook gebruik worden gemaakt van de inzichten van Verwey-Jonker: De mate van zelfredzaamheid wordt o.a. bepaald door de competenties: <ul style="list-style-type: none"> • weten, kennen kunnen. • de steun van het netwerk • de motivatie: willen en durven.
2. De mate van financiële zelfredzaamheid van de jongere bepalen.	Er wordt een inschatting gemaakt door de professional van de mate van financiële zelfredzaamheid van de jongere en er wordt daarbij een instrument gebruikt?	Een instrument kan zijn de zelfredzaamheidsmatrix en specifiek het onderdeel waarbij het terrein van financiën wordt beoordeeld.	Beoordeling mbv de Zelfredzaamheidsmatrix op dit onderdeel omvat: De professional beoordeelt of er sprake is van acute problematiek. De professional beoordeelt of de jongere niet zelfredzaam is. De professional beoordeelt of de jongere beperkt zelfredzaam is.	Jongere heeft geen inkomsten, hoge en groeiende schulden. Er is onvoldoende inkomen en/of spontaan of ongepast uitgeven, groeiende schulden. Inkomen onvoldoende voor basisbehoeften, gepast uitgeven, als er schulden zijn dan stabiel, bewindvoering/inkomensbeheer.
3. De mate van zelfredzaamheid bepaalt de ondersteuning.	Afhankelijk van de mate van zelfredzaamheid wordt gekeken welke ondersteuning ingezet kan worden.	Het resultaat van de diagnose is bepalend voor het aanbod.		
4. De jongere wordt gestimuleerd zelf initiatief te nemen bij de in te zetten ondersteuning op een wijze die past bij zijn./haar capaciteiten en heeft invloed op de ondersteuning die wordt gegeven.	Professional en jongere (eventueel met iemand uit het netwerk) bepalen samen hoe de zelfredzaamheid kan worden bevorderd en welke ondersteuning dus nodig is.	Het is de bedoeling dat de jongere zelf meedenkt over de ondersteuningsbehoefte. Bij het bepalen van de ondersteuningsbehoefte wordt rekening gehouden met wat de mogelijkheden zijn voor de jongere.		
5. De professional bepaalt samen met de jongere (en eventueel iemand uit het netwerk) wat het resultaat van de ondersteuning moet	Gezamenlijk wordt het resultaat van de ondersteuning bepaald. Er worden afspraken gemaakt over de begeleiding om het gewenste resultaat te behalen. Jongere stemt in met het begeleidingsplan.			

zijn en welke stappen daarvoor gezet moeten worden.				
	Het sociaal netwerk kan - indien mogelijk en wenselijk - een bijdrage leveren aan het stimuleren van de zelfredzaamheid.	Het sociaal netwerk rond de jongere wordt in kaart gebracht en er wordt gestimuleerd dat de jongere er een beroep op doet.		
6. Er zijn vaste meetmomenten om de voortgang in de mate van zelfredzaamheid te meten	Er wordt voor de diverse momenten een zelfde vast meetinstrument gebruikt			

Participatie

Het begrip participatie operationaliseert de Inspectie met behulp van de participatieladder. De Inspectie stelt met behulp van de Participatieladder vast of de samenwerking leidt tot het bevorderen van participatie. De Participatieladder is een door gemeenten veel gebruikt diagnose instrument en geeft zicht op het arbeids- en inkomensperspectief. Deze ladder kent zes niveaus oplopend van isolement tot betaald werk:

1. Isolement
2. Contacten buitenshuis
3. Deelname georganiseerde activiteiten
4. Onbetaald werk
5. Betaald werk met ondersteuning
6. Betaald werk.

Thema: Bevorderen participatie			
Hoofdcriteria <i>Wanneer is het goed?</i>	Indicatoren <i>Waarom kun je dat zien?</i>	Verbijzondering	Verbijzondering
1. De mate van participatie van de jongere bepalen (0 meting)	Er wordt een inschatting gemaakt van de mate van participatie van de jongere, en er wordt een instrument gebruikt	Een instrument kan zijn de participatieladder ⁵⁹ , maar ook andere instrumenten zijn mogelijk, vraag dus concreet welk instrument wordt gebruikt.	
2. De mate van participatie bepaalt vervolgens de ondersteuning.	Afhankelijk van de mate van participatie wordt gekeken welke ondersteuning ingezet kan worden. Ofwel, iemands plaats op de participatieladder bepaalt de inzet van instrumenten.		
3. Bij het bepalen van de aanpak worden	De mate en soort van hulpverle-	Gezamenlijk worden afspraken	

<p>de wensen en belangstelling van de jongere meegenomen.</p>	<p>ning en instrumenteninzet verschilt per jongere, er wordt voor de specifieke inzet rekening gehouden met de wensen en belangstelling van de jongere, rekening houdend met de capaciteiten van de jongere. De jongere wordt gevraagd wat zijn wensen en zijn en op basis hiervan geeft de begeleider samen met de jongere richting aan een doel wat bereikt kan worden, waarbij wordt meegewogen in hoeverre de wensen van de jongere reëel zijn.</p>	<p>gemaakt over de inzet van hulp en instrumenten en het tijdspad en eindresultaat Er worden concrete tussendoelen en taken aan de jongere gegeven en ook gecheckt</p>	
<p>4. Samen met de jongere wordt een plan opgesteld over voortgang en einddoel</p>	<p>In samenspraak met de jongere wordt een plan opgesteld met een concrete tijdslijn en einddoel, concrete afspraken en verplichtingen</p>	<p>De jongere wordt nadat het gezamenlijk is opgesteld en de inbreng van de jongere besproken is gevraagd in te stemmen met het plan en zich aan deze afspraken te houden. Ook is het van belang dat het einddoel is dat de jongere zoveel mogelijk actief meedoet aan de samenleving (referentiekader STJ)</p>	<p>In het plan kunnen concrete afspraken (zie hierboven) staan. Van belang is ook dat het einddoel concreet is en ook de jongere de overtuiging heeft dat dit zijn einddoel is (betrokkenheid van de jongere zelf)</p>
<p>5. Er zijn vaste meetmomenten om de voortgang in de mate van participatie te meten</p>	<p>Er wordt voor de diverse momenten een zelfde vast meetinstrument gebruikt</p>	<p>Mate van participatie wordt onderverdeeld in stappen (bijvoorbeeld mbv participatieladder: van isolement tot betaald werk) hieraan wordt de vooruitgang gemeten. Wordt hier met concrete vragen en doelen op gemeten.</p>	<p>Concrete afspraken kunnen met de jongere gemaakt worden over de stappen die hij moet nemen, welke stappen in een volgend contactmoment worden besproken en gecheckt.</p>

Bijlage 3 Methodologische verantwoording

De resultaten beschreven in voorliggend rapport zijn gebaseerd op twee enquêtes. Deze bijlage beschrijft de steekproef trekking en de respons.

Steekproef en weging van de beleidsmedewerkers en klantmanagersenquête

De steekproef bestaat uit honderd gemeenten aselekt getrokken uit de totale populatie Nederlandse gemeenten. Doordat de steekproef aselekt was, was het niet nodig om de data te wegen.

Onder de gemeenten in de steekproef heeft Inspectie SZW twee enquêtes uitgezet: een enquête voor beleidsmedewerkers en een voor klantmanagers. De enquête is middels een link in een persoonlijk e-mailbericht aan de beleidsmedewerkers en klantmanagers, uitgezet op maandag 5 september. De beleidsmedewerkers en klantmanagers hadden twee weken de tijd voor het invullen van de enquêtes. In die periode is twee keer gerappelleerd. Nadien is een aantal gemeenten telefonisch gerappelleerd.

Respons beleidsmedewerkers enquête

De enquête is uitgezet onder 100 beleidsmedewerkers. Er zijn 91 enquêtes ingevuld. Verschillende beleidsmedewerkers zijn actief voor meerdere gemeenten opgenomen in de steekproef. De Inspectie is met deze beleidsmedewerkers nagelopen of dit betekent dat zij voor deze gemeenten dezelfde antwoorden zouden geven. Dit bleek voor acht beleidsmedewerkers het geval. De antwoorden van deze beleidsmedewerkers zijn gekopieerd. Het resultaat is 99 cases.

Respons klantmanagers enquête

De enquête is uitgezet onder 108 klantmanagers (enkele gemeenten hebben contactgegevens van meerdere klantmanagers aangeleverd). Er zijn 93 enquêtes ingevuld. Van de gemeenten die meerdere enquêtes ingevuld hebben is één enquête meegenomen in de analyse. Dit betekent dat er vier cases zijn verwijderd. Er is aselekt bepaald welke cases zijn verwijderd. Verder zijn er verschillende klantmanagers actief voor meerdere gemeenten. De Inspectie is met de beleidsmedewerkers en klantmanagers van deze gemeenten nagelopen of de klantmanagers voor deze gemeenten dezelfde antwoorden zou geven. In vier gevallen bleek hier sprake van te zijn en zijn de antwoorden van de klantmanager gekopieerd. Het resultaat daarvan is 93 cases. Vijf van deze cases blijken niet door de juiste persoon te zijn ingevuld waardoor de enquête niet bruikbaar is. Dit maakt dat er 88 bruikbare cases zijn.

Bijlage 4 Enquête beleidsmedewerkers

De Inspectie SZW voert onderzoek uit naar de ondersteuning die de afdeling Werk en Inkomen (W&I) biedt aan jongeren die vanwege het bereiken van de leeftijd van 18 jaar niet langer in aanmerking komen voor ondersteuning op basis van de Jeugdwet, maar die wel ondersteuning nodig hebben. De focus van het onderzoek ligt op de samenwerking tussen W&I en andere betrokken partijen.

Het onderzoek bestaat uit twee enquêtes, voorliggende enquête voor beleidsmedewerkers W&I en een enquête onder klantmanagers W&I.

Hoeveel klantmanagers zijn er bij uw gemeente in dienst?

Indien uw gemeente werkt vanuit een intergemeentelijke sociale dienst geef dan enkel het aantal klantmanagers op dat werkzaam is voor uw gemeente. Indien u het aantal niet precies weet, dan kunt u een inschatting maken.

Jongeren die met problemen kampen kunnen tot hun 18^e een beroep doen op voorzieningen in het kader van jeugdhulp. Als zij de 18-jarige leeftijd bereiken houdt, enkele uitzonderingen daar gelaten, de jeugdhulp op. Het is echter goed mogelijk dat de problemen die deze jongeren ondervinden nog steeds bestaan.

Gemeenten zijn op grond van artikel 2.1.2 vierde lid onderdeel e van de Wmo 2015 verplicht om in een plan vast te leggen op welke wijze zij zorg dragen voor de continuïteit van zorg voor jongeren die op grond van het bereiken van de leeftijd van 18 jaar (of, in bepaalde gevallen, 23 jaar) niet langer in aanmerking komen voor zorg op basis van de Jeugdwet, maar dat wel nodig hebben.

Is er in uw gemeente een beleidsplan waarin aandacht is voor de overgang van jeugdhulp naar ondersteuning nadat de jongere 18 jaar is geworden? Het Wmo artikel hoeft niet genoemd te worden in het beleidsplan.

- Ja, er is een apart beleidsplan gericht op deze groep.
- Ja, het beleid gericht op deze groep is onderdeel van een (breder) beleidsplan.
- Nee, er is geen speciaal beleid voor deze doelgroep ontwikkeld.
- Ik weet het niet

Waarom is er geen beleid ontwikkeld?

Kunt u het beleidsplan toesturen?

Welke elementen zijn onderdeel van de ondersteuning die volgens het beleidsplan aan de jongeren geboden wordt? *(meerdere antwoorden mogelijk)*

- Er is contact met de jeugdhulpinstellingen zodat duidelijk is welke jongeren binnenkort 18 jaar worden.
- Samen met de jongeren wordt een plan opgesteld waarin de warme overdracht van jeugdhulp naar ondersteuning na 18 jaar is geregeld.
- Jongeren van 16 en 17 jaar die een leerwerktraject volgen en dreigen uit te vallen van het onderwijs krijgen ondersteuning vanuit W&I.
- Kwetsbare jongeren kunnen zich reeds voor hun 18^e jaar melden voor een uitkering zodat de uitkering verstrekt kan worden zodra de jongere 18 jaar is en recht op bijstand heeft.
- Kwetsbare jongeren krijgen tijdens de 4 weken zoektermijn ondersteuning bij hun zoektocht naar werk of opleiding.
- Nadat is vastgesteld dat het recht op bijstand bestaat, wordt de bijstand toegekend vanaf de dag waarop dit recht is ontstaan (voor zover deze dag niet ligt voor de dag waarop de jongere zich heeft gemeld).
- Er is één regisseur vanuit de verschillende domeinen (W&I, Jeugd, Wmo, Onderwijs etc.).
- Er is niet alleen oog voor de problemen van het individu, maar ook voor de problemen van andere gezinsleden.
- De ondersteuning is gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie.

Loopt er in de gemeente (niet alleen W&I) een pilot/proef voor de aanpak van jongeren die vanwege hun leeftijd geen recht meer hebben op jeugdhulp maar die nog wel ondersteuning nodig hebben ?

- Ja
- Nee
- Anders, namelijk
  -
  -
- Ik weet het niet

Hoe ziet de pilot er uit? Kunt u in een paar regels aangeven wat doel, aanpak en betrokken partijen van de pilot zijn? Indien W&I betrokken is graag in ieder geval ook de rol/taak van W&I benoemen.

Kunt u het pilotplan toesturen?

U kunt het bestand uploaden door te klikken op het onderstaande 'Bestand uploaden'.

Werkt W&I op beleidsniveau samen met andere gemeentelijke afdelingen om een integrale aanpak voor deze groep jongeren tot stand te brengen?

- Ja
- Nee
- Ik weet het niet

Hoe vaak heeft W&I op beleidsniveau overleg met onderstaande gemeentelijke afdelingen om een integrale aanpak voor deze groep jongeren tot stand te brengen?

Indien de categorie 'Anders, namelijk' niet van toepassing is, dient u bij deze categorie te kiezen voor 'Nooit/n.v.t.'.

	Nooit/n.v.t.	Jaarlijks	Halfjaarlijks	Maandelijks	Wekelijks	Dagelijks
De afdeling die gaat over jeugd(hulp)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De afdeling die gaat over Wmo	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De afdeling die gaat over onderwijs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De afdeling die gaat over schuld-hulpverlening	☐	☐	☐	☐	☐	☐
RMC	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Anders, namelijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Met welke van onderstaande partijen zou W&I op beleidsniveau idealiter wel moeten samenwerken om een integrale aanpak voor deze groep jongeren tot stand te brengen?

Indien de categorie 'Anders, namelijk' niet van toepassing is, dient u bij deze subvraag te kiezen voor 'Nee'.

	Ja	Nee
1	☐	☐
2	☐	☐
3	☐	☐
4	☐	☐
5	☐	☐
6	☐	☐

Hoe beoordeelt u de samenwerking op beleidsniveau met de andere gemeentelijke afdelingen?

- Zeer goed
- Goed
- Redelijk
- Matig
- Slecht

1	☐	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐	☐
5	☐	☐	☐	☐	☐
6	☐	☐	☐	☐	☐

In hoeverre hebt u te maken met onderstaande knelpunten in de samenwerking op beleidsniveau met de gemeentelijke afdeling die gaat over jeugd(hulp)?

	Vaak	Soms	Nooit
De verschillende (politieke) prioriteiten bij de afdelingen.	☐	☐	☐
De verschillende financiële belangen.	☐	☐	☐
Het ontbreken van een gevoel van urgentie.	☐	☐	☐
Een toename van de bureaucratie.	☐	☐	☐
Een extra tijdsinvestering door coördinatie en afstemming.	☐	☐	☐
De regiefunctie is niet duidelijk belegd.	☐	☐	☐
Onvoldoende informatie uitwisseling.	☐	☐	☐
Belemmering van de informatie uitwisseling door bepalingen rond privacy.	☐	☐	☐

Zijn er nog andere knelpunten?

Wat heeft de samenwerking op beleidsniveau met de gemeentelijke afdeling die gaat over jeugd(hulp) opgeleverd? *(meerdere antwoorden mogelijk)*

- Inzicht in wanneer en hoeveel jongeren afkomstig uit de jeugdhulp 18 jaar worden.
- Inzicht in hoeveel jongeren afkomstig uit de jeugdhulp na hun 18^e verjaardag een uitkering aanvragen.
- Inzicht in de problematiek waar deze jongeren mee te maken hebben (instabiele thuissituatie, schulden, geen startkwalificatie, etc.).
- Samen met de jongeren die bijna 18 jaar worden, wordt een plan opgesteld waarin de warme overdracht van ondersteuning na 18 jaar is geregeld.

Heeft de samenwerking met de gemeentelijke afdeling jeugd(hulp) nog meer opgeleverd? Zo ja, wat?

Werkt W&I op beleidsniveau samen met jeugdhulpinstellingen om de continuïteit van de ondersteuning aan deze jongeren te realiseren?

- Ja, er is een directe samenwerking tussen W&I en jeugdhulpinstellingen om een warme overdracht te realiseren.
- Ja, maar er is geen directe samenwerking tussen W&I en de jeugdhulpinstellingen. De samenwerking verloopt via een andere afdeling van de gemeente.
- Nee, er is geen samenwerking tussen W&I of andere afdelingen van de gemeente en jeugdhulpinstellingen om een warme overdracht te realiseren.
- Anders, namelijk
  -
  -
- Ik weet het niet.

Hoe vaak heeft W&I op beleidsniveau overleg met onderstaande jeugdhulpinstellingen om de continuïteit van de ondersteuning aan deze jongeren te realiseren?

Indien de categorie 'Anders, namelijk' niet van toepassing is, dient u bij deze subvragen te kiezen voor 'Nooit/n.v.t.'.

	Nooit/n.v.t.	Jaarlijks	Halfjaarlijks	Maandelijks	Wekelijks	Dagelijks
Instellingen voor jeugdhulp zonder verblijf.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Instellingen voor jeugdhulp met verblijf (jeugdzorginternaat en organisaties voor pleegzorg).	☐	☐	☐	☐	☐	☐
JeugdzorgPlus (gesloten instellingen voor jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Justitiële Jeugdinrichtingen (instellingen voor strafrechtelijke jongeren)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Anders, namelijk 	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Anders, namelijk 	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Anders, namelijk

Met welke van onderstaande jeugdhulpinstellingen zou W&I op beleidsniveau idealiter wel moeten samenwerken om een integrale aanpak voor deze groep jongeren tot stand te brengen?

Indien de categorie 'Anders, namelijk' niet van toepassing is, dient u bij deze subvragen te kiezen voor 'Nee'.

	Ja	Nee
1	☐	☐
2	☐	☐
3	☐	☐
4	☐	☐
5	☐	☐
6	☐	☐
7	☐	☐

Hoe beoordeelt u de samenwerking op beleidsniveau met de jeugdhulpinstellingen?

	Zeer goed	Goed	Redelijk	Matig	Slecht
1	☐	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐	☐
5	☐	☐	☐	☐	☐
6	☐	☐	☐	☐	☐
7	☐	☐	☐	☐	☐

In hoeverre hebt u te maken met onderstaande knelpunten in de samenwerking op beleidsniveau met jeugdhulpinstellingen?

	Vaak	Soms	Nooit
De verschillende prioriteiten.	☐	☐	☐
De verschillende financiële belangen.	☐	☐	☐
Het ontbreken van een gevoel van urgentie.	☐	☐	☐
Een toename van de bureaucratie.	☐	☐	☐
Een extra tijdsinvestering door coördinatie en afstemming.	☐	☐	☐
De regiefunctie is niet duidelijk belegd.	☐	☐	☐
Onvoldoende informatie uitwisseling.	☐	☐	☐
Belemmering van de informatie uitwisseling door bepalingen rond privacy.	☐	☐	☐

Zijn er nog andere knelpunten?

Wat heeft de samenwerking op beleidsniveau met jeugdhulpinstellingen opgeleverd? (*meerdere antwoorden mogelijk*)

- Inzicht in wanneer en hoeveel jongeren afkomstig uit de jeugdhulp 18 jaar worden.
- Inzicht in hoeveel jongeren afkomstig uit de jeugdhulp na hun 18^e 8e verjaardag een uitkering aanvragen.
- Inzicht in de problematiek waar deze jongeren mee te maken hebben (instabiele thuissituatie, schulden, geen startkwalificatie, etc.).
- Samen met de jongeren die bijna 18 jaar worden, wordt een plan opgesteld waarin de warme overdracht van ondersteuning na 18 jaar is geregeld.

Heeft de samenwerking met de jeugdhulpinstellingen nog meer opgeleverd? Zo ja, wat?

Welke knelpunten ervaart u binnen uw eigen organisatie (W&I) bij het verlenen van ondersteuning aan deze groep jongeren?

- De wet biedt onvoldoende mogelijkheden om deze jongeren de ondersteuning te bieden die ze nodig hebben.
- Er is onvoldoende budget om deze jongeren de ondersteuning te bieden die ze nodig hebben.
- De kennis en kunde om deze groep jongeren goed te begeleiden is niet in huis.

Anders, namelijk

Wilt u per e-mail op de hoogte gehouden worden van de resultaten van het onderzoek?

Ja

Nee

Dit is het einde van de enquête. Hartelijk dank voor het invullen. Indien u opmerkingen heeft naar aanleiding van deze enquête kunt u die kwijt in onderstaand veld.

Bijlage 5 Enquête klantmanagers

De Inspectie SZW voert onderzoek uit naar de ondersteuning die de afdeling Werk en Inkomen (W&I) biedt aan jongeren die vanwege het bereiken van de leeftijd van 18 jaar niet langer in aanmerking komen voor ondersteuning op basis van de Jeugdwet, maar die wel ondersteuning nodig hebben. De focus van het onderzoek ligt op de samenwerking tussen W&I en andere betrokken partijen.

Het onderzoek bestaat uit twee enquêtes, voorliggende enquête voor klantmanagers W&I en een enquête onder beleidsmedewerkers W&I.

Jongeren die met problemen kampen kunnen tot hun 18^e beroep doen op voorzieningen in het kader van jeugdhulp. Als zij de 18 jarige leeftijd bereiken houdt, enkele uitzonderingen daar gelaten, de jeugdhulp op. Het is echter goed mogelijk dat de problemen die deze jongeren ondervinden nog steeds bestaan.

Is er in uw gemeente een speciaal team/ speciale klantmanager gericht op jongeren die vanwege hun leeftijd geen recht meer hebben op jeugdhulp maar die nog wel ondersteuning nodig hebben?

- Ja, er is een team/klantmanager binnen W&I gespecialiseerd in het begeleiden van deze groep jongeren
- Ja, er is een integraal team (gezamenlijk team vanuit W&I, Jeugd, Wmo, Onderwijs en/of Huisvesting) gespecialiseerd in het begeleiden van deze groep jongeren
- Nee
- Ik weet het niet

Zit u in dit (integrale) team of bent u de klantmanager gericht op jongeren die vanwege hun leeftijd geen recht meer hebben op jeugdhulp maar die nog wel ondersteuning nodig hebben?

- Ja
- Nee

U bent niet de juiste persoon om deze vragenlijst in te vullen. Neem contact op met Inspectie SZW middels onderstaand e-mailadres, om naam en contactgegevens van een andere klantmanager door te geven.

Stuur een mail naar LCoenen@InspectieSZW.nl

Is er in uw gemeente een werkinstructie waarin is opgenomen welke dienstverlening aan deze groep jongeren wordt aangeboden?

- Ja, en ik werk volgens deze werkinstructie
- Ja, maar ik werk niet volgens deze werkinstructie

- Nee
- Ik weet het niet

Waarom werkt u niet volgens de werkinstructie?

Kunt u ons de werkwijzer/werkinstructie toesturen?

U kunt het bestand uploaden door te klikken op het onderstaande 'Bestand uploaden'.

Welke van onderstaande punten maken onderdeel uit van de werkwijze met betrekking tot jongeren waarvoor de jeugdhulp eindigt? (meerdere antwoorden mogelijk)

	Ja	Nee	Weet niet
Er is contact met de jeugdhulpinstellingen zodat duidelijk is welke jongeren binnenkort 18 jaar worden.	☐	☐	☐
Samen met de jongeren wordt een plan opgesteld waarin de warme overdracht van jeugdhulp naar ondersteuning na 18 jaar is geregeld.	☐	☐	☐
Jongeren van 16 en 17 jaar die een leerwerktraject volgen en dreigen uit te vallen van het onderwijs krijgen ondersteuning vanuit W&I.	☐	☐	☐
Kwetsbare jongeren kunnen zich reeds voor het 18 ^e jaar melden voor een uitkering zodat de uitkering verstrekt kan worden zodra de jongere 18 jaar is en recht op bijstand heeft.	☐	☐	☐
Kwetsbare jongeren krijgen tijdens de 4 weken zoektermijn ondersteuning bij hun zoektocht naar werk of opleiding.	☐	☐	☐
Nadat is vastgesteld dat het recht op bijstand bestaat, wordt de bijstand toegekend vanaf de dag waarop dit recht is ontstaan (voor zover deze dag niet ligt voor de dag waarop de jongere zich heeft gemeld).	☐	☐	☐
Er is één regisseur vanuit de verschillende domeinen (W&I, Jeugd, Wmo, Onderwijs, etc.).	☐	☐	☐
Er is niet alleen oog voor de problemen van het individu, maar ook voor de problemen van andere gezinsleden.	☐	☐	☐
De ondersteuning is gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en participatie.	☐	☐	☐

Met welke van onderstaande partijen werkt u op klantniveau samen om de jongeren de onder-

steuning te bieden, die hij/zij nodig heeft?

Indien de categorie 'Anders, namelijk' niet van toepassing is, dient u bij deze categorie te kiezen voor 'Nooit/n.v.t.'.

	Nooit/n.v.t	Jaarlijks	Halfjaarlijks	Maandelijks	Wekelijks	Dagelijks
Gemeentelijke afdeling die gaat over jeugd(hulp) (uitvoeringsniveau)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Instellingen voor Jeugdhulp	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gemeentelijke afdelingen die gaat over Wmo (uitvoeringsniveau)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zorginstellingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gemeentelijke afdeling die gaat over onderwijs (uitvoeringsniveau)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Onderwijsinstellingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Schuldhelpverlening	☐	☐	☐	☐	☐	☐
UWV (Wajong, indicatie doelgroepenregister)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
RMC (voortijdig schoolverlaters)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Daklozenopvang	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Instellingen voor beschermd en begeleid wonen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Woningbouwcorporaties	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Anders, namelijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Anders, namelijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Anders, namelijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Met welke van onderstaande partijen zou u idealiter wel moeten samenwerken om jongeren de ondersteuning te bieden, die hij of zij nodig heeft?

Indien de categorie 'Anders, namelijk' niet van toepassing is, dient u bij deze subvragen te kiezen voor 'Nee'.

Ja Nee

1	☐	☐
2	☐	☐
3	☐	☐
4	☐	☐
5	☐	☐
6	☐	☐
7	☐	☐
8	☐	☐
9	☐	☐
10	☐	☐
11	☐	☐
12	☐	☐
13	☐	☐
14	☐	☐
15	☐	☐

Op welke manier werkt u samen met onderstaande partijen?

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Doorverwijzing	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Warme overdracht aan het begin van de dienstverlening	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Regelmatige terugkoppeling of overleg	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Afstemming over in te zetten trajecten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Afstemming over participatiedoelen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Hoe beoordeelt u de samenwerking met onderstaande partijen?

	Zeer goed	Goed	Redelijk	Matig	Slecht
1	☐	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐	☐
5	☐	☐	☐	☐	☐
6	☐	☐	☐	☐	☐
7	☐	☐	☐	☐	☐
8	☐	☐	☐	☐	☐

9	☐	☐	☐	☐	☐
10	☐	☐	☐	☐	☐
11	☐	☐	☐	☐	☐
12	☐	☐	☐	☐	☐
13	☐	☐	☐	☐	☐
14	☐	☐	☐	☐	☐
15	☐	☐	☐	☐	☐

In hoeverre hebt u te maken met onderstaande knelpunten in de samenwerking met de gemeentelijke afdeling die gaat over Jeugdhulp?

	Vaak	Soms	Nooit
De verschillende (politieke) prioriteiten.	☐	☐	☐
De verschillende financiële belangen.	☐	☐	☐
Het ontbreken van een gevoel van urgentie.	☐	☐	☐
Een toename van de bureaucratie.	☐	☐	☐
Een extra tijdsinvestering door coördinatie en afstemming.	☐	☐	☐
De regiefunctie is niet duidelijk belegd.	☐	☐	☐
Onvoldoende informatie uitwisseling.	☐	☐	☐
Belemmering van de informatie uitwisseling door bepalingen rond privacy.	☐	☐	☐

Zijn er nog andere knelpunten in de samenwerking met de gemeentelijke afdeling Jeugd?

In hoeverre hebt u te maken met onderstaande knelpunten in de samenwerking met jeugdhulpinstellingen?

	Vaak	Soms	Nooit
De verschillende (politieke) prioriteiten.	☐	☐	☐
De verschillende financiële belangen.	☐	☐	☐
Het ontbreken van een gevoel van urgentie.	☐	☐	☐
Een toename van de bureaucratie.	☐	☐	☐
Een extra tijdsinvestering door coördinatie en afstemming.	☐	☐	☐
De regiefunctie is niet duidelijk belegd.	☐	☐	☐
Onvoldoende informatie uitwisseling.	☐	☐	☐

Belemmering van de informatie uitwisseling door bepalingen rond privacy.

Zijn er nog andere knelpunten in de samenwerking met jeugdhulpinstellingen?

Welk knelpunten ervaart u binnen uw eigen organisatie (W&I) bij het verlenen van ondersteuning aan deze groep jongeren?

Vaak Soms Nooit

Er is onvoldoende ruimte voor het leveren van maatwerk.

Er is onvoldoende tijd voor de ondersteuning van de jongeren door een te grote caseload per klantmanager.

W&I is gericht op het toezien op de naleving van de regels door de jongeren. Dit staat de ondersteuning van de jongeren gericht op zelfredzaamheid en participatie (soms) in de weg.

Zijn er nog andere knelpunten binnen uw eigen organisatie (W&I)?

Hoeveel jongeren, die vanwege hun leeftijd geen recht meer hebben op jeugdhulp maar die nog wel ondersteuning nodig hebben, heeft u in de afgelopen 12 maanden ondersteuning geboden? Als u het aantal niet precies weet, kunt u een schatting maken.

Geen

(Aantal jongeren invullen aub)

Bij het invullen van de volgende vragen verzoeken wij u terug te denken aan één jongere die u het afgelopen halfjaar ondersteuning hebt geboden en die vanwege zijn/haar leeftijd geen recht meer heeft op jeugdhulp maar die ondersteuning wel nodig heeft.

In welke maand is de begeleiding van deze jongere vanuit W&I begonnen?

Voor september 2015

September 2015

Oktober 2015

- November 2015
- December 2015
- Januari 2016
- Februari 2016
- Maart 2016
- April 2016
- Mei 2016
- Juni 2016
- Juli 2016
- Augustus 2016

Loopt de ondersteuning van deze jongere nog?

- Ja
- Nee

Op welke van onderstaande leefgebieden heeft deze jongere problemen?

- Huisvesting
- Inkomen
- Werk
- Schulden
- Sociaal functioneren
- Psychisch functioneren
- Lichamelijk functioneren
- School

Met welke van onderstaande partijen werkt u samen om deze jongere de ondersteuning te bieden, die hij/zij nodig heeft? En, hoe vaak?

Indien de categorie 'Anders, namelijk' niet van toepassing is, dient u bij deze categorie te kiezen voor 'Nooit/n.v.t.'.

	Nooit/n.v.t.	Jaarlijks	Halfjaarlijks	Maandelijks	Wekelijks	Dagelijks
Gemeentelijke afdeling die gaat over jeugd(hulp) (uitvoe-	☐	☐	☐	☐	☐	☐

ringsniveau)

Instellingen voor Jeugdhulp	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gemeentelijke afdeling die gaat over Wmo (uitvoeringsniveau)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zorginstellingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gemeentelijke afdeling die gaat over onderwijs (uitvoeringsniveau)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Onderwijsinstellingen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Schuldhelpverlening	☐	☐	☐	☐	☐	☐
UWV (Wajong, indicatie doelgroepenregister)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
RMC (voortijdig schoolverlaten)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Daklozenopvang	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Instellingen voor beschermd en begeleid wonen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Woningbouwcorporaties	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Anders, namelijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Anders, namelijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Anders, namelijk	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Met welke van onderstaande partijen zou u idealiter wel moeten samenwerken om deze jongere de ondersteuning te bieden, die hij of zij nodig heeft?

Indien de categorie 'Anders, namelijk' niet van toepassing is, dient u bij deze subvragen te kiezen voor 'Nee'.

	Ja	Nee
1	☐	☐
2	☐	☐
3	☐	☐
4	☐	☐
5	☐	☐
6	☐	☐
7	☐	☐

8	☐	☐
9	☐	☐
10	☐	☐
11	☐	☐
12	☐	☐
13	☐	☐
14	☐	☐
15	☐	☐

Beschrijf in een aantal regels de problematiek van deze jongere:

Beschrijf u in een aantal regels hoe de problematiek van deze jongere is aangepakt en wie wat deed:

Beschrijf u in een aantal regels wat er goed ging in de samenwerking ter ondersteuning van deze jongere en wat juist niet?

Wat kan er voor zorgen dat de samenwerking ter ondersteuning van deze jongere beter verloopt?

Dit is het einde van de enquête. Hartelijk dank voor het invullen. Indien u opmerkingen heeft naar aanleiding van deze enquête kunt u die kwijt in onderstaand veld.

Wilt u per e-mail op de hoogte gehouden worden van de resultaten van het onderzoek?

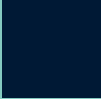
Ja

Nee

Bijlage 6 Afkortingenlijst

AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BBL	Beroeps Begeleidende Leerweg
CPB	Centraal Planbureau
JJI	Justitiële Jeugdinrichting
LVB	Licht verstandelijke beperking
mbo	Middelbaar Beroepsonderwijs
PrO	Praktijkonderwijs
PW	Participatiewet
RIGG	Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
STJ/TSD	Samenwerkend Toezicht Jeugd/Toezicht Sociaal Domein
SUWI	Structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TSD	Transitiecommissie Sociaal Domein
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VSO	Voortgezet Speciaal onderwijs
W&I	Werk & Inkomen
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WW	Werkloosheidswet
WWNV	Wet Werken naar Vermogen
Zvw	Zorgverzekeringswet

Dit is een uitgave van:

Inspectie SZW

De Inspectie SZW maakt deel uit van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

102281

© Rijksoverheid | april 2017